

ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โดย

พันเอกเปรมชัย สโรบล

คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ADMINISTRATION FACTORS EFFECTING THE EDUCATIONAL QUALITY OF
CHULACHOMKLOA ROYAL MILITARY ACADEMY

By

Col. Premchai Sarobol

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for Degree

DOCTOR OF PHILOSOPHY

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้คณาจารย์เรื่อง “ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” เสนอโดย พันเอกเปรมชัย สโรบล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร
3. อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช

คณะกรรมการตรวจสอบคณาจารย์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษา)
...../...../.....

.....กรรมการ
(พันเอก ดร.จิรศักดิ์ สุขวัฒนา)
...../...../.....

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)
...../...../.....

46252902 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหาร

เปรมชัย สโรบล : ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาคุณุฎินิพนธ์ : ผศ.ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล เจนอักษร, รศ.ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร, อ.ดร.ศรียา สุขพานิช. 186 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 274 คน จากประชากร 950 คน ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหาร (Factor Analysis) และทดสอบสมมติฐานโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางและการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร (man) ด้านกระบวนการบริหาร (management) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (material) ด้านงบประมาณ (money) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (management information system : MIS) 2. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาโดยมีความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าดังนี้ ปัจจัยด้านบุคลากร (man) ไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (manag.) ไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และไม่มีอิทธิพลรวม ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.) มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมและมีอิทธิพลรวมโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านงบประมาณ (mon.) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และไม่มีอิทธิพลรวม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา   บัณฑิตวิทยาลัย   มหาวิทยาลัยศิลปากร   ปีการศึกษา 2550
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาคุณุฎินิพนธ์ 1.....2.....3.....

46252902 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : ADMINISTRATION FACTORS

PREMCHAI SAROBAL : ADMINISTRATION FACTORS EFFECTING THE EDUCATIONAL QUALITY OF CHULACHOMKLOA ROYAL MILITARY ACADEMY.
DISSERTATION ADVISORS : ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA , RTAR .Ph.D., ASSOC. PROF. CHUANCHOM CHINATANGKUL, Ph.D., AND SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D. 186 pp.

This research objectives are to determine 1. The administration factors of Chulachomklao Royal Military Academy and 2. The relationship of administration factors and educational quality of Chulachomklao Royal Military Academy. The stratified random sampling of 274 students from 950 students for 2007 academic year was selected from Krejcie and Morgan Table. The tools used in surveying the research on the factors effecting the educational quality of Chulachomklao Royal Military Academy were questionnaires. The statistic used in the information analysis consisted of frequency, percentage, standard deviation, factor analysis and path analysis using Lisrel Program

The result of the research found that 1. The administration factors Chulachomklao Royal Military Academy consisted of personnel, management, materials, budget and management information system. 2. Chulachomklao Royal Military Academy administration factors were related to the educational quality in the form of graphic structure of the model that was in conformance with the distinct information and was effecting the educational quality of Chulachomklao Royal Military Academy as follows : The personel factor bore no direct effects but indirect effects and overall effects against the said factor at the statistical significance of .01 level. The management factor did not have the direct effects but the indirect effects and overall effects at the statistical singnificance of .01 level. The material factor had entirely no direct effects, indirect effects and overall effects against the said factor at all. The management information system had the direct effect but no in direct and overall effects against the said factor at the statistical significance of .01 level and the budget factor had entirely no direct, indirect and overall effects at all against the said factor.

Department of Educational Administration Graduate School , Silpakorn University Academic Year 2007

Student's signature.....

Dissertation Advisors' signature 1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

คุณนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล เจนอักษร รองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ แห่งภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.อ.ดร.จิรศักดิ์ สุขวัฒนา ผู้อำนวยการกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ได้ให้คำแนะนำช่วย สนับสนุนและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ พร้อมทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด แนะนำแนวทางในการศึกษาวิจัยและให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้อำนวยการส่วนการศึกษา รองผู้อำนวยการส่วนการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ปัจจัยการบริหาร.....	17
ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการศึกษา.....	26
คุณภาพการศึกษา.....	45
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	82
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
ขั้นตอนการวิจัย.....	116
ระเบียบวิธีวิจัย.....	118
แผนแบบการวิจัย.....	118
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	119
ตัวแปรที่ศึกษา.....	120

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	124
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	128
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	128
สรุป.....	129
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	130
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	131
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	142
สรุปผลการวิจัย.....	142
การอภิปรายผล.....	143
ข้อเสนอแนะ.....	147
บรรณานุกรม.....	149
ภาคผนวก.....	156
ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณและคณาจารย์ตรวจสอบความเที่ยงเชิงพินิจ	157
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	159
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์.....	163
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	166
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่น.....	181
ประวัติผู้วิจัย.....	186

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน.....	6
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	120
3	การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหาร (content analysis).....	125
4	ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	132
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา.....	134
6	องค์ประกอบของปัจจัยการบริหาร.....	136
7	ค่าสถิติของรูปแบบความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทาง.....	137
8	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในโครงสร้าง.....	138
9	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณหรือขนาดอิทธิพลของตัวแปรแฝงในโครงสร้างของ ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า.....	139

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบการวิจัยปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	11
2	หลักการบริหาร.....	22
3	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการบริหาร.....	42
4	ส่วนประกอบของทฤษฎีระบบ.....	43
5	ระบบการบริหาร.....	44
6	องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา.....	67
7	โครงสร้างการบริหารระบบคุณภาพ.....	99
8	การประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	102
9	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	104
10	ขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัย.....	117
11	แผนแบบการวิจัย.....	118
12	ภาพแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านปัจจัยและรูปความสัมพันธ์เส้นทางโดย โปรแกรมลิสรเลขของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.....	141

บทที่ 1

บทนำ

ในยุคปัจจุบันกระบวนการบริหารจัดการองค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน และพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และการดำรงอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันการปรับเปลี่ยนบริบทโครงสร้างของการบริหารจัดการตามรูปแบบใหม่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร กระบวนการหรือวิธีการ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยี ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งหลักการบริหารคือ สาขาวิชาที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบโดยมีหลักเกณฑ์ และทฤษฎีที่เชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจการขององค์กร ลักษณะการบริหารจึงเป็นการนำศาสตร์ (Science) ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยาและรัฐศาสตร์มาใช้ในการปฏิบัติโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายเป็นการประยุกต์ความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติงานจะต้องสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามการบริหารจำเป็นต้องมีลักษณะความเป็นศิลป์ (arts)¹ ไปพร้อมกับการอาศัยทรัพยากร การบริหารหรือปัจจัยการบริหารเป็นปัจจัย พื้นฐานสำคัญขององค์กร ซึ่งปัจจัยการบริหารที่สำคัญประกอบด้วย 4 ปัจจัยหรือ 4M's คือ คน (man) เงินทุน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และเครื่องจักร (machine) ในปัจจุบันปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การทำงานสำเร็จได้เป็นดีเพิ่มขึ้นอีก 2 ประการคือ ข้อมูลสารสนเทศ (information) และเทคโนโลยี (technology) ซึ่งหมายถึง การนำเอาวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติโดย เรียกว่า IT (ไอที)² โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการศึกษาจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งทฤษฎีจะเป็นกรอบสำหรับการปฏิบัติ และเป็นเครื่องกำหนดความรู้ที่ช่วยให้การตัดสินใจเพื่อการกระทำเป็นไปอย่างมี

---

¹ ประพันธ์ สุริหาร, ศัพท์ทางการบริหาร (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนามธรรม, 2542), 24.

² อธิปัติย์ คลี่สุนทร, ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online], accessed 2547. Available : RL: www.moe.go.th

เหตุผลและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง ขณะเดียวกันการปฏิบัติจะต้องอยู่บนพื้นฐานของวิธีการที่สอดคล้องกับปัจจัยหรือทรัพยากรที่มี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการศึกษาที่มีความมุ่งหมายสำคัญ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สมบูรณ์ด้วยการเป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและให้ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์บนเวทีโลกซึ่งมุ่งถึงความมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ³

อย่างไรก็ตามหลักการการจัดโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องมีความเป็นเอกภาพในด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติทั้งทางด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง กลไกการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพคือ ความพยายามที่สถาบันการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความเป็นเลิศและมาตรฐานดังปรากฏในหมวดที่ 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545⁴ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาความรู้ พัฒนาความคิด และพัฒนาศักยภาพการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารองค์กรภาครัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 คือ ระเบียบที่พยายามสะท้อนภาพการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรซึ่งเริ่มจากการประกันว่าผู้บริหารจะต้องดำเนินการบริหารด้วยความรับผิดชอบ และนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริงมีความรับผิดชอบ ด้วยหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานการศึกษาการจัดการที่ดีจะต้องเป็นผล

³ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, “การเข้าสู่ผู้บริหารมืออาชีพ เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ,” 2545, 1.

⁴สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2542), 9-10.

⁵เกษม วัฒนชัย, การปฏิรูปการศึกษาไทย. สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544), 3.

มาจากการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผนงาน การตัดสินใจ และการกำหนดทิศทางของการบริหาร ตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจัดการศึกษาให้สนองตอบความ ต้องการของสังคมและท้องถิ่น โดยคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ รวมทั้งการสร้าง ความเข้มแข็ง ทางวิชาการ และนำความรู้สู่ชุมชนตามศักยภาพของสถาบัน ยุทธศาสตร์การดำเนินการพัฒนาของ สถาบันแต่ละแห่งจึงมุ่งเน้นให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจที่กำหนดคือ การมุ่งสร้าง ความเข้มแข็งให้กับ มหาวิทยาลัยโดยให้มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูง มีโครงสร้างในขนาดที่เหมาะสมเพื่อให้ มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ บุคลากรมีศักยภาพสูงสามารถ ใช้ภาษาอังกฤษและสื่อสารสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพปรับปรุงระบบงบประมาณ ระบบการติดตามประเมิน ผลที่มีประสิทธิภาพ มีปัจจัยพื้นฐานการบริหารและระบบสนับสนุนอย่างเพียงพอ มีขีดความสามารถ ในการจัดการทรัพยากรการบริหารและเป็นชุมชนวิชาการที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการศึกษา และการปฏิบัติงาน พัฒนากลไก และระบบประกันคุณภาพมาใช้ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จากกรอบ การปฏิรูปการศึกษาไทยทั้งระบบเป็นการนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคนให้สามารถปรับตัวเท่าทันและ เพื่อการแข่งขันในสังคมโลกได้ในระยะต่อไป⁷

ภายหลังจากการประกาศใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ในการผลิตกำลังคนในระดับสูงเพื่อ การพัฒนาประเทศ และจากนโยบายการศึกษาที่กล่าวมาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นหน่วย ในส่วนการศึกษาตามโครงสร้างการจัดกองทัพบกสังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การให้การศึกษา การอบรม และฝึกฝนนักเรียนนายร้อยเพื่อการเป็นนายทหารสัญญาบัตรประจำการ ในกองทัพที่สง่างาม สามารถเป็นบุคลากรที่นำสังคม และประเทศชาติให้พ้นจากภัยคุกคามจากภายนอก และดำรงรักษาเสถียรภาพภายในได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันการดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อยเพื่อ ให้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และคุณลักษณะที่เหมาะสมสามารถเป็นแบบฉบับด้านลักษณะผู้นำ มีสติปัญญารอบรู้ มีพื้นฐานและสามารถเพิ่มพูนความชำนาญในวิชาชีพทหาร มีจริยธรรม และความ มุ่งมั่นในการอุทิศตนเพื่อรับใช้ชาติและประชาชน⁸

⁶สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรอบวิสัยทัศน์และทิศทาง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (กรุงเทพฯ :สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2543),23. (อัคราเนา)

⁷สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลภายในของ สถานศึกษา (กรุงเทพฯ : วิ ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2542) , 9-10.

⁸โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, ระบบและหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า (พระนคร : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2503), 17.

ดังนั้นการศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะไม่เพียงเล็งในด้านหลักสูตร หรือความรู้เฉพาะวิชาแต่เพียงอย่างเดียว คำว่า “ศึกษา” จึงหมายถึง “คุณสมบัติและคุณลักษณะทั้งหมดไม่ว่าทางด้านร่างกาย สมอง หรือจิตใจผู้ศึกษาได้รับจากการเรียนรู้ การฝึกสอนหรือฝึกอบรม”⁹

การเรียนรู้ การฝึกสอนและอบรมมุ่งหมายให้นักเรียนนายร้อยมีคุณสมบัติ และคุณลักษณะอันเป็นสมุฏฐาน 4 ประการคือ

1. รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล
2. อุปนิสัย มีอุดมคติในเกียรติ ความซื่อสัตย์ วินัยและการเป็นผู้นำทหาร
3. มีรากฐานความรู้ในวิชาการต่างๆ อย่างแน่นแฟ้น สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
4. รู้ถึงความสำคัญทางวิชาการสาขาวิชาต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์ในการทำสงคราม

หลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กำหนดไว้เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามุ่งสู่คุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีพื้นฐานความรู้และความชำนาญในด้านจิตวิทยา และการเป็นผู้นำทหารอย่างเพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชาทหาร

2. มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักการเป็นผู้แพ้และเป็นผู้ชนะ โดยให้มีการฝึกพลศึกษาและเล่นกีฬาต่างๆ ตลอดเวลา 4 ปี

3. มีความรู้พื้นฐานเพียงพอทั้งทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา

4. มีความรู้วิชาทหารขั้นพื้นฐานในหลักการทั่วไปทุกเหล่าทั้งในทางเทคนิค และยุทธวิธี ให้มีความรู้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งระดับผู้บังคับหมวดของเหล่าทหารต่างๆ สามารถนำหน่วยทหารขนาดเล็กปฏิบัติการได้โดยมิได้มุ่งหมายที่จะให้เชี่ยวชาญในเหล่าหนึ่งเหล่าใดโดยเฉพาะ ความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะจะต้องศึกษาเพิ่มเติมในโรงเรียนของเหล่า หรือสายวิทยาการต่างๆ ซึ่งเปิดอบรมเพิ่มเติมให้เมื่อได้รับการบรรจุในเหล่านั้นแล้ว

ดังนั้นโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน โดยยึดหลักการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ

---

⁹คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, “คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา รร.จปร. ที่ กท 0460.1.3/49,” 30 ม.ค.47.

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2545 - 2549
2. พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2533
3. มติคณะกรรมการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบก ซึ่งให้ปรับปรุงหลักสูตรโดยใช้เวลาการศึกษา 4 ปี

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานเชิงระบบตามแนวทางของกองทัพบกผสมผสานกับแนวทางการประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ การสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การกำกับดูแล การสนับสนุน การตรวจสอบ และการประเมินผลเพื่อควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอนการศึกษาแต่จากการศึกษากระบวนการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ผ่านมาพบว่า ลักษณะสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาคือ ยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษายังไม่มีความชัดเจนมากนัก เนื่องจากกระบวนการจัดการศึกษาเกิดจากนโยบายของกองทัพบก และการปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบคำสั่งกระทรวงที่กำหนดตามลำดับชั้นทำให้ผู้รับนโยบายขาดความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม การบริหารจึงเป็นเพียงการใช้ทรัพยากรที่มีในองค์กรเพื่อการดำเนินการศึกษาเท่านั้น

ปัญหาของการวิจัย

เนื่องจากสถาบันการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตามกระแสโลกาภิวัตน์ และความต้องการของสังคมไทยในการที่จะแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลก การผลักดันประกอบด้วย 4 กระแสคือ การเข้าสู่ความทันสมัย (modernization) การเข้าสู่การเปิดเสรี (liberalization) การเข้าสู่ประชาชน (popularization) และการเข้าสู่สากล (nationalization) โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ (codes of academic practice) เพื่อให้บรรลุปณิธานในการสร้างปัญญา (Intellectual) ความเชี่ยวชาญ (professionalization) และมีคุณธรรม (codes of ethics) ให้กับบัณฑิตโดยมุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ¹⁰ อันหมายถึงคุณภาพการศึกษา และยุทธศาสตร์การดำเนินการของสถาบันแต่ละแห่งจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจที่กำหนดไว้ โดยจะกำหนดระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาด

---

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น ,2542), 9 -10.

โครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน รวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยพื้นฐานสำคัญของกระบวนการดังกล่าว ซึ่งปัจจัยการบริหารที่ประกอบด้วยขีดความสามารถสูง ย่อมจะยังผลคุณภาพต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาปัจจัยการบริหารการศึกษาของโรงเรียนนารายณ์ พระจุลจอมเกล้า ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคลากร (man) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (management) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (material) ปัจจัยด้านงบประมาณ (money) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (management information system : MIS)¹¹ เมื่อพิจารณาผลการตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายในจะ เห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยตามมาตรฐานของคณะกรรมการประเมินคุณภาพ¹² ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยการบริหารที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาทั้งโดย ทางตรงและทางอ้อม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	คะแนนมาตรฐาน
1. ปรัชญา ทัศนคติ วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และแผนงาน	3.67	5.00
2. การเรียนการสอน	3.57	5.00
3. กิจกรรมพัฒนา นนร. และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.50	5.00
4. การวิจัยและงานสร้างสรรค์	2.00	5.00
5. การบริการวิชาการ	3.50	5.00
6. ปัจจัยสนับสนุนการศึกษา	4.43	5.00
7. การบริหารและการจัดการ	2.50	5.00
8. การเงินและงบประมาณ	3.00	5.00
9. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	5.00	5.00
10. คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา	5.00	5.00
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด	3.72	5.00

ที่มา: คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา กวล.,” สกศ. รร. จปร. ประจำปี 2549 คำสั่ง กวล. สกศ. รร. จปร. ที่ 1/50 ลง 11 ม. ค. 2550,”2550.

¹¹ปทีป เมษาคุณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), 272.

¹²คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา กวล.,” สกศ. รร. จปร. ประจำปี 2549 คำสั่ง กวล. สกศ. รร. จปร. ที่ 1/50 ลง 11 ม. ค. 2550,”2550.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบผู้วิจัยจึงกำหนดข้อคำถามการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. ปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าประกอบด้วยหลายปัจจัย
2. ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎี และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารตามแนวคิดของ วิลเลียม ที. กรีนวูด (William T. Greenwood)¹³ ที่กล่าวว่า ทรัพยากรการบริหารควร

---

¹³ William T. Greenwood, Richard Judd and Fred W. Becker, Prepared under the Auspices of the Polic Studie Organization, Hardcove, 1988. Copyright © 1999-2008 Greenwood Publishing Group, Inc. 88 Post Road West, Westport CT. 06881.

เวลา (time) กำลังใจในการทำงาน (will) และความสะอาดต่างๆ ขณะที่ปีทีป เมธาคุณวุฒิ¹⁴ เชื่อว่า ทรัพยากรการบริหารมี 5 M's คือ คน (man) งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) การจัดการ (management) เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) เช่นเดียวกับอริปิตย์ คลีส์นุท¹⁵ ที่กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานสำเร็จได้โดยง่ายคือ คน (Man) งบประมาณ (money) วัสดุ อุปกรณ์ (material) และการจัดการ (management) หรือที่เรียกว่า 4 M's และปัจจุบันปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้สามารถทำงานสำเร็จได้ดียิ่งขึ้นได้เพิ่มขึ้นอีก 2 ปัจจัยคือ ข้อมูลสารสนเทศ (information) และเทคโนโลยี (technology) ซึ่งหมายถึง การนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ 2 ประการหลังโดยทั่วไป เรียกกันว่า IT (ไอที) ปัจจัยการบริหารที่สำคัญคือ 6 M's และ Herbert A. Simon¹⁶ กล่าวว่าการบริหารประกอบด้วยปัจจัยหรือเครื่องมือสนับสนุนให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ 7 M's คือ บุคลากร (man) เงิน (money) การบริหารทั่วไป (management) การบริการประชาชน (Market) คุณธรรม (moral) ข้อมูลข่าวสาร (massage) การวัดผล (measurement) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Reid and Orthers¹⁷ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมี 5 ปัจจัยคือ การบริหารทั่วไป สิ่งแวดล้อม ครู โรงเรียน ผู้บริหาร ขณะที่ R.J. Johnson¹⁸ ได้กล่าวถึง หลักการ การบริหารกระบวนการ การบริหารคน การบริหารที่มีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากร การบริหาร กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนั้นนักวิชาการและนักบริหารทั่วไปให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถึงความสำคัญต่อปัจจัยการบริหาร และจะพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ละปัจจัยเพื่อการนำมาสู่กระบวนการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้วอร์เรน จีเบนนิส (Worren G. Bennis)¹⁹ เชื่อว่า ขนาดขององค์กรและความต้องการของผู้บริหารหรือสมาชิกในองค์กรเพิ่มขึ้นจำนวนมากขึ้น ระบบ

---

¹⁴ปีทีป เมธาคุณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), 296-297.

¹⁵อริปิตย์ คลีส์นุท, ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online], accessed 2547. Available :
RL: www.moe.go.th

¹⁶ Herbert A. Simon, Administrative Behavior (New York : Macmillian, 1947), 3.

¹⁷ Reid and Orthers, Toward The Effective School(Oxford : Basic Blackwell, 1988), 24-29.

¹⁸R.J. Johnson, F.E. Kast and J.E. Rosenzweig, The Theory and Management of Systems (New York : McGraw-Hill Book Company, 1968), 25.

¹⁹ Worren G. Bennis, The Concept of Organizational Health In Changing Organizational, Edited by Worrnan G. Bennis (New York : McGraw-Hill, 1971).

การบริหารแบบเดิมเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาไม่สามารถให้ทุกหน่วยขององค์กรเติบโตได้และทุกชั้นตอนยุ่งยากสลับซับซ้อนเสียเวลาจนไม่อาจให้บริการได้ทันทั่วทั้งที่ และทั่วถึงองค์กรจึงได้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับปิยธิดา ศรีเดชและศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช²⁰ ที่กล่าวว่า ทรัพยากรการบริหารเดิมมี 4 อย่าง คือ คน(man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และการจัดการ (management) หรือเรียกโดยย่อว่า 4 M's แต่ปัจจุบันองค์กรขยายตัวขึ้น วิทยาการใหม่ๆ ถูกนำมาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ทรัพยากรการบริหารจึงเพิ่มขึ้นเป็น 7 M's ซึ่งประกอบด้วย การตลาด (market) ขวัญของผู้ปฏิบัติงาน (morale) และเครื่องใช้ต่างๆ (machine)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดจากตำราวิชาการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้ได้ความชัดเจนในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา โดยนำเทคนิคการวิเคราะห์หองค์ประกอบ (Factor Analysis) และศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นทาง (Path Analysis) หรือการวิเคราะห์สาเหตุซึ่งไรท์ (Wright)²¹ คิดค้นเพื่อยืนยันตัวแปรอิสระ (independent variable) ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความแปรปรวนหรือความแตกต่างในตัวแปรตาม (dependent variable) และสาเหตุดังกล่าวเป็นสาเหตุที่เกิดจากตัวแปรอิสระตัวนั้นโดยตรงหรือโดยทางอ้อม คือ ไปร่วมกับตัวแปรอื่นที่ทำให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรตามหรือเป็นไปทั้ง 2 ทาง ซึ่งในการวิจัยผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ (Independence Variable) คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าว่าตัวแปรอิสระใดเป็นสาเหตุที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยการศึกษาวิจัยปัจจัย

3. การบริหารกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพที่มีลักษณะสอดคล้องกับ

---

²⁰ปิยธิดา ศรีเดช และศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช, การบริหารงานสาธารณสุข, พิมพ์ครั้งที่ 3(กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535), 239-240.

²¹Kerlinger, Fred N. and Pedhazur, Multiple Regression in Behavioral Research (New York : Halt Rinehart and Winston, 1973), 305.

การรับรองคุณภาพระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)²²

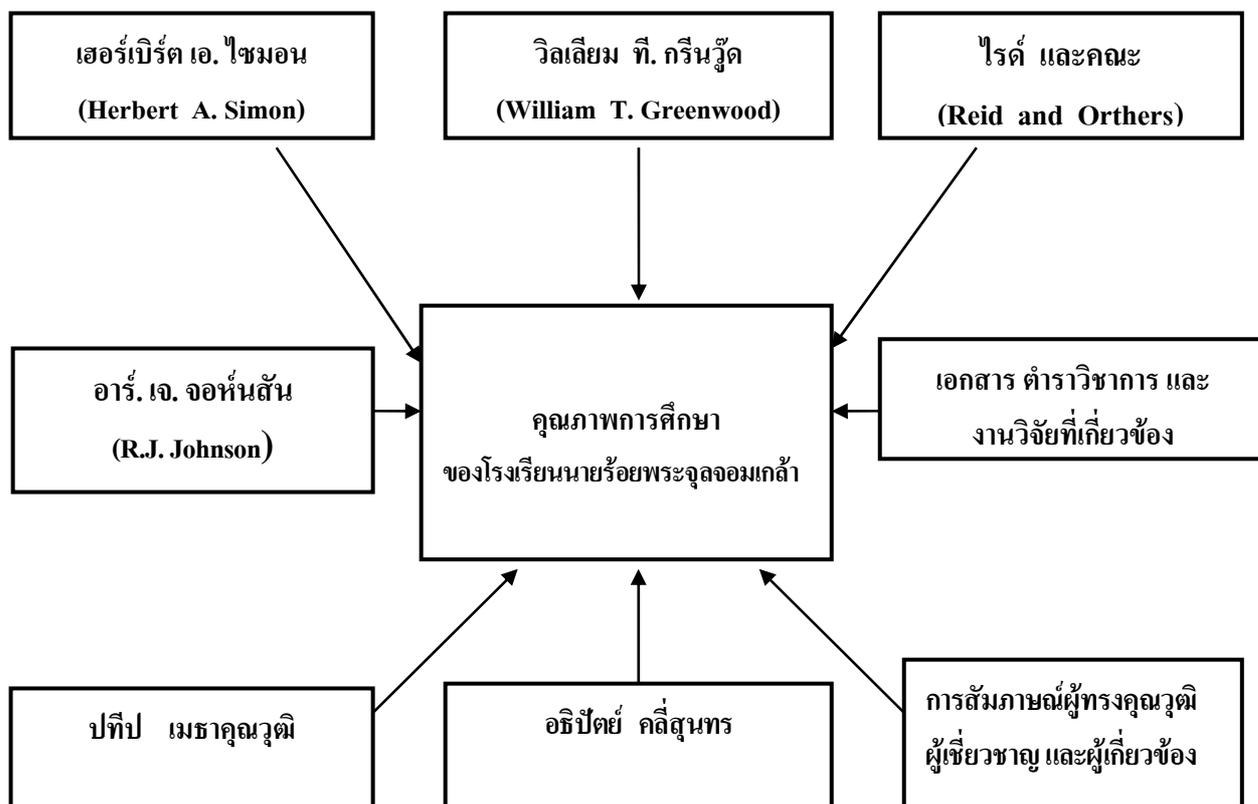
10 มาตรฐาน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และแผนงาน
2. มาตรฐานด้านการเรียนการสอน
3. มาตรฐานด้านกิจกรรมการพัฒนานักเรียนนายร้อยและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
4. มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
5. มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ
6. มาตรฐานด้านปัจจัยสนับสนุนการศึกษา
7. มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการ
8. มาตรฐานด้านการเงินและงบประมาณ
9. มาตรฐานด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ
10. มาตรฐานด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

---

²²สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : มปท., 2545), 5.

แผนภูมิที่ 1 กรอบการวิจัยปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้า

ที่มา : Herbert A. Simon, Administrative Behavior(New York : Macmillian, 1947), 3.

: William T. Greenwood, Richard Judd, Fred W. Becker, Prepared under the Auspices of the Policy Studies Organization (New York : Greenwood Publishing Group, 1988), 33.

: Ken Reid, David Hopkins and Peter Holly, Towards The Effective School. (Oxford : Basic Blackwell, 1988),24-29.

: R.J. Johnson, F.E. Kast, and J.E. Rosenzweig, The Theory and Management of Systems (New York : McGraw-Hill Book Company, 1968), 25.

: ปทีป เมธาคุณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544),270, 296-297.

: อริปต์ย์ คลี่สุนทร, ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online], accessed 2547.

Available : URL: www.moe.go.th

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยการบริหารหมายถึง ทรัพยากรพื้นฐานสำคัญที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านำมาใช้เป็นปัจจัยในการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งในแง่ปรัชญา ทัศนคติ วิสัยทัศน์และภารกิจที่กำหนดไว้ซึ่งปัจจัยบริหารหรือทรัพยากรบริหาร (administrative resources) ที่สำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคลากร (man) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (management) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (material) ปัจจัยด้านงบประมาณ (money) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (management information system : MIS)

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญาและภารกิจของการจัดการศึกษา ตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาด้วยปรัชญา ภารกิจ และการได้ผลผลิตทางการศึกษา ตามเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาจะประกอบด้วย กระบวนการที่เป็นระบบ มีหลักการแบบแผนที่ดีเพื่อให้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของสังคมเป็นไปตามเป้าหมายของสถาบันโดยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หมายถึง สถาบันการศึกษาทางทหารระดับอุดมศึกษาตาม โครงสร้างการจัดกองทัพบก สังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีภารกิจสำคัญในการให้การศึกษา การอบรม และฝึกฝนนักเรียนนายร้อยเพื่อการเป็นนายทหารสัญญาบัตรประจำการในกองทัพ สามารถนำสังคม และ ประเทศชาติให้พ้นจากภัยคุกคามจากภายนอกและดำรงรักษาเสถียรภาพภายในประเทศ โดยเน้นผู้สำเร็จ การศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสามารถเป็นแบบฉบับด้านผู้นำ มีสติปัญญารอบรู้ มีพื้นฐาน และสามารถเพิ่มพูนความชำนาญในวิชาชีพทหาร มีจริยธรรม และความมุ่งมั่นในการอุทิศตนเพื่อรับ ใช้ชาติและประชาชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทรัพยากรการบริหาร หรือปัจจัยการบริหารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยในการบริหารงานขององค์กรซึ่งเป็นปัจจัยที่องค์กรควบคุมได้ แบ่งเป็น 4 อย่าง หรือ 4M's คือ คน (man) เงินทุน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และเครื่องจักร (machine) แต่ในปัจจุบันปรัชญาของการบริหารเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการมองการบริหารในเชิงปรัชญาไปสู่การมองการบริหารในเชิงสภาพข้อเท็จจริง (James L. Gibson, John M. Ivancevich, and James H. Donnelly, Jr.)²³ เนื่องจากมี “ปัจจัยในการประสบความสำเร็จ” ซึ่งเป็น “ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้” อาทิเช่น การจัดการ (management) การจูงใจ (motivate) การปฏิบัติงาน (method) ตลาด (market) เวลา (time) และเทคโนโลยี (technology) การบริหารจึงมีองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและผลกระทบต่อปัจจัยระหว่างกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอันหมายถึงผลผลิตหรือคุณภาพที่จะเกิดขึ้นในลำดับต่อมา ในขณะที่การบริหารการศึกษาได้พิจารณานำปัจจัยการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยมุ่งหมายสร้างผลสำเร็จให้เกิดขึ้น 2 ทางคือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการวัดความสำเร็จคือ คุณลักษณะของสถาบันและคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนสมบูรณ์ซึ่งส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้จัดทำ “หลักเกณฑ์การพิจารณารับรองผลงานทางวิชาการและการประเมินความสามารถในการสอน ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2549 ” ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จากที่กล่าวมาหากพิจารณาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเมื่อนำใช้ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช

---

²³ James L. Gibson, John M. Ivancevich, and James H. Donnelly, Jr., Organizations: Structure, Processes, Behavior (Dallas: Business Publications, Inc., 1973), 298.

2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง²⁴ โดยบริหารงานตามภารกิจในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย
  - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
  - 1.3 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
  - 1.4 การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
  - 1.5 การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
  - 1.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
  - 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - 1.8 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย
  - 2.1 การจัดตั้งงบประมาณ
  - 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
    - 2.2.1 การจัดสรรงบประมาณ
    - 2.2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
    - 2.2.3 การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
    - 2.2.4 การรายงานผล
  - 2.3 การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
    - 2.3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ
    - 2.3.2 การตรวจสอบติดตามการใช้ผลผลิต
  - 2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
    - 2.4.1 ทุนการศึกษา
    - 2.4.2 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
    - 2.4.3 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
    - 2.4.4 การจัดการทรัพยากร

---

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542), 19.

2.4.5 การส่งเสริมการบริหารการจัดการรายได้และผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย

2.5 การบริหารการเงิน

2.5.1 การเบิกเงินจากคลัง

2.5.2 การรับเงิน

2.5.3 การเก็บรักษาเงิน

2.5.4 การจ่ายเงิน

2.5.5 การนำส่งเงิน

2.6 การบริหารบัญชี

2.6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.6.2 การจัดทำทะเบียนทางการเงิน

2.6.3 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.6.4 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.7.1 การวางแผนจัดหาพัสดุ

2.7.2 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ

2.7.3 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.7.4 การจัดหาพัสดุ

2.7.5 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.7.6 การจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.4 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.5 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.6 การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ

3.7 เงินเดือนและค่าตอบแทน

3.8 การเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.9 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.10 การลาศึกษาต่อ

- 3.11 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.12 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.13 มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.14 การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 3.15 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.17 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.18 การอุทธรณ์
- 3.19 การร้องทุกข์
- 3.20 การออกจากราชการ
- 3.21 การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
  - งานทะเบียนประวัติข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา
  - งานยกเว้นคุณสมบัติ เช่น การยกเว้นการเกณฑ์ทหาร
  - งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 4. ด้านการบริหารทั่วไป
  - 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
  - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
  - 4.3 การวางแผนการศึกษา
  - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
  - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
  - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
  - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
  - 4.8 การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ
  - 4.9 การอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร
  - 4.10 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
  - 4.11 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
  - 4.12 การรับนักเรียน
  - 4.13 การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
  - 4.14 การอำนวยความสะดวกและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตาม
    - อัธยาศัย
    - 4.15 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

- 4.16 การทัศนศึกษา
- 4.17 การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน
- 4.18 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.19 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.20 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.21 งานกำกับดูแลสถานศึกษา : ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน
- 4.22 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

ปัจจัยการบริหาร

แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารหมายถึง การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์กระบวนการบริหารจะเริ่มจากการบุคลากร กระบวนการ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อทำงานได้สำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้นซึ่งยุทธศาสตร์การบริหารคือ การพยายามใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ทางการบริหารจึงเป็นศาสตร์ (science) ที่เกี่ยวข้องกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ในทำนองเดียวกันการพิจารณาการบริหารในลักษณะการปฏิบัติจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์การบริหารที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยการประยุกต์ความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม การบริหารจึงมีลักษณะเป็นศิลป์ (arts) ซึ่งมียุทธศาสตร์และปัจจัยการบริหารเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้คนเท่าเดิมทำงานได้มากขึ้น งานเท่าเดิมแต่ใช้คนน้อยลงแต่คุณภาพของงานดีเท่าเดิมหรือดีกว่า จึงเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารระบบการจัดการสถานศึกษา (school system) ให้ดำเนินงานไปตามนโยบายของการจัดการศึกษา ส่วนการบริหารสถานศึกษา (school administration) เป็นการบริหารการเรียนการสอน และองค์ประกอบของการจัดการเรียนให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ

ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “administratiae” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาครัฐกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหา

กำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์หรือเป็นผลพลอยได้ (by product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (public services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (management administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (chief executive officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น

การบริหาร หรือการบริหารจัดการ²⁵ หมายถึง การดำเนินงานหรือปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (หากเป็นหน่วยงานเอกชน หมายถึง หน่วยงาน และ/หรือบุคคล) คน สิ่งของ และหน่วยงานโดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น 1) การบริหารนโยบาย (policy) 2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (authority) 3) การบริหารคุณธรรม (morality) 4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการสังคม (society) 5) การวางแผน (planning) 6) การจัดองค์กร (organizing) 7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (staffing) 8) การอำนวยความสะดวก (directing) 9) การประสานงาน (coordinating) 10) การรายงาน (reporting) และการงบประมาณ (budgeting) การนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟ้มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

เฮนส์ ไวริช และฮาโรลด์ คูนท์ (Heinz Wehrich and Harold Koontz)²⁶ ให้ความหมายว่า “การบริหารเป็นกระบวนการของการออกแบบ และการดำเนินการเพื่อให้แต่ละคนทำงานร่วมกันได้ในสภาวะแวดล้อมนั้นๆ ทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพบังเกิดผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้”

แคทริน เอ็ม. บาร์โทล และเดวิด ซี. มาร์ติน (Kathryn M. Bartol and David C. Martin)²⁷ ให้ความหมายว่า “การบริหารเป็นกระบวนการที่ทำให้องค์การประสบผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งหน้าที่หลักคือ การวางแผน การจัดองค์กร การปฏิบัติงาน และการควบคุม”

²⁵ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร, 2545), 36-38.

²⁶ Heinz Wehrich and Harold Koontz, Management : A Global Perspective, 11th Ed. (New York : McGraw-Hill College , 2004), 4.

²⁷ Kathryn M. Bartol and David C. Martin., Turnover among DP Personnel : a casual analysis(University of New York: Colleague Pake, ACM Maryland, 1993), 5.

สโตนเนอร์ และแวนเคิล (Stoner and Wankel)²⁸ กล่าวว่า บริหารหมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วยหลักมี 4 ประการ คือ

1. การวางแผนและวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งทรัพยากรและกำลังคนที่ต้องใช้ การวัดความก้าวหน้าของงาน
2. การจัดองค์กรหลังการวางแผนงาน โดยมีการออกแบบองค์กรและจัดคนเข้าทำงานให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
3. การเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร เพื่อทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์
4. การควบคุมกำกับดูแลเป็นหน้าที่สุดท้ายของการบริหาร เพื่อให้กิจกรรมที่ทำได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ
  - 4.1 การตั้งมาตรฐาน
  - 4.2 การวัดการทำงานเปรียบเทียบกับเป้าหมาย
  - 4.3 การแก้ไขปัญหา

ความหมายของ “ การบริหาร ” ในฐานะที่เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง

ปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker)²⁹ กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

ฮาโรลด์ คูนท์ (Harold koontz)³⁰ กล่าวว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน

เซอร์เบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A. Simon)³¹ กล่าวว่า การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน

---

²⁸ Stoner, James A.F. and Charles Wankel, Management, 3th ed. (New Jersey : prentice Hall, Inc., 1986),7.

²⁹ Peter F. Drucker, The Principle of Management (New York : Harper & Row Olubishers,1954),359-360.

³⁰ Wehrich Heinz and Harold koontz, Management. (Tokyo, Japan : McGraw-Hill Kogakusha, Ltd.,1980),191.

³¹ Herbert A. Simon, Administrative Behavior (New york : Macmillian, 1947),3.

วิจิตร ศรีสอาน³² กล่าวถึง สาระสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

- 1) การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) การร่วมมือกันทำกิจกรรม
- 3) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 4) โดยการใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม

ความหมายของทฤษฎีและหลักการบริหาร

ทฤษฎี หมายถึง การกำหนดข้อสันนิษฐานที่ได้รับมาจากวิธีการทางตรรกวิทยา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดกฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการสังเกต ค้นคว้า และการทดลอง โดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในความเป็นจริง และนำผลที่เกิดขึ้นนั้นมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ สำหรับทฤษฎีที่เข้ามาสู่การบริหารได้มีผู้คิดค้นมากมาย แต่พบว่า ยังไม่มีทฤษฎีใดที่สามารถช่วยอธิบายปรากฏการณ์ในการบริหารงานได้หมด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้หลายทฤษฎีในการแก้ปัญหาหนึ่ง หรือทฤษฎีหนึ่งซึ่งมีหลักการดีและเป็นที่ยอมรับไม่สามารถแก้ปัญหาเล็กน้อย หรือปัญหาใหญ่ได้เลย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละปัญหา สภาพการณ์ของสังคม และเวลาที่เกิดขึ้น³³

จากที่กล่าวมา คูนท์ (Koontz)³⁴ กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีหรือหลักในการบริหารงานนั้นจะดีหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่ควรคำนึงถึงลักษณะของทฤษฎีในเรื่องต่อไปนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพของงาน
2. การช่วยวิเคราะห์งานเพื่อปรับปรุงพัฒนา
3. การช่วยงานด้านวิจัยขององค์การให้ก้าวหน้า
4. ตรงกับความต้องการของสังคม
5. ทันสมัยกับโลกที่กำลังพัฒนา

---

³² วิจิตร ศรีสอาน, แนวทางการปฏิบัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2540. (อัดสำเนา)

³³ Fred E. Fiedler, "Engineer the Job to Fit the Manager," Harvard Business Review, 43 (September-October 1965) : 115-22.

³⁴ Harold Koontz and Wehrich Heinz, Essentials of Management, 4th ed, (Singapore McGraw, 1978), 80.

นอกจากนี้ไฮแมน ทีโอ และสก็อต วิลเลียม จี.(Haiman, theo & scott, William G.)³⁵ กล่าวว่า หลักการบริหารประกอบด้วย

1. หน้าที่ทางการบริหาร (management function) 5 ประการ คือ การวางแผน (planing)การจ้ดองค์การ (organizing) การบังคับบัญชาสั่งการ (commanding) การประสานงาน (co ordination) การควบคุม (controlling)

2. ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะ พร้อมด้วยความสามารถทางด้านร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษาหาความรู้ เทคนิคในการทำงาน และประสบการณ์ต่างๆ

3. หลักการบริหาร (management principles) ซึ่งมีหลักทั่วไปที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้บริหาร 14 ประการคือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and responsibility) การมีจุดหมายร่วมกัน (unity of command) การมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (unity of direction) การชี้แจงไว้ซึ่งสายงาน (scalar chain) การแบ่งงานกันทำ (division of work or specialization) การมีระเบียบ วินัย (displine) การถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม การให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration) การรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (centralization) ความมีระเบียบเรียบร้อย (order) ความเสมอภาค (equity) ความมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (stability of tenure) ความคิดริเริ่ม (intensive) ความสามัคคี (esprit)ในทำนองเดียวกันกริฟฟิน (Rick W. Griffin)³⁶ กล่าวว่า กระบวนการบริหารจะประกอบด้วย การวางแผนและการตัดสินใจ (planning and decision making) การจ้ดองค์การ (organization) การเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร (leading) และการควบคุมกำกับ (controlling)

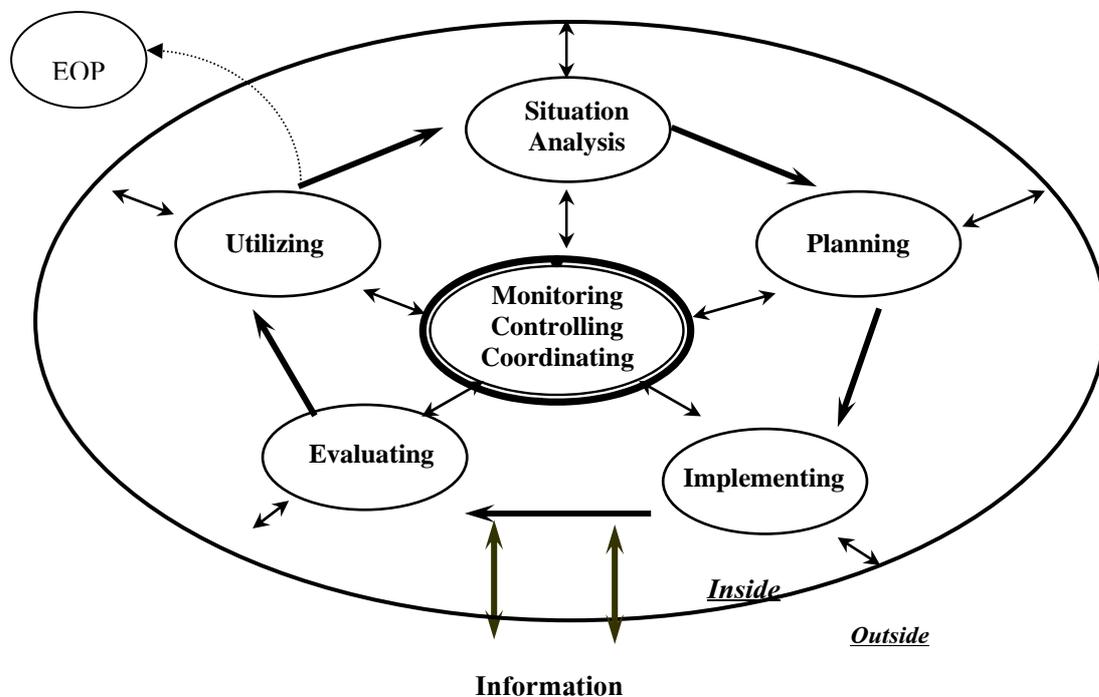
หลักการบริหาร (principle of management) โดยทั่วไปจะประกอบด้วยกลุ่มกิจกรรมหลัก 8 กิจกรรมคือ การวิเคราะห์สภาวะการณ์ปัจจุบัน การวางแผนงาน (planning) การดำเนินงานตามแผน (implementing) การประเมินผลการดำเนินงาน (evaluating) การนำสิ่งที่ได้จากการดำเนินงานไปใช้ประโยชน์ (utilizing) การติดตาม ประสานงาน และการควบคุม (monitoring)

---

³⁵Theo Haiman & William G Scott, management in the modern organization, 2nd ed, (Boston, Massachusetts : Houghton Mifflin C, 1974),77.

³⁶ Rick W. Griffin, Management, 5th ed.(New Jersey : Illinois Palo Alto Princeton, 1996),245.

coordinating and controlling) ข้อมูลข่าวสาร (information) และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (continuity)³⁷ ซึ่งสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 2 หลักการบริหาร

การวิเคราะห์สภาวะการณ์ปัจจุบัน³⁸คือ กิจกรรมแรกของการบริหารซึ่งเป็นกระบวนการวิเคราะห์สิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะบริหาร 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านผลงานที่จำแนกเป็นปริมาณงาน และคุณภาพงาน 2) ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่จำแนกเป็นความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ ผู้บริหารหน่วยงาน ผู้บริหารระดับสูง ประชาชนทั่วไป และประชาคมโลก 3) ด้านประสิทธิภาพการทำงาน และ 4) ด้านความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจำแนกเป็น ความคุ้มค่าด้านคน ด้านสิ่งของ ด้านเงิน ด้านเทคโนโลยี และด้านเวลา

³⁷ อธิปไตย คดีสุนทร, ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online], accessed 2547.

Available : RL: www.moe.go.th

³⁸ กมล สุคประเสริฐ, รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2544), 175.

2. การวิเคราะห์ทรัพยากรที่มี 6 ด้าน คือ คน เงิน สิ่งของ เทคโนโลยี เวลา และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ในการบริหารและการดำเนินงาน
3. การวิเคราะห์องค์กร 4 ด้าน คือ ระบบงาน วัฒนธรรมขององค์กร วิวัฒนาการขององค์กร และจุดอ่อนจุดแข็งขององค์กร
4. การวิเคราะห์ชุมชนและสังคมรอบองค์กร 4 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติดที่มีต่อองค์กร สักยภาพ และความสัมพันธ์ที่มีต่อองค์กร
5. การวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งระยะสั้นและระยะยาว 5 ด้าน คือ ผลกระทบต่อผู้มารับบริการ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารขององค์กร ชุมชน และประเทศชาติ
6. การวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต 4 ด้าน คือ ด้านอุปสงค์และอุปทาน (Demand and Supply) ด้านเทคโนโลยี ด้านองค์กร และด้านการเงิน

สรุป ทฤษฎีการบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกันโดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้จะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและหลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม

ความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

ทฤษฎีหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์จากการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ คือ หลักของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงกันจนเป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรม เมื่อทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ดังนั้นทฤษฎีจึงเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้

ในการบริหารการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ ยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนัก ถึงแม้ว่าทฤษฎีจะมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย การบริหารองค์กรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบหรือเป็นเครื่องกำหนดกรอบสำหรับการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นเครื่องกำหนดความรู้เพื่อช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผล และสามารถปฏิบัติได้จริงบนพื้นฐานของวิธีการที่ได้ไตร่ตรองแล้วเท่านั้น

กู๊ด (Good)³⁹ ให้ความหมายการบริหารการศึกษาไว้ 2 นัย คือ

³⁹ Good Cater V, Dictionary of Education(New York : McGrew-Hill,1973),14.

1. การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดการควบคุมดูแล และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้

2. การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดการควบคุมและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการของโรงเรียนทุกแห่งเพราะกิจกรรมทั้งหมดเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การบริหารการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์การสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การบริหารภายในโรงเรียนจึงเป็นความรับผิดชอบต่อการพัฒนาผู้เรียน

กล่าวได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นการบริหารระบบการจัดการสถานศึกษา (School System) ให้ดำเนินงานไปตามนโยบายของการจัดการศึกษา ส่วนการบริหารสถานศึกษา (School Administration) เป็นการบริหารการเรียนการสอน และองค์ประกอบของการจัดการเรียนให้มีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ

หลักการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมีหลักการบริหารนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ได้วางหลักการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายในกฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม โดยร่วมกันรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักการนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาสำคัญของประเทศ การแจ้งความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้าที่จะยอมรับผลงานการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยแรงจูงใจให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ดังนั้นกระบวนการบริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องนำหลักการดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นระบบ การบริหารการศึกษาในลักษณะนี้จะทำให้การบริหารการศึกษามีหลักการที่ดี ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารที่จะให้การบริหารการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมาย โดยการประยุกต์ความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลของโรงเรียน

แนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสังคมและประเทศชาติ หากสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพย่อมจะส่งต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ

วิลาวัลย์ ไพโรจน์⁴⁰ กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษาว่าหมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่จัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อสมาชิกในสังคมและประเทศชาติ ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพทั้งสติปัญญาร่างกาย จิตใจให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีมีความสุขในชีวิตตามสมควรแก่สภาพของตน เช่นเดียวกับวิล ฌนวิวัฒน์⁴¹ ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนโดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

⁴⁰ วิลาวัลย์ ไพโรจน์, “การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540), 12.

⁴¹ วิล ฌนวิวัฒน์, “การศึกษาและการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541), 16.

ในทำนองเดียวกันวิโรจน์ สารรัตนะ⁴² กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหาร การจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มุ่งให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วม และรับผิดชอบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ตลอดชีวิตโดยมีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้จากการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความคล่องตัว และการตัดสินใจดำเนินงานในขอบเขตที่รับผิดชอบโดยให้ประชาชน องค์กรต่างๆ มีส่วนร่วม อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล พุฒคำ⁴³ ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดหา วิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ของโรงเรียนทำให้เกิดความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงควมมี ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนี้ธีระ รุญเจริญ⁴⁴ ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์⁴⁵ กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่าเป็นภารกิจหลัก ของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ

ปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการศึกษา

ปัจจัยการบริหารหมายถึง ทรัพยากรพื้นฐานด้านการบริหาร ซึ่งวิลเลียม ที กรีนวูด (William T. Greenwood)⁴⁶ ได้ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรการบริหารควรมีอย่างน้อย 7 ประการคือ

⁴² วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิสุทธิ, 2542), 12.

⁴³ สุรพล พุฒคำ, โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา (คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเทพสตรี : ลพบุรี, 2544), 30.

⁴⁴ ธีระ รุญเจริญ, ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่างจำกัด, 2550), 35.

⁴⁵ ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ (กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2544), 8.

⁴⁶ William T. Greenwood, Richard Judd, Fred W. Becker, Prepared under the Auspices of the Policy Studies Organization (New York : Greenwood Publishing Group, 1988), 33.

คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) อำนาจหน้าที่ (authority) เวลา (time) กำลังใจในการทำงาน (will) และความสะดวกต่างๆ ทั้งนี้โดยย้าถึงความสำคัญและความจำเป็นของอำนาจหน้าที่และเวลาในการบริหารว่า ในการบริหารนั้นไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐหรือเอกชนก็ตามงานจะไม่สามารถดำเนินไปด้วยดีได้หากปราศจากสิ่งซึ่งอำนาจหน้าที่ เช่นกันการบริหารนั้นจะไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลด้วยดีหากไม่มีคน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีการจัดการ (method) หรือที่เรียกว่า 4 M's การที่ปัจจัยทั้งสี่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารเพราะในการบริหารทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการบริหารจัดการเป็นปัจจัยสำคัญไม่ว่าการบริหารนั้นจะเป็นการบริหารราชการหรือเอกชน คุณค่าหากมิได้กำหนดเวลาให้เหมาะสมเพียงพอกับประเภทและลักษณะงานนั้น สอดคล้องกับสมาน รังสิโยกฤษณ์⁴⁷ ซึ่งให้ความหมายของปัจจัยการบริหารคือ ทรัพยากรบริหารหรือปัจจัยบริหาร (administrative research) ที่สำคัญมี 4 ประการคือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และการจัดการ (management) หรือเรียกโดยย่อว่า 4 M's แต่ปัจจุบันองค์กรขยายตัวขึ้น วิทยาการใหม่ๆ ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและเพื่อเพิ่มผลผลิต ทรัพยากรการบริหารจึงเพิ่มขึ้นอีก 3 M's คือ การตลาด (marketing) ขวัญของผู้ปฏิบัติงาน (morale) และเครื่องใช้ต่างๆ (machine) รวมเป็น 7 M's คือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และการจัดการ (management) ซึ่งชาลี อินทร์จันทร์⁴⁸ ศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยทางบริหารด้านวิชาการ ปัจจัยบริหารด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ปัจจัยบริหารด้านงานบุคคล ปัจจัยบริหารด้านกิจการนักเรียน ปัจจัยบริหารด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.28 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยบริหารด้านวิชาการมากที่สุด ((-,X)=3.39) รองลงมาคือ ปัจจัยบริหารด้านกิจการนักเรียน ((-,X)=3.35) และพบว่า ปัจจัยบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชนน้อยที่สุด ((-,X)=3.00) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ปัจจัยบริหารด้านวิชาการ ปัจจัยบริหารด้านบุคคล

⁴⁷ สมาน รังสิโยกฤษณ์, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 19 (กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2541), 83-85.

⁴⁸ ชาลี อินทร์จันทร์, “ศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” (ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, 2544), 23.

ปัจจัยบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชนมีค่าความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยบริหารด้านกิจการนักเรียน ปัจจัยบริหารด้านธุรการการเงิน ปัจจัยบริหารด้านอาคารสถานที่ที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์และถดถอยระหว่างด้านพบว่า ปัจจัยบริหารด้านบุคคลปัจจัยบริหารด้านกิจการนักเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวแปรปัจจัยบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ตัวแปรปัจจัยบริหารด้านอาคารและสถานที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ~ bสร้างสมการเพื่อการทำนาย (คะแนนดิบ) ~b พบว่า ปัจจัยบริหารด้านบุคคลเพิ่มขึ้น 1 คะแนนทำให้ GPA ลดลง .24 ปัจจัยบริหารด้านกิจการนักเรียนเพิ่มขึ้น 1 คะแนนทำให้ GPA เพิ่มขึ้น .32 ปัจจัยบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน เพิ่มขึ้น 1 คะแนนทำให้ GPA ลดลง.19 ปัจจัยบริหารด้านอาคารสถานที่เพิ่มขึ้น 1 คะแนนทำให้ GPA เพิ่มขึ้น .12

ในทำนองเดียวกันสมคิด บางโม⁴⁹ กล่าวว่า การจัดการหรือการบริหารกิจการต่างๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากรเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ ปัจจัยสำคัญของการจัดการมี 4 ประการ ได้แก่ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และการจัดการ (method) ปัจจัยการบริหารทั้ง 4 ประการเป็นสิ่งจำเป็นเพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยในด้านธุรกิจได้กล่าวถึงปัจจัยของการจัดการว่า 6 M's คือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีการ (method) โดยเพิ่มการตลาด (market) และเครื่องจักร (machine) ขณะที่แนวคิดของอริปไตย คลีสุนทร⁵⁰ เชื่อว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานสำเร็จได้โดยง่าย คือ คน (man) งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (management) หรือที่เรียกว่า 4 M's แต่ปัจจุบันปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้สามารถทำงานสำเร็จได้ดียิ่งขึ้นได้เพิ่มขึ้นอีก 2 ปัจจัย คือ ข้อมูลสารสนเทศ (information) และเทคโนโลยี (technology) ซึ่งหมายถึง การนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ 2 ประการหลังโดยทั่วไป เรียกกันว่า IT (ไอที) ซึ่งสอดคล้องกับที่ป เมธาคณวุฒิ⁵¹ ที่กล่าวว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารคือ ระบบที่รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อนำมาประมวลผลและ

⁴⁹ สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์, 2545),47.

⁵⁰ อริปไตย คลีสุนทร, ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online] accessed 2547.

Available : RL: www.moe.go.th

⁵¹ ปทีป เมธาคณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, 270.

จัดรูปแบบให้ได้สารสนเทศที่ช่วยสนับสนุนการทำงานและการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง

ซึ่งวอร์เรน จี เบนนิส (Warren G. Bennis)⁵² กล่าวว่า ขนาดขององค์กรและความต้องการของผู้บริหารหรือสมาชิกในองค์กรเพิ่มจำนวนมากขึ้นระบบการบริหารแบบเดิมเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาไม่สามารถให้ทุกหน่วยเติบโตขององค์กรได้ ขั้นตอนที่ยากกลับซับซ้อนเสียเวลาจนไม่อาจให้บริการได้ทันทั่วถึงและทั่วถึง ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยีใหม่ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการประสานกิจกรรมภายในองค์กรโดยการนำระบบการสื่อสารและความเจริญก้าวหน้าเทคโนโลยีมาใช้ ขณะเดียวกันในแง่ของค่านิยมต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อระบบการทำงานองค์กรและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจจะอยู่บนรากฐานของเหตุผล โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจมากกว่าการกดขี่ข่มเหงทำให้เกิดความไม่กล้าและเกรงใจเพราะคนมีการศึกษาสูงขึ้น

ดังนั้นในกระบวนการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานทั้งระดับองค์กร และอุตสาหกรรม ธุรกิจต้องการระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงอยู่และเจริญเติบโตขององค์กร โดยเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จ สามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่นในระดับสากล และเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพวิธีการใช้งานและโครงสร้างของระบบสารสนเทศ จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. เครื่องมือในการสร้างระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ หมายถึง ส่วนประกอบหรือโครงสร้างพื้นฐานที่รวมกันเข้าเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และช่วยให้ระบบสารสนเทศดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกเครื่องมือในการสร้างระบบสารสนเทศไว้ 2 ส่วน คือ

1.1 ฐานข้อมูล (data base)

ฐานข้อมูลจัดเป็นหัวใจสำคัญของระบบ mis. เพราะสารสนเทศที่มีคุณภาพจะมาจากข้อมูลที่ดี เชื่อถือได้ ทันสมัย และถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้ใช้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้นฐานข้อมูลจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยให้ระบบสารสนเทศมีความสมบูรณ์ และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

---

⁵² Warren G. Bennis, The Concept of Organizational Health In Changing Organization, Edited by Warren G. Bennis (New York : McGraw-Hill, 1971), 231.

1.2 เครื่องมือ (tools)

เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ปกติระบบสารสนเทศจะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็น อุปกรณ์หลักในการจัดการข้อมูล ซึ่งจะประกอบด้วยส่วนสำคัญต่อไปนี้

1.2.1 อุปกรณ์ (hardware) คือ เครื่องหรือส่วนประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งอุปกรณ์ระบบเครือข่าย

1.2.2 ชุดคำสั่ง (software) คือ ชุดคำสั่งที่ทำหน้าที่รวบรวม และจัดการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการ บริหารงาน หรือการตัดสินใจ

2. วิธีการหรือขั้นตอนการประมวลผล

การที่จะได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการจะต้องมีการจัดลำดับ การวางแผนงานและวิธีการประมวลผลให้ถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูล หรือสารสนเทศที่ต้องการ

3. การแสดงผลลัพธ์

เมื่อข้อมูลได้ผ่านการประมวลผลตามวิธีการแล้วจะได้สารสนเทศ หรือ MIS เกิดขึ้น อาจจะนำเสนอในรูปแบบตาราง กราฟ รูปภาพ หรือเสียง เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลมีประสิทธิภาพ จะขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล และลักษณะของการนำไป ใช้งาน

อย่างไรก็ตาม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างขึ้นจากระบบคอมพิวเตอร์ แต่สามารถสร้างขึ้นมาจากอุปกรณ์อื่นได้ แต่ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่หลักทั้งสองประการได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์แต่เนื่องจากปัจจุบันคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล นักวิเคราะห์และออกแบบระบบ (system analysis and designer) จึงออกแบบระบบสารสนเทศให้มีคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์หลักในการจัดการสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ⁵³ หน้าที่หลัก 2 ประการคือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรมาไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ

2. การประมวลผลข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานและการบริหารงานของผู้บริหาร

จากที่กล่าวมา ปัจจัยการบริหารหมายถึง ทรัพยากรการบริหารในองค์กรที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานทั้งองค์กรบริหารราชการหรือองค์กรธุรกิจ ซึ่งปัจจัยการบริหารที่มีความสมบูรณ์และคุณภาพสูงย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมทั้งนี้จากการศึกษาปัจจัยการบริหารหรือทรัพยากรทางการบริหาร (administrative Resources)

4 ประการคือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีจัดการ (method) หรือที่

⁵³ ทิป เมธาคุณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, 273.

เรียกว่า 4 M's ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีการบริหารผสมผสานกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้องค์กรมีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ (information) และเทคโนโลยี (technology) ซึ่งหมายถึง การนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติการ โดยทั่วไป ที่เรียกกันว่า IT (ไอที) มาใช้ในกระบวนการบริหาร การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลจากการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการผลิตและการบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยลดต้นทุนด้านแรงงาน ด้านวัสดุลง ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการไปเพื่อให้องค์กรสามารถทำหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและปัจจัยสำคัญที่จะต้องตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (mis : management information system) ที่องค์กรนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และในขณะเดียวกันยังเป็นการเปิดโอกาสในการรับประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาในองค์กร ซึ่งทรัพยากรการบริหารดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหลักในกระบวนการดำเนินงานตั้งแต่

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน (objectives)
2. การกำหนดทรัพยากรในการบริหาร (resources)
3. การประสานงานระหว่างกันหรือเรียกได้ว่ามีปฏิริยาระหว่างกัน

จากองค์ประกอบดังกล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมทั้งทรัพยากรการบริหารจะต้องมีความสัมพันธ์กันและเกิดปฏิริยาระหว่างกันหรือกล่าวคือ จะต้องมึระบบของการทำงานร่วมกันจากการนำเอาปัจจัยทั้งหลายมารวมกัน โดยกมล สูดประเสริฐ⁵⁴ กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การวางแผนงาน โครงการ การกำกับดูแล การปรับเปลี่ยนพัฒนาโครงสร้างองค์การบริหารการศึกษา กำหนดตำแหน่งบทบาทหน้าที่การประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมตามบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนเอื้ออำนวยให้บุคคลได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้เต็มศักยภาพทั้งในการบริหารบุคลากรในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ การบริหารกิจการนักเรียน และการบริหารงานด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยการบริหารที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อคุณภาพ จึงหมายถึง ทรัพยากรการบริหารที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

⁵⁴ กมล สูดประเสริฐ, รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ.

(กรุงเทพมหานคร :บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2544),175.

สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ของลำลือ เก็งทอง⁵⁵ ที่พบว่า

1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.59, s = 0.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการบริหารของโรงเรียน ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะของบุคลากร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($= 3.71, s = 0.51$) รองลงมา ได้แก่ ด้านลักษณะขององค์กร ($= 3.69, s = 0.58$) และด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ($= 3.67, s = 0.58$) ส่วนด้านลักษณะของสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($= 3.30, s = 0.53$)

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.60, s = 0.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาและการเตรียมการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($= 3.76, s = 0.64$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ($= 3.64, s = 0.61$) ด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ ($= 3.60, s = 0.60$) และด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ($= 3.59, s = 0.61$) ส่วนด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($= 3.38, s = 0.69$)

3. ปัจจัยการบริหาร (X_{tot}) กับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = 0.82$) และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก

4. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (X_4) ลักษณะขององค์กร (X_1) ลักษณะของบุคลากร (X_3) และลักษณะของสภาพแวดล้อม (X_2) ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ R เท่ากับ 0.8252 ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) คิดเป็นร้อยละ 68.10 และเขียนสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z_{tot} = 0.4770 X_4 + 0.2137 X_1 + 0.1252 X_3 + 0.0946 X_2$

---

⁵⁵ ลำลือ เก็งทอง, ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5, 2545).

ทั้งนี้ ไรด์ และคณะ (Reid and Orthers)⁵⁶ ได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องจะประกอบด้วยปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของบรเรจิต ลิทธิโชค⁵⁷ ที่เชื่อว่านอกจากปัจจัยการบริหารดังกล่าวแล้วยังจำเป็นต้องเพิ่มปัจจัยอีก 2 ประการ เพื่อให้เพียงพอหรือทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและช่วยให้การบริหารองค์การประสบผลสำเร็จ และเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นั่นคือ ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญต่อการบริหารงานที่กล่าวมา การบริหารหรือการพัฒนาองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยการบริหาร 4 ประการ คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ ดังนั้นเพื่อให้ เกิดการพัฒนาหรือไปสู่เป้าหมายอันเป็นทิศทางขององค์การทุกระดับการพัฒนาคน วิธีการ เครื่องมือเทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศจะช่วยให้ทำงานสำเร็จได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยใช้ต้นทุนด้านแรงงานและทรัพยากรน้อยลง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานยุคปัจจุบันมีความยุ่งยากกว่าในอดีต เพราะขนาดขององค์การใหญ่และมีความซับซ้อนขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการกระจายข่าวสารและข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง และมีการทำงานอย่างเป็นระบบในลักษณะ feedback control system ระบบสารสนเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้้องค์การสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดระบบสารสนเทศที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ที่ถูกต้องทันสมัยตรงกับวัตถุประสงค์และเรียกใช้ได้สะดวกซึ่ง วีระ สุภาวี⁵⁸ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระบบสารสนเทศโดยทั่วไปนั้น มีดังนี้

1. เพื่อการบริหารงานการตัดสินใจสั่งการและการวางแผนปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นๆ เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับที่สูงกว่าและต่ำกว่า เพื่อให้ระบบสารสนเทศเป็นมาตรฐานเดียวกัน ขจัดความซ้ำซ้อนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรงกับความต้องการทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้

⁵⁶ Ken Reid, David Hopkins and Peter Holly., Towards The Effective School. (Oxford : Basic Blackwell, 1988),. 24-29.

⁵⁷บรเรจิต ลิทธิโชค, “ระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียนสังกัดงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดเชียงใหม่” (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี, 2539), 1.

⁵⁸วีระ สุภาวี, “คู่มือปฏิบัติการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนบ้านท่า เมืองลี้ อำเภอเมือง เชียงใหม่,” 2539, 8. (อัคราเนนา)

3. เพื่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หน่วยงาน ตลอดจนการให้บริการข้อมูลสารสนเทศ
ต่างๆ

ทั้งนี้ไพรัช รัชชพงษ์ และพิเชฐ คุรงค์เวโรจน์⁵⁹ ได้ดำเนินจากแผนแม่บทการพัฒนา
ระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ. 2538 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยศูนย์
ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา (ศสข.) และหน่วยงานต่างๆ ที่
เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการหลักของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการศึกษาซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นแผนแม่บทของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบการดำเนินงานหรือปฏิบัติการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ
การศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมุ่งพัฒนาระบบการผลิตข้อมูล การพัฒนาระบบฐานข้อมูล
และการพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การจัดเก็บ การให้บริการ
การแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกำหนดนโยบายการวางแผนเพื่อการพัฒนา
การจัดการบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษาให้เป็นระบบที่มีความมาตรฐานเดียวกัน
รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน

การกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเพื่อให้การดำเนินงาน
พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนา
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ (mis.) มุ่งให้มีข้อมูลและ
สารสนเทศที่พร้อมมูลสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการวางแผน การบริหาร และการ
จัดการศึกษา โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการผลิตและนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้เพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล และสารสนเทศระหว่างหน่วยงาน ทั้งใน
ประเทศทุกระดับและระหว่างประเทศ

2. การขยายและยกระดับการเรียนการสอน ด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการ
เรียนการสอนโดยมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนและขยายการให้บริการความรู้
ข่าวสารและสารสนเทศต่างๆ แก่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วและให้ประชาชนเข้าถึง
ข่าวสาร ความรู้ที่มีคุณภาพโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

---

⁵⁹ไพรัช รัชชพงษ์ และพิเชฐ คุรงค์เวโรจน์, จากแผนแม่บทระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา
ในปี พ.ศ.2538 (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ประชาช่าง, 2541), 60.

นอกจากนี้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร⁶⁰ ศึกษาวิจัยปัจจัยการบริหารและคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ (All Rights Reserved) ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 2 ผลวิจัยพบว่า

1. ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยการบริหาร 6 ด้าน อันได้แก่ ด้านบุคคล ด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านบรรยากาศองค์การมีความสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศมาก

2. ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่าปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านบรรยากาศองค์การ มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนปัจจัยด้านบุคคลมีความสัมพันธ์กันทางบวกค่อนข้างต่ำกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าปัจจัยการบริหารด้านบรรยากาศองค์การ ด้านงบประมาณ และด้านการประมวลผลมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับค่อนข้างต่ำกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ด้านภาวะผู้นำไม่มีความสัมพันธ์กันกับคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ

4. ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นว่าปัจจัยการบริหารด้านบรรยากาศองค์การและด้านการประมวลผลส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพข้อมูลและสารสนเทศได้ร้อยละ 34.05 โดยมีสมการพยากรณ์คือ $\text{คุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ} = 1.3670 + 0.3445 \text{ บรรยากาศองค์การ} + 0.2626 \text{ การประมวลผล}$

5. ผู้บริหารมีความเห็นว่าปัจจัยการบริหารด้านบรรยากาศองค์การส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์คุณภาพข้อมูลและสารสนเทศได้ร้อยละ 46.87 โดยมีสมการพยากรณ์คือ $\text{คุณภาพข้อมูลและสารสนเทศ} = 1.1287 + 0.6938 \text{ บรรยากาศองค์การ}$

แนวคิดหลักเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารและการบริหารการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 บัญญัติไว้ว่า การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่

⁶⁰ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, *All Rights Reserved บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน)* (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548). อัดสำเนา

การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ดังนั้นกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิผลที่จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรการบริหารที่สำคัญหลายประการ ทรัพยากรการบริหาร (administrative resources) ที่สำคัญมี 4 ประการคือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) และวิธีจัดการ (method) หรือที่เรียกว่า 4 M's⁶¹ ซึ่งในปัจจุบันการบริหารองค์กรยุคโลกาภิวัตน์มีปัจจัยสำคัญที่จะต้องตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (mis.: management information system) โดยองค์กรจะนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น และในขณะเดียวกันยังเป็นการเปิดโอกาสในการรับประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาในองค์กรด้วย ซึ่งทรัพยากรการบริหารดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหลักในกระบวนการดำเนินงานให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้

อาจกล่าวได้ว่า กระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งกระตุ้นให้องค์กรจะต้องมีการปรับและพัฒนาให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพดังนั้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันศาสตร์และศิลป์การบริหารเป็นยุทธศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้ตั้งแต่กระบวนการบริหารบุคลากรในหน่วยงานให้มีศักยภาพเท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อการตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรและสังคมในอนาคตโดยกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอริปิตย์ คลีสุนทร⁶²กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัจจัยช่วยให้การบริหารงานสำเร็จได้ประกอบด้วย คน (man) งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และการจัดการ (management) หรือ 4 M's กอปรกับการนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในแง่ประสิทธิภาพและคุณภาพด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศ (information) และเทคโนโลยี (technology) หรือ IT (ไอที) สอดคล้องกับแนวคิดของปทีป เมธาคณวุฒิ⁶³ ที่เชื่อว่า ปัจจัยการบริหารที่สำคัญคือ 5 M's ประกอบด้วย คน (man) งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) การจัดการ (management) เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาปัจจัยทั้ง 5 จะมีผลต่อคุณภาพการศึกษานับหมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่มี

⁶¹ ประพันธ์ สุริหาร, ศัพท์ทางการบริหาร (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนามธรรม, 2542), 24.

⁶² อริปิตย์ คลีสุนทร, ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online] accessed 2547.

Available : RL: www.moe.go.th

⁶³ ปทีป เมธาคณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา, 296-297.

คุณภาพ นอกจากนี้วิลเลียม ที กรีนวูด (William T. Greenwood)⁶⁴ ได้กล่าวว่า ทรัพยากรการบริหารควรมีอย่างน้อย 7 ประการคือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) อำนาจหน้าที่ (authority) เวลา (time) กำลังใจในการทำงาน (will) และความสะอาดต่างๆ ขณะเดียวกันได้ย้ำถึงความสำคัญและความจำเป็นของอำนาจหน้าที่และเวลาในการบริหารว่า ในการบริหารนั้นไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐหรือเอกชนก็ตามงานจะไม่สามารถดำเนินไปด้วยดีได้หากปราศจากเสียซึ่งอำนาจหน้าที่ ในขณะที่วอร์เรน จี เบนนิส (Warren G. Bennis)⁶⁵ เชื่อว่า อำนาจจะอยู่บนรากฐานของเหตุผล โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจให้เกิดความไม่กล้าและเกรงใจเพราะคนมีการศึกษาสูงขึ้น ค่านิยมต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อระบบการทำงานองค์กรและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ขณะที่ขนาดขององค์กรและความต้องการของผู้บริหารหรือสมาชิกในองค์กรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นระบบการบริหารแบบเดิมไม่สามารถให้ทุกหน่วยขององค์กรเติบโตได้ และขั้นตอนที่ยุงยากสลับซับซ้อนเสียเวลาจนอาจทำให้ผลผลิตได้ไม่ทันท่วงทีและทั่วถึง ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการประสานกิจกรรมภายใน องค์กรมีการนำระบบการสื่อสารและความเจริญก้าวหน้าเทคโนโลยีมาใช้ จะช่วยให้องค์กรมีเสถียรภาพขึ้น และในกระบวนการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานทั้งระดับองค์กร และอุตสาหกรรม ความต้องการระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงอยู่และเจริญเติบโตขององค์กร โดยเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จ สามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่นในระดับสากล และเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง อาร์.เจ.จอห์นสัน (R.J. Johnson)⁶⁶ กล่าวว่า นักวิชาการและนักบริหารทั่วไปควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งถึงความสำคัญต่อปัจจัยการบริหาร และจะพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ละปัจจัยเพื่อนำมาสู่กระบวนการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดตั้งแต่การบริหารกระบวนการ การบริหารคน การบริหารที่มีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากร การบริหารกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายโดยเซอร์เบิร์ต เอ ไชมอน (Herbert A. Simon)⁶⁷ กล่าวว่า ปัจจัยการบริหารจึงเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ 7 M's คือ บุคลากร (man) เงิน (money) การบริหารทั่วไป (management) การบริการประชาชน (Market) คุณธรรม

⁶⁴William T. Greenwood, Richard Judd, Fred W. Becker, Prepared under the Auspices of the Policy Studies Organization (New York : Greenwood Publishing Group, 1988), 33.

⁶⁵Warren G. Bennis, The Concept of Organizational Health In Changing Organizational, Edited by Warren G. Bennis (New York: McGraw-Hill, 1971),77.

⁶⁶R.J. Johnson, FE. Kast, and J.E. Rosenzweig, The Theory And Management of Systems (New York :McGraw-Hill Book Company, 1968),25.

⁶⁷Herbert A. Simon, Administrative Behavior (New York: Macmillian, 1947),23.

(moral) ข้อมูลข่าวสาร (massage) การวัดผล (measurement) ซึ่งไรด์ และคณะ (Reid and Orthers)⁶⁸ ได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องจะประกอบด้วยปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ⁶⁹ กำหนดให้สถาบันมีการปฏิรูปการบริหารจัดการอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ การจัดการเรียนการสอน ในเรื่องต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายและภารกิจที่ชัดเจนตามความพร้อมและความเชี่ยวชาญ มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน แสวงหาวิธีการจัดการศึกษาและยุทธศาสตร์ที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้มากที่สุด

2. การพัฒนาหลักสูตรต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพิจารณาถึงความสอดคล้องและความต้องการของสังคม สาระของหลักสูตร นอกจากการพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุลทั้งความรู้ ความสามารถ ความดีงาม ยังมุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน และมีความยืดหยุ่น

4. การจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมต้องยึดผู้เรียนเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้

5. ปฏิรูปการเรียนการสอน หลักสูตรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและเพื่อสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความใฝ่รู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ

6. ให้มีการกำหนดมาตรฐานหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การรับรองหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

7. ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อการวิจัย สร้างความรู้ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ

8. ปรับระบบการประเมิน และวัดผลการศึกษาเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

---

⁶⁸ Ken Reid, David Hopkins and Peter Holly, Towards The Effective School. (Oxford : Basic Blackwell, 1988),24-29.

⁶⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการเสวนา (การประชุมโต๊ะกลม) เรื่อง การปฏิรูปอุดมศึกษาในประเทศไทย : ทางสำหรับประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544), 11-12.

9. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การบริหารจัดการ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน และการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยปัจจัย หรือทรัพยากรที่มีคุณภาพในการดำเนินการ และปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์จะต้องเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ขณะเดียวกัน กระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิรูปให้สอดคล้องเหมาะสม ยั่งยืนและบุคลากรคือ กลไกสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการจัดการศึกษา การกำหนดนโยบาย การร่วมสร้างแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา

1. ปัจจัยด้านบุคลากร (man) คือ ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และตอบรับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาของสถาบันโดยสมหวัง พิธิยานุวัฒน์⁷⁰เชื่อว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรจะประกอบด้วย

- 1) ระดับการศึกษาของอาจารย์
- 2) ประสบการณ์การปฏิบัติงานของอาจารย์
- 3) ระดับการรับรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
- 4) ความพร้อมและความมุ่งมั่นที่จะตอบรับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลด้านคุณภาพ คือ อายุ การยอมรับ จิตใจที่มุ่งมั่นพัฒนางานด้านการศึกษา หรือมีคุณอุดมการณ์เพื่อพัฒนางานด้านการเรียนรู้
- 5) การได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร และผู้ร่วมงานหรือความมีอิสระในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

- 6) การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร
2. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (management)

การดำเนินกิจการของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดระบบการบริหารที่ดี สามารถดำเนินการได้โดยอิสระและสามารถพัฒนาระบบบริหาร การจัดการที่เป็นของตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการภายใต้การกำกับของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ และปัจจัยด้านการบริหารเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลระดับบริหาร โดยให้ความสำคัญในเรื่อง “ภาวะผู้นำ”

---

⁷⁰สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณภาพ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2545), 68.

2.2 บรรยากาศองค์การ (organizational climate) หมายถึง บรรยากาศทางจิตวิทยา บุคลิกภาพขององค์การ และวัฒนธรรมขององค์การ

2.3 การบริหารงานวิชาการ โดยการประยุกต์วงจรเดมมิ่ง (deming) 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (p : planning)
2. การปฏิบัติงาน (d : doing)
3. การตรวจสอบ (c : checking)
4. การดำเนินการ (a : acting)

3. ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (material)

เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์คือ ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานด้านคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการอุดมศึกษา เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การดำเนินการเป็นไปตามแผน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพราะถ้าขาดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ การจัดการศึกษาจะไม่สามารถดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเสริมสุข ชลวานิช⁷¹ กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารงาน ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมเรียกว่า “พัสดุ” โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วัสดุสิ้นเปลือง หมายถึง ของใช้ทั้งปวงที่มีลักษณะใช้แล้วหมดไปหรือแปรสภาพไป เช่น กระดาษ เครื่องเขียน ฯลฯ

2. ครุภัณฑ์ หมายถึง ของใช้ทั้งปวงที่มีลักษณะคงทนถาวร มีอายุการใช้งาน เช่นเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรสาร ฯลฯ

ซึ่งปิยธิดา ตรีเดชและศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช⁷²กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์เป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องดูแลให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดโดยจะต้องจัดหาให้เพียงพอ ทันต่อความต้องการ ขณะเดียวกันจะต้องจัดหาเท่าที่จำเป็นจริง ๆ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดความต้องการ หมายถึง การประมาณความต้องการ ปริมาณแต่ละรายการ ซึ่งควรจะใกล้เคียงกับที่จะใช้และจำเป็นมากที่สุด

⁷¹เสริมสุข ชลวานิช, “หน่วยที่ 12 การบริหารพัสดุในโรงพยาบาล,” เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสาธารณสุขทั่วไป หน่วยที่ 8-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536), 233.

⁷²ปิยธิดา ตรีเดชและศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช, การบริหารงานสาธารณสุข, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: คณะสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536),239-240.

2. การจัดหาและแจกจ่าย

2.1 การจัดหา หมายถึง วิธีการที่จะให้ได้มาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุโดยการซื้อ การจ้าง การผลิต การแลกเปลี่ยน การโอน การเช่า การยืม การคืนและการรับบริจาคที่ใช้งานได้นานที่สุด

2.2 การแจกจ่าย หมายถึง การควบคุมโดยใช้ระบบบัญชี การเก็บรักษา และการดำเนินการให้พัสดุถึงผู้เบิกอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การบำรุงรักษาและการจำหน่าย

3.1 การบำรุงรักษา หมายถึง การป้องกันหรือการแก้ไขเพื่อให้พัสดุอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้นานที่สุด

3.2 การจำหน่าย หมายถึง ความรับผิดชอบเกี่ยวกับพัสดุและครุภัณฑ์ที่ชำรุดใช้การไม่ได้ เนื่องจากเสื่อมสภาพ ล้าสมัย หรือสูญหาย โดยการตัดยอดบัญชีในความควบคุม และดำเนินการขาย แลกเปลี่ยน ทำลาย หรือโอนให้เข้ากับหน่วยงานอื่น

4. ปัจจัยด้านงบประมาณ (money) เงินคือ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการบริหารงาน เพราะการจะได้มาซึ่งกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งต้องอาศัยเงินหรืองบประมาณเป็นค่าจ้าง ค่าตอบแทนนอกจากนั้นเงินยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการซื้อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อการดำเนินงาน⁷³

ซึ่งสุรศักดิ์ นานานุกูล⁷⁴ กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีพื้นฐานด้านการเงินคือ 1) การบริหารแหล่งเงิน 2) การบริหารการใช้เงิน 3) การจัดโครงสร้างการเงินให้มั่นคง 4) การควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และ 5) การวางระบบงานทางการเงิน (ซึ่งรวมถึงระบบต้นทุนและระบบบัญชี การวางระบบวางแผน และระบบงบประมาณของกิจการ)

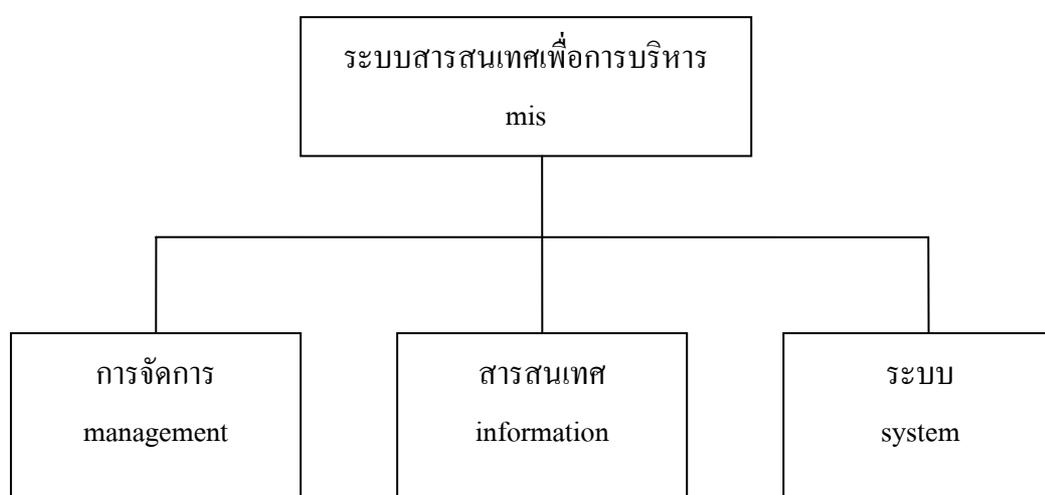
5. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (management information system)

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร การจัดการภายในองค์กร เนื่องจากระบบสารสนเทศจะสามารถช่วยให้เกิดประสิทธิภาพ

⁷³ ทองหล่อ เฉชไทย, “หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณสุข,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสาธารณสุขทั่วไป หน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2543), 18.

⁷⁴ สุรศักดิ์ นานานุกูล, “หน่วยที่ 1 ขอบเขตและภาระหน้าที่ของการบริหารการเงิน,” เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการเงิน หน่วยที่ 1-7 สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2537), 4.

และประสิทธิผลได้มากขึ้น ประกอบกับเป็นการสร้างความสัมพันธ์สองทิศทางระหว่างองค์กรกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในองค์กรควรเปิดโอกาสในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรับประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาในองค์กร โดยปทีป เมธาคุณวุฒิ⁷⁵ กล่าวว่า ปัจจุบันการวางแผนกลยุทธ์ในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศจากระบบสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ วางแผน และควบคุมงานตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดการบริหารองค์กร 3 ประการคือ 1) การบริหารมีลักษณะเชิงระบบ 2) การบริหารมีการวางแผนจัดเตรียมสารสนเทศตามความต้องการของผู้บริหาร และ 3) ระบบสารสนเทศทำให้สามารถเชื่อมโยงการวางแผนและการควบคุมสู่การปฏิบัติการได้ (แผนภูมิที่ 3)

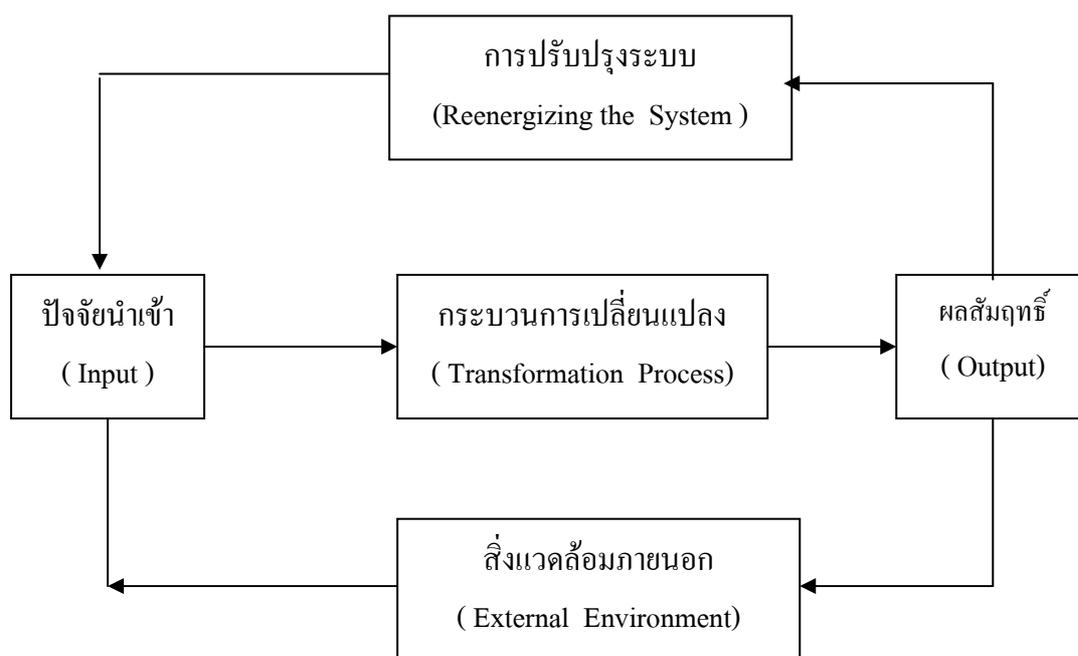

แผนภูมิที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการบริหาร

สารสนเทศเพื่อการบริหารเป็นระบบย่อยในระบบบริหารที่แต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์กันเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรร่วมกัน และในการประสานเชื่อมโยงการปฏิบัติการของระบบย่อย โดยการแลกเปลี่ยนสารสนเทศเป็นสื่อหนึ่งของการประสานงานตามวิธีเชิงระบบตั้งแต่ระบบอาคารสถานที่ ระบบบุคคล ข้อมูลและสารสนเทศจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลทั้งหมดของการจัดการกลยุทธ์อันเป็นวงจรที่เนื่องกันเป็นระบบ และสิ่งสำคัญของการบริหารจัดการ คือ การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ที่เป็นทางเลือกเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ โดยมีความเกี่ยวข้องกับ 1) การกำหนดนโยบาย 2) การจัดการ และ 3) การปฏิบัติการ

⁷⁵ ปทีป เมธาคุณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษ, 272, 296-297.

โดยไวซ์ริช และคูนซ์ (Wehrich & Knoontz)⁷⁶ได้นำทฤษฎีระบบคือ ระบบโดยทั่วไป และจะประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (inputs) ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลง (transformation Process) และจะได้ผลสัมฤทธิ์ (outputs) ออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งนี้หมายถึงองค์กรได้นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมาเป็นส่วนสำคัญในการบริหารองค์กรด้วย (แผนภูมิที่ 4)

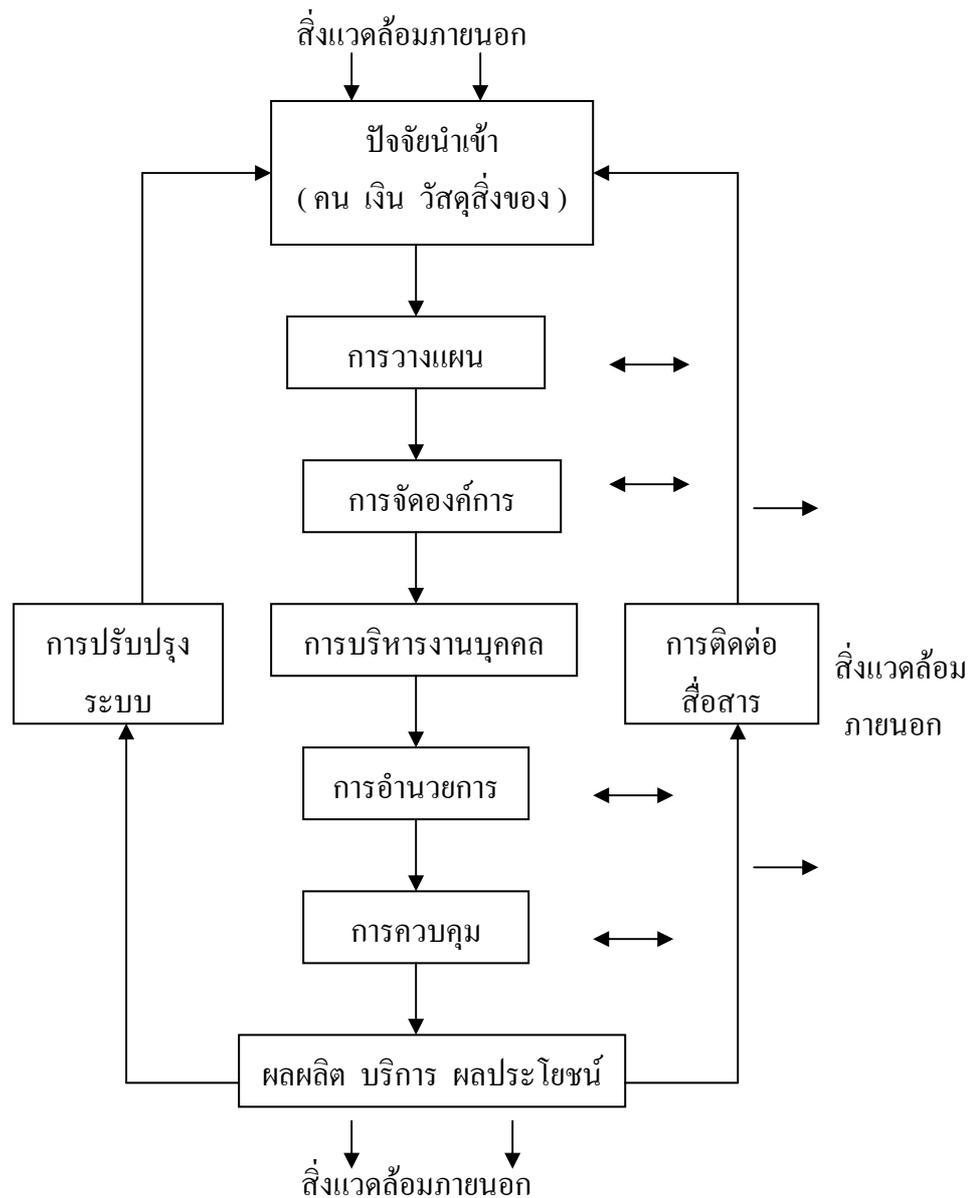

แผนภูมิที่ 4 ส่วนประกอบของทฤษฎีระบบ

ที่มา : Heinz Wehrich and Harold Koontz, Management : A Global Perspective, 11th Edit. (New York : McGraw-Hill College , 2004), 17.

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการบริหารมีลักษณะเป็นระบบ เป็นกระบวนการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของผ่านกระบวนการบริหารโดยหน้าที่ 5 ประการคือ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนาจการ และการควบคุมได้เป็นผลสัมฤทธิ์หรือผลผลิตออกสู่สิ่งแวดล้อม (แผนภูมิที่ 5)

⁷⁶ Heinz Wehrich and Harold Koontz, Management : A Global Perspective, 11th Edit, (New York : McGraw-Hill College , 2004), 16 – 21.

แผนภูมิที่ 5 ระบบการบริหาร

ที่มา : Heinz Wehrich and Harold Koontz, Management : A Global Perspective, 11th Edit, (New York : McGraw-Hill College , 2004), 8.

สรุป

การบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์จำเป็นต้องมีทรัพยากร หรือปัจจัยทางการบริหาร และกระบวนการบริหารจัดการที่ดี การศึกษาวิจัยปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยการบริหารซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการวิเคราะห์เส้นทางหรือสาเหตุโดยเทคนิคไรท์ (Sewall Wright)⁷⁷

คุณภาพการศึกษา

ความหมายของคุณภาพการศึกษา⁷⁸

ในบริบทการศึกษาที่มีทั้งความหลากหลายทั้งในรูปองค์กร ภารกิจ ตลอดจนความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทำให้การมองคุณภาพในลักษณะที่เป็นมาตรฐานตายตัว ไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นคุณภาพใน 3 ลักษณะ นั่นคือ การมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และภารกิจเฉพาะขององค์กรนั้นๆ การใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุดที่ได้ผลมากที่สุด (doing more for less) และศักยภาพในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเด็นหลังได้รับการเน้นหนักมาก เนื่องจากเป็นลักษณะขององค์กรในโลกสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและต้องมีการปรับตัวสูง กล่าวอีกนัยคือ การมองคุณภาพในเชิงความสามารถในการพัฒนาตนเอง ทำให้คุณภาพมิใช่เป้าหมายที่จบลง ณ จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นการเดินทางที่ไม่มีวันสิ้นสุด (quality is a journey, not destination)

ทบวงมหาวิทยาลัย⁷⁹ ได้ให้ความหมายของคุณภาพ และคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. คุณภาพโดยทั่วไปมี 5 ลักษณะคือ

1) การมีมาตรฐานความเป็นเลิศโดยที่กำหนดมาตรฐานนั้นไว้ตายตัว (fixed standard of excellence)

⁷⁷ Fred N. Kerlinger, and Pedhazure, Multiple Regression in Behavioral Research (New York : Halt Rinehart and Winston, 1973), 305.

⁷⁸ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษา (ม.ป.ท.,2539), 13 – 15.

⁷⁹ ทบวงมหาวิทยาลัย, การประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา (ม.ป.ท.,2544), 9-10.

- 2) ความหมายตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (fitness for purpose)
- 3) ประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด (efficiency)
- 4) ตอบสนองความคาดหวังของลูกค้า (conform to customer satisfaction)
- 5) การพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (enhancement / improvement)

2. คุณภาพการศึกษา หมายถึง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา และภารกิจของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามนโยบายการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนปรัชญาและภารกิจเฉพาะในการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบัน” หรืออาจกล่าวได้ว่าคุณภาพการศึกษาคือการได้มาซึ่งผลผลิตทางการศึกษาตามเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายอุดมศึกษาของประเทศและปรัชญา ตลอดจนภารกิจเฉพาะของสถาบันการศึกษานั้น

นอกจากนั้น ทบวงมหาวิทยาลัย⁸⁰ ได้ให้ความหมาย “คุณภาพ” ไว้ 4 ลักษณะ คือ

1. คุณภาพ คือ การมีมาตรฐานความเป็นเลิศโดยที่กำหนดมาตรฐานนั้นไว้ตายตัว (quality as a fixed standards of excellence)
2. คุณภาพ คือ ความตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (quality as fitness for purpose)
3. คุณภาพ คือ ประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด (quality as efficiency)
4. คุณภาพ คือ การพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น (quality as enhancement/improvement)

The American Heritage Dictionary of Education⁸¹ นิยามคำว่า คุณภาพ (Quality) ไว้ 4 ความหมาย คือ

1. คุณลักษณะหรือคุณสมบัติ
2. ลักษณะธรรมชาติและลักษณะที่จำเป็นของสิ่งต่าง ๆ
3. ระดับความเป็นเลิศ
4. ตำแหน่งระดับสูงทางสังคม

ทวี บุตรสุนทร⁸² กล่าวถึง ความหมายของคำว่า คุณภาพ (quality) ไว้ว่า คุณภาพ

⁸⁰ ทบวงมหาวิทยาลัย, การประกันคุณภาพการศึกษา เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา : สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2539), 26.

⁸¹ The American Heritage Dictionary of Education, Educational Administration : Concepts and Practiccs, 2nd ed. (Wadsworth Publishing Company, 1991), 1118.

⁸² ทวี บุตรสุนทร, “การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร,” ใน บริหารการศึกษาสัมพันธ์ (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2539), 103 – 104 .

หมายถึง คุณภาพผลผลิต คุณภาพบริการ และคุณภาพของงานประจำวันทุกชนิด (daily Work) ที่เป็นไปตามที่ลูกค้าภายในและภายนอกองค์กรต้องการหรือดีกว่าลูกค้าคาดหวัง

เบอร์การ์ท (Baumgart)⁸³ กล่าวถึงคุณภาพ (quality) หมายถึง แบบของความเป็นเลิศ สิ่ง
ที่เหนือกว่าหรือดีกว่าปกติธรรมดา ดังนี้

คุณภาพ (quality) หมายถึง อยู่ในระดับที่ดีกว่าครั้งที่ผ่านมา

คุณภาพ (quality) หมายถึง อยู่ในระดับที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ๆ ขณะนี้

คุณภาพ (quality) หมายถึง การที่รู้ว่าสถาบันของตนดีกว่าสถาบันอื่นในประเทศอย่างไร

คุณภาพ (quality) หมายถึง อยู่ในระดับที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน⁸⁴ ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะ
ความดีที่เป็นลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

Merriam Collegiate Webster's Dictionary⁸⁵ ให้ความหมายของคุณภาพเพิ่มเติมว่า เป็นไป
ในลักษณะไปในทางที่ต้องการ น่าปรารถนา น่าพอใจ สิ่งที่ดีกว่า เหนือกว่าปกติธรรมดา มี
มาตรฐานระดับสูง (Standard) หรือระดับของความเป็นเลิศ (Excellence)

เอลลิส (Ellis)⁸⁶ กล่าวว่าคุณภาพหมายถึง ลักษณะของสินค้าหรือบริการที่ให้ความพึงพอใจ
หรือสนองความต้องการของผู้รับบริการ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้คือ ขั้นที่ 1 รู้ถึงความ
ต้องการของผู้รับบริการ ขั้นที่ 2 การออกแบบผลิตผลให้สนองความต้องการ ขั้นที่ 3 การ
รับประกันผลผลิต ขั้นที่ 4 มีคำแนะนำการใช้ผลิตผลชัดเจน ขั้นที่ 5 บริการตรงเวลา ขั้นที่ 6
บริการหลังการขาย และขั้นที่ 7 รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงผลิตผล

---

⁸³ N. Baumgart, Equity and Cost in Higher Education Bangkok : UNESCO Principle Regional office For Asia and the pacific (U.S.A.: McGraw-Hill,1987), 114-116.

⁸⁴ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2538),189.

⁸⁵ Merriam Collegiate Webster's Dictionary, Dictionary of Education. (New York : McGraw – Hill,1995), 995.

⁸⁶ Ellis, Quality Assurance for University Teaching Great Britain, (NSW: Richmond North Publish, 1993), 20.

สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย⁸⁷ นิยามคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ว่าคุณภาพการศึกษา หมายถึง

1. การที่บัณฑิตมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมาย หรือมีคุณลักษณะที่สถาบันได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต
2. กระบวนการของการผลิตบัณฑิตได้มีการควบคุมอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนที่ดีจนเชื่อมั่นว่าจะได้บัณฑิตที่มีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง

สำหรับความหมายของคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ตรงกับภาษาอังกฤษ “Educational Quality” และการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพที่กล่าวมาพบว่ามีคำอธิบายต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งอุไรพรพรรณ เจนวานิชยานนท์⁸⁸ ให้ความหมายว่า คุณภาพการศึกษา ไว้ว่าคุณภาพและความเป็นเลิศมักใช้แทนกันได้ ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้กันมากในด้านการศึกษาในปัจจุบัน โดยคุณภาพ (quality) จะหมายถึง ลักษณะความดีลักษณะที่เป็นไปในทางที่ต้องการ น่าปรารถนา น่าพอใจ หรือระดับความเป็นเลิศ ส่วนความเป็นเลิศ (excellence) ตามพจนานุกรม หมายถึง สิ่งที่ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุดหรือการกระทำที่ประกอบไปด้วยคุณภาพที่สูงสุด จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

คณะกรรมการด้านการศึกษา องค์การสหประชาชาติ⁸⁹ ให้นิยามว่า คุณภาพการศึกษาเป็นคำที่ยากต่อการอธิบาย เนื่องจากคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นแนวคิดหลายมิติหากพิจารณาตามแนวความคิดการประกันคุณภาพ หมายถึง นโยบายระบบและกระบวนการที่จะนำไปสู่ความคงอยู่และการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน ระบบการประกันคุณภาพเป็นวิถีทางที่สถาบันให้ความมั่นใจต่อตนเองและสังคมว่าผลผลิตคือผู้เรียนสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตร

---

⁸⁷ สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันอุดมศึกษา (ม.ป.ท.,2539), 21.

⁸⁸ อุไรพรพรรณ เจนวานิชยานนท์, “การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎฐบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), 64.

⁸⁹ คณะกรรมการด้านการศึกษา องค์การสหประชาชาติ, เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “Higher Education in the Twenty-First Century: Vision and Action” (Dissertation Abstracts International, 1990),13.

ได้กำหนดจากแนวคิดระบบคุณภาพ ซึ่งสมกุล ถาวรกิจ⁹⁰ ได้ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัว บังชี้คุณภาพของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบและ ตัวบังชี้คุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ มี 4 องค์ประกอบหลักคือ การบริหาร และการจัดการเรียนการสอนอาจารย์และบุคลากร นักศึกษาและบัณฑิตมีองค์ประกอบย่อย 38 องค์ประกอบ ผู้บริหารและอาจารย์มีความเหมาะสม ในระดับมาก และตัวบังชี้คุณภาพ 112 ตัวบังชี้ มีความเหมาะสม ระดับปานกลางและมาก 2) รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ประกอบด้วยหลักการประกันคุณภาพ ระบบและกลไกการบริหารการประกันคุณภาพและวิธีดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้คือ การศึกษาตนเองและประเมินตนเองการทดสอบองค์ประกอบและ ตัวบังชี้คุณภาพซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ⁹¹ ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบ การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย เวียดนาม และญี่ปุ่น พบว่า พัฒนาการเกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาทั้งสถาบันการศึกษาประเทศไทยและต่างประเทศต่างตื่นตัว กับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีความสำคัญมากต่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ในประเทศแต่จากตำรา บทความ และงานการวิจัยที่มีอยู่ในประเทศไทยยังไม่พบ ความเป็นรูปธรรมชัดเจนสำหรับวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย

สรุป คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีกระบวนการที่เป็นระบบ มี หลักการแบบแผนที่ดี ทำให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม เป็นไปตามเป้าหมายของสถาบันที่กำหนดไว้ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป บุคลากรในหน่วยงานทุกคนมีความสุข และความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวกับระบบคุณภาพ

⁹⁰ สมกุล ถาวรกิจ, “รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ “(ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต การอุดมศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2543), 97.

⁹¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการ จัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา, 2544), อัดสำเนา.

ระบบคุณภาพ⁹²หมายถึง การเลือกระบบคุณภาพเพื่อใช้ในการควบคุมคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาหรือคณะวิชาที่สำคัญได้แก่

1. 5 ส หรือ 5S เป็นกระบวนการพัฒนาองค์กรที่มุ่งเน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีกิจกรรมสำคัญ 5 ประการคือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสุขนิสัย

2. Quality Control Circle (QCC) เป็นกระบวนการที่เน้นการแก้ปัญหาในองค์กรโดยกลุ่มพนักงาน 4 –10 คนที่ร่วมกันศึกษาพิจารณาและหาข้อสรุปในการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพในองค์กร

3. Systematic Approach ได้แก่ CIPP, IPO, IPOO ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพองค์กรด้วยการใช้องค์ประกอบและดัชนีจากบริบท (Context) ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output หรือ Outcome)

4. Quality Assurance (QA) เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา หรือที่เรียกว่า การประกันคุณภาพการศึกษา ที่เน้นการกำหนดนโยบายคุณภาพ องค์ประกอบและดัชนีชี้คุณภาพ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนและระดับในองค์กร และการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกโดยเน้นความเป็นอิสระและเสรีภาพทางวิชาการ

5. ISO เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพสากลหรือ International Standard Organization หรือ International Standard for Quality

6. TQM เป็นกระบวนการบริหารองค์กรที่เน้นความพอใจของลูกค้า คุณภาพของภาวะผู้นำ ความต่อเนื่องในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ รวมถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร หรือเรียกว่า Total Quality Management

7. Accreditation เป็นการรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่เน้นทั้งการรับรองสถาบัน และสาขาวิชาด้วยการกำหนดดัชนีวัดจากหน่วยงาน หรือองค์กรอิสระจากภายนอกเพื่อวัดคุณภาพของสถาบันที่เสนอขอรับรองโดยสมัครใจ

8. MBNQA เป็นรางวัลระดับชาติที่ให้แก่องค์การที่เสนอขอรับ หรือแข่งขันด้านคุณภาพหรือที่เรียกว่า Malcolm Baldrige National Quality Award

---

⁹² ทบวงมหาวิทยาลัย, การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา : จากนโยบายสู่แนวปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541), 29-33.

9. ระบบคุณภาพอื่นที่สถาบันอุดมศึกษา หรือคณะวิชากำหนดขึ้นหรือนำมาใช้และเรียกชื่อเองตามความเหมาะสม แต่สมควรพิจารณานำองค์ประกอบ 9 ด้านของทบทวนมหาวิทยาลัยมาประยุกต์เป็นแนวทาง รวมทั้งต้องมีระบบการตรวจสอบคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

ดังนั้นสาระสำคัญของระบบคุณภาพทุกระบบอยู่ที่กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพที่มีการวางแผนคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

คุณภาพการศึกษาจึงขึ้นกับคุณภาพการดำเนินงานในสถาบัน ซึ่งนักวิชาการได้สรุปไว้ 8 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา⁹³

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษามีรูปแบบที่หลากหลายแต่คำที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับคำว่า คุณภาพการศึกษา คือ 1) ประสิทธิภาพ (efficiency) 2) ประสิทธิผล (effectiveness) และ 3) ความรับผิดชอบ (responsiveness) และคุณภาพการศึกษานั้นจะต้องอยู่ภายใต้การจัดการด้านการศึกษาที่ดี (educational management)

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 6 ระยะ คือ (เรียกว่า quality journey model)

ระยะที่ 1 การให้คุณค่าและประเมินตนเอง (awareness and self - assessment)

ระยะที่ 2 การฝึกอบรม การสร้างทีม และการสื่อสาร (training, team-building and communication)

ระยะที่ 3 การวางแผนคุณภาพ (quality planning)

ระยะที่ 4 กระบวนการสู่การปฏิบัติ (implementation process)

ระยะที่ 5 การประเมินผลรวบยอด (comprehensive evaluation)

ระยะที่ 6 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (continues improvement)

อาจกล่าวได้ว่า คุณภาพการศึกษาขึ้นกับคุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพของกลยุทธ์ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการสนองต่อผู้ใช้บริการและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แนวทาง การพัฒนาไม่ควรหยุดนิ่งเพื่อให้ได้คุณภาพสูงสุดของผลิตทางการศึกษา ซึ่งอยู่บนพื้นฐานสำคัญคือ

1. การทำงานต้องเป็นไปทั้งกระบวนการ

---

⁹³ K.K. Navaratnam, "Quality Management in Education Must be a Never Ending Journey," Education Dilemmas Debate and Diversity (1997): 118-121.

2. กระบวนการทำงานที่สำคัญต้องมีรายละเอียดขององค์การ
3. รายละเอียดที่ผิดพลาด กระบวนการจะพลาด ผลที่ได้จะผิดพลาดด้วย
4. กระบวนการไม่สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาได้โดยปราศจากข้อมูล
5. ปัญหาในการดำเนินการเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ทุกระบวนการสมาชิกต้องหาทางแก้ไข
6. การดำเนินการในแต่ละกระบวนการควรมีทั้งง่ายและธรรมดา จะมีความเป็นไปได้สู่การพัฒนาคุณภาพ
7. ปัญหาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเริ่มต้นในการปรับปรุง
8. ขณะดำเนินการแต่ละขั้นตอนของกระบวนการต้องมองโอกาสที่จะเกิดปัญหาใหม่เสมอ

แนวคิดที่ 2 แนวคิดด้านความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย (fitness for purpose) ซาเยด (Sayed)⁹⁴ เชื่อว่า การมีคุณภาพการศึกษามีการกล่าวถึงทั้งในลักษณะที่แตกต่างกัน และในความหมายที่แข่งขันทางการศึกษา คุณภาพการศึกษามี 3 มุมมอง คือ

1. คุณภาพการศึกษาเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต
2. คุณภาพการศึกษาเปรียบเสมือนระดับความสำเร็จของการจัดการศึกษา
3. คุณภาพการศึกษาเป็นการมองระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่เรียกว่ามาตรฐานสูงสุด (gold standard)

แนวคิดที่ 3 แนวคิดการมองคุณภาพการศึกษาที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา (educational goal) ฮูเซ็น (Husen)⁹⁵ เชื่อว่า คุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ

1. สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่สร้างคนที่มีการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพของงานวิชาชีพในสังคม
2. สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งความรู้และปัญญาให้แก่คนทุกคน
3. สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการ ระเบียบ วิธีการวิจัยที่มีคุณภาพ
4. สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันสร้างคนเพื่อตอบสนองสังคม ธุรกิจ และตอบสนอง

⁹⁴ Yusuf Sayed, *The Concept of Quality in Education A View from South Africa* 4th ed.(Boston : Allyn and Bacon, 1997), 103.

⁹⁵ T. Husen. *Quality in High Education : Conceptual Frameworks Operation Crieria*, 3rd ed.(Boston : Allyn and Bacon, 1997),123.

การเกษตร อุตสาหกรรม

5. สถาบันอุดมศึกษาควรมีเสรีภาพทางวิชาการทั้งในระดับบุคคลและสถาบัน

แนวคิดที่ 4 แนวคิดคุณภาพการศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์⁹⁶

นักเศรษฐศาสตร์มองคุณภาพการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้า และผลผลิต โดยผลผลิตที่ออกไปนั้นอยู่ในความต้องการของตลาดแรงงาน คู่แข่งกับการลงทุน การไม่มีคุณภาพหรือคุณภาพต่ำ หมายถึง ความไม่สมดุลกันระหว่างอุปสงค์กับอุปทาน (demand – supply imbalance)

แนวคิดที่ 5 แนวคิดคุณภาพเชิงสังคมศาสตร์⁹⁷

นักสังคมศาสตร์มองในลักษณะรูปธรรมว่า ประเทศมีการพัฒนาทั้งด้านสังคมและเทคโนโลยี สถาบันอุดมศึกษาควรมีส่วนทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยการบริการวิชาการแก่สังคม ในลักษณะนามธรรมว่า ชื่อเสียงของสถาบันจะได้จากภาพคุณภาพผลผลิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม

แนวคิดที่ 6 แนวคิดคุณภาพการศึกษา⁹⁸ คือ มาตรฐานของสถาบัน

ไนติงเกิล และโอนีล (Nightingale and O'neil) เชื่อว่า การศึกษาที่มีคุณภาพมี 5 ประการ คือ

1. ความมีมาตรฐานสูง ซึ่งมาตรฐานจะมีการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ดัชนีสำหรับชีวิตหรือตัดสินคุณภาพ (high standards)
2. การปราศจากข้อเสียหรือข้อตำหนิจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (zero defect) และได้รับสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นอันดับแรก
3. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม (stated purpose)

---

⁹⁶ Kate Aahcrof, The Lecturer's Guide to Quality and Standards in Colleges and University (London : Washigton,D.C.: Falme Press, 1995),3.

⁹⁷ Ibid.,3.

⁹⁸ Nightingale and Others, Achieving Quality Learning in Higher Education (London : Kogan Page, 1994), 30 –31.

4. มีความคุ้มค่า คຸ້มเงิน เป็นการเน้นคุณภาพเชิงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวป้อนและผลผลิตสนองต่อความต้องการของลูกค้า คຸ້มค่ากับการลงทุนหรือไม่ (value for money)
6. สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อประโยชน์แก่สังคมได้ในทางที่ดีขึ้น (transformation)

แนวคิดที่ 7 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาในระดับสูงหรือกรอบคุณภาพการศึกษา คือความเป็นเลิศ

แอสติน (Astin)⁹⁹ เชื่อว่า คุณภาพอุดมศึกษา (quality higher education) มี 5 มุมมอง คือ

1. ชื่อเสียง (reputational approach) เป็นการพัฒนาจากรูปแบบการประเมินผลระบบผู้ทรงคุณวุฒิ (connoistation model) โดยมีพื้นฐานว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชานั้น ๆ เป็นเอกลักษณ์ที่เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพได้ดีที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ที่เป็นคุณลักษณะบ่งชี้คุณภาพ 6 เกณฑ์ และให้นักวิชาการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ให้คะแนน ซึ่งเกณฑ์ 6 เกณฑ์ คือ

- 1.1 คุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี
- 1.2 ความสำเร็จทางด้านวิชาการของอาจารย์ โดยดูจากผลผลิตของอาจารย์ทางด้านงานวิจัย
- 1.3 ความผูกพันต่อหน้าที่และการอุทิศตน (commitment) ของอาจารย์ในการปฏิบัติการสอน
- 1.4 นวัตกรรมในด้านหลักสูตรและการดำเนินการศึกษา
- 1.5 การเตรียมนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา
- 1.6 การเตรียมนักศึกษาเพื่อประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา

2. ทรัพยากร (resources measures) โดยการวัดจากการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษา โดยทั่วไปจะคำนึงถึงการวัด 3 ด้านคือ ความสามารถและชื่อเสียงของอาจารย์ ความมั่นคงทางการเงินและทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา รวมถึงคุณภาพของการศึกษาด้วย

3. ผลผลิต (outcome measures) คือ การวัดผลอันเกิดจากการลงทุนใช้ทรัพยากรจากการลงทุน ได้แก่ ผลผลิตของอาจารย์ (faculty productivity) ความสำเร็จของนักศึกษาในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ความพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ความมีชื่อเสียงก้าวหน้าทางวิชาการของศิษย์เก่า การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาท้องถิ่น เป็นต้น

4. มูลค่าเพิ่ม (value – added measures) คือ วิธีการวัดคุณภาพจากผลกระทบอันเกิดจากโปรแกรมการศึกษา โดยถือว่าสถาบันที่มีคุณภาพ คือ สถาบันที่มีการพัฒนานักศึกษาทั้งด้านความรู้ บุคลิกภาพ และวิชาชีพอย่างแท้จริง

---

⁹⁹A.W. Astin, Assessment for Excellence (New York : Macmillan Publishing, 1991), 101 –102.

การวัดตามแนวคิดนี้ มุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงในตัวนักศึกษา มิใช่การเปลี่ยนแปลงของสถาบัน และเป็นการวัดคุณภาพของทั้งระบบในโปรแกรมการศึกษา การวัดคุณภาพการศึกษาวิธีนี้เป็น การวัดผลกระทบของสถาบันที่มีต่อการพัฒนาการของนักศึกษาในลักษณะมูลค่าเพิ่ม

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ (knowledge) คือ การคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาที่มุ่งไปที่กระบวนการ การเรียนการสอน และพัฒนาการทางด้านเชาว์ปัญญาที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน แอสติน (Astin) เสนอว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายของสถาบัน ในการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับผลลัพธ์ ของความพยายามหรือความพึงพอใจเข้าร่วมในการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรเวลาของผู้เรียน รวมถึงคณาจารย์และผู้บริหารทุกคนจะต้องเป็นผู้เรียนที่มีศักยภาพมีข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ที่ดี และมีเวลาให้ กับงานเพื่อเป็นการปรับปรุงทักษะการสอนอันเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดใน สถาบันอุดมศึกษาวิธีการ นี้เป็นการพัฒนาภายในสถาบันไม่สามารถจัดอันดับหรือนำไปเปรียบเทียบกับ สถาบันอื่นได้

แนวคิดที่ 8 แนวคิดนักการศึกษา¹⁰⁰

นักศึกษามองคุณภาพของการอุดมศึกษาในลักษณะประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ของกระบวนการจัดการศึกษา ความสามารถของบัณฑิตในการวิเคราะห์ วิจารณ์ การแก้ปัญหา ดังนั้นสิ่งที่ดีที่สุด คือ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน โดยได้ให้แนวคิดไว้หลายมุมมอง ดังนี้

1. ในมุมมองของรัฐบาล คุณภาพการศึกษาดูจากจำนวนนักศึกษาที่เรียนไม่สำเร็จ เช่น สอบตก ลาออก หรือไม่จบครบเวลาเรียนของหลักสูตร
2. ในมุมมองของผู้ว่าจ้าง คุณภาพของผลผลิตตรงตามความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของผู้สำเร็จการศึกษาต่อการทำงาน
3. ในมุมมองของผู้สอน จะมองคุณภาพหลายด้านอย่างสลับซับซ้อน เช่น ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน
4. ในมุมมองของผู้บริหาร การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยระบบที่ดีและมีวิธีการประเมินที่เป็นระบบที่ดี นั่นคือ

4.1 คุณภาพของลูกค้า (client's quality) ซึ่งหมายถึง นักศึกษา เจ้าหน้าที่ และชุมชน ที่ได้รับการบริการจากสถาบันเป็นอย่างดี

---

¹⁰⁰ Carl Parsons, Quality Improvement in Education Case Studies in Schools Colleges and Universities. (London : David Fulton , 1994),9.

4.2 คุณภาพด้านวิชาชีพ (professional quality) ได้แก่ อาจารย์หรือผู้ที่มีอาชีพ ให้บริการด้านวิชาการตามความต้องการของสังคม โดยอาจารย์ที่มีคุณภาพมีความเชี่ยวชาญ สามารถตอบสนองให้เกิดความพอใจแก่ลูกค้า

4.3 คุณภาพด้านการบริหารจัดการ (management quality) หมายถึง การใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) และต้องเกิดประสิทธิผล (effectiveness) ต่อการผลิตบัณฑิตภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สอดคล้องกับแนวคิดของโรลีย์ (Rowley)¹⁰¹ ที่เชื่อว่า คุณภาพการศึกษาเป็นความสำเร็จที่สถาบันแต่ละแห่งได้จัดประสบการณ์ไว้ให้แก่นักศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษามีสัมฤทธิ์ผลต่อเป้าหมายการเรียนรู้ รวมถึงมาตรฐานทางด้านวิชาการที่เหมาะสมด้วย และได้เสนอเกณฑ์บ่งบอกคุณภาพไว้ 5 ด้าน คือ

1. ต้องปรับปรุงกลยุทธ์ด้านคุณภาพการเรียนการสอน
2. รูปแบบของการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนต้องมีลักษณะยืดหยุ่นได้
3. ต้องควบคุมดูแลพันธกิจของอาจารย์และพัฒนาอาจารย์
4. ต้องประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานในองค์กร
5. ข้อมูลความต้องการต่าง ๆ ต้องนำมาประเมินและสามารถอธิบายความก้าวหน้าได้

ศักดิ์ชาย เพชรช่วย¹⁰² ศึกษาวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ คณบดี และอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ 36 แห่ง ทั่วประเทศ โดยการใช้การส่งแบบสอบถามเก็บรวบรวมทางไปรษณีย์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏมีทั้งหมดจำนวน 75 ตัว แบ่งได้เป็น 11 องค์ประกอบ ได้แก่ ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของคณะ หลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ การบริหารและการจัดการการเงินงบประมาณ อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม และวิจัย

นอกจากนั้น แนวคิดตามหลักการบริหารได้จำแนกประเภทของคุณภาพเป็นการประกัน

---

¹⁰¹ Rowley, The Basics of Information Systems / Jennifer Rowley
2nd ed. (London : Library Association, 1996),12.

¹⁰² ศักดิ์ชาย เพชรช่วย, “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541),67.

คุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งบ่งบอกกระบวนการคุณภาพที่นำไปสู่การปฏิบัติที่มีความหมายแตกต่างกันตามนัยดังนี้คือ

1. การประกันคุณภาพ (quality assurance : QA) เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ (system) และระเบียบปฏิบัติ (process) ออกแบบคุณภาพให้อยู่ในระบบหรือระเบียบปฏิบัติทำให้มีความสม่ำเสมอและเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด จุดเน้น คือ วิธีการปฏิบัติงาน วิธีการผลิตสินค้าหรือบริการ

2. การพัฒนาคุณภาพ (quality improvement : QI) เป็นข้อตกลงร่วมกันทั้งองค์กรในการจะทำการพัฒนาทุก ๆ กระบวนการและทุก ๆ ส่วนในองค์กรเพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า และทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องจะนำไปสู่ TQM ตามแนวคิดของ Jessee W.¹⁰³ นักวิชาการคนสำคัญ

องค์ประกอบของคุณภาพระดับอุดมศึกษา

การนิยาม “คุณภาพ” ทำได้ยากเพราะส่วนหนึ่งเป็นนามธรรมมีลักษณะเดียวกัน¹⁰⁴ เช่น ความเป็นนามธรรมอื่น ๆ เช่น ความยุติธรรม ความสวย เสรีภาพ อิสรภาพ เป็นต้น

ดังนั้น การพิจารณาคุณภาพการศึกษาจะต้องพิจารณาเป็นองค์รวมของสถาบันจากปัจจัยที่เป็นตัวแปรหลายประการ คือ

1. ปัจจัยสนับสนุนภายนอก
  - 1) ความต้องการที่กำหนดไว้ (required specification หรือ defined needs)
  - 2) ความคุ้มค่าเงินลงทุนหรือเงินใช้ซื้อ (value for money)
  - 3) ความพึงพอใจของผู้ซื้อ (customer satisfaction)
2. หลักสูตร (curriculum) คือ สิ่งกำหนดทิศทางและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต
3. อาจารย์และผู้สอน (faculties) โดยการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และแนวคิดที่ถูกต้องให้กับนักศึกษา

¹⁰³ W. Jessee, Presentation in the English Annual Conference of International Society for Quality Assurance in the Health Care, (Washington, DC : The Mid Atlantic Equity Center, 1991), 451.

¹⁰⁴ อุดุลย์ วิริยะเวชกุล, “สาระคุณภาพ,” อุดมศึกษาปริทัศน์ 3 (บางกอกบลิ๊อค : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหิดล, 2541), 170-171.

- 3.1 ภาระหน้าที่
  - 1) การเรียนการสอน
  - 2) การแสวงหาความรู้ใหม่
  - 3) การบริการวิชาการแก่สังคม
  - 4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 3.2 การปฏิบัติหน้าที่
  - 1) การทำแผนการสอน (lesson plan)
  - 2) การทำคู่มือสอน (teaching manual)
  - 3) การสื่อการสอน (teaching media)
  - 4) การวัดและประเมินผล (evaluation)
4. ห้องสมุด (libraries) มีความเกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ฝ่าย คือ
  - 4.1 อาจารย์
  - 4.2 นักศึกษา
  - 4.3 บรรณารักษ์ (ศึกษาวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของห้องสมุด)
5. สื่อการศึกษา (education medias) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยสื่อการศึกษา และ IT จะมีบทบาทมากขึ้น
6. อุปกรณ์การศึกษา (education instrument) ยังไม่ได้มีการควบคุมอย่างเป็นระบบ ปัญหาในขณะนี้ คือ
  - 6.1 อุปกรณ์การศึกษามีน้อย
  - 6.2 อุปกรณ์การศึกษาขาดการบำรุงรักษา
  - 6.3 อุปกรณ์การศึกษาขาดความทันสมัย
  - 6.4 การบริหารไม่ดี (มีแล้วเก็บ ไม่ได้นำมาใช้ หรือไม่ประหยัด)
7. การวัดและประเมินผล (education evaluation) สถาบันการศึกษาสามารถวัดคุณภาพ การศึกษาได้โดยหลักการ 3 ขั้นตอน ดังนี้
  - 7.1 กำหนดองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา
  - 7.2 กำหนดระบบควบคุมคุณภาพ โดยใช้เกณฑ์ที่วางไว้
  - 7.3 กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบ และควบคุมคุณภาพภายใน (internal auditor)

เกณฑ์ / ดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

แอสเวิร์ท และฮาร์เวย์ (Ashworth and Harvey)¹⁰⁵ กล่าวถึง องค์ประกอบของ คุณภาพการศึกษาว่าประกอบด้วยปัจจัยด้านตัวป้อน ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และปัจจัยด้านผลผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อาจารย์ (faculties)

คุณภาพอาจารย์มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ดัชนีชี้วัดคุณภาพของอาจารย์ ได้แก่ 1) จำนวนอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ 2) ประสบการณ์ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพและด้านการสอน 3) การพัฒนาอาจารย์ 4) สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาสำหรับการสอนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน 5) สัดส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนักศึกษาสำหรับการสอนภาคปฏิบัติบนคลินิก 6) ผลงานวิจัย 7) ผลงานวิชาการ 8) อาจารย์มีความรู้ที่ทันสมัย 9) อาจารย์ได้รับเสรีภาพตามสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (facilities)

ในการจัดการเรียนการสอนจะครอบคลุมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นทรัพยากรบุคคล อาคาร สถานที่ สำหรับการเรียนรู้และการสนทนา การดัชนีชี้วัดคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) จำนวนและประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ลักษณะห้องเรียน ที่นั่งเรียน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) สภาพแวดล้อมและสถานที่เพื่อออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจ 4) ความปลอดภัย 5) ความสะอาดและความเป็นระเบียบ 6) การบริการด้านวิชาการ 7) บรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ 8) ห้องสมุดและการบริการ จำนวนหนังสือ วารสาร ขนาดห้องสมุด และจำนวนที่นั่งเพื่อการศึกษา คั่นกว่า 9) ห้องปฏิบัติการ 10) บุคลากรสนับสนุนการทำงานของคณาจารย์ ได้แก่ เลขานุการและนักเทคนิค

3. วัสดุอุปกรณ์ (instrument)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาที่มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา รวมถึงต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

4. รูปแบบการสอนและการเรียนรู้ (teaching and learning style)

---

¹⁰⁵ Allan Ashworth and R.C. Harvey, Assessing Quality in Future and Higher Education (London : Jessica Kingsley, 1994),7 –14.

คุณภาพของรูปแบบเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และคุณภาพบัณฑิต
 ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของรูปแบบการสอนและการเรียนรู้ ได้แก่ 1) รายละเอียดของเนื้อหา 2)
 ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน 3) การแนะนำหนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยให้นักศึกษาอ่านเพิ่มเติม 4)
 เนื้อหาที่สอนมีความทันสมัยและตรวจสอบความเป็นจริงตามหลักทฤษฎี 5) ท่าทางอิริยาบถ
 บุคลิกภาพเหมาะสม กระตุ้นความสนใจ 6) อธิบายหรือนำเสนอได้เข้าใจแจ่มแจ้ง 7) กระตุ้น
 ให้ผู้เรียนได้คิดและทำทฤษฎีการเรียนรู้ 8) การคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน 9) มี
 ทักษะในการใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม 10) เตรียมการสอนอย่างดี 11) มีเอกสารประกอบการสอน
 12) ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นทราบว่าเข้าใจบทเรียนอย่างแจ่มแจ้ง

5. ผลสัมฤทธิ์ (achievement)

การเรียนรู้ของนักศึกษาจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความมีคุณภาพการศึกษาจากสัมฤทธิ์ผล
 ได้แก่ 1) มาตรฐานของกลไก หรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) ระดับผลสัมฤทธิ์การ
 เรียนรู้ 3) การจ้างงานบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

6. การจัดการและการควบคุมคุณภาพ (quality management)

การจัดการและระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาของสถาบันตรง
 ตามวัตถุประสงค์มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในสังคม และมีความคุ้มค่าเงินลงทุน ดัชนีบ่งชี้ความมี
 คุณภาพของระบบจัดการและควบคุมคุณภาพ ได้แก่ 1) แผนการดำเนินงานระดับสถาบัน คณะ
 และภาควิชา 2) วางแผนโดยอาศัยมุมมอง แนวความคิดทั้งผู้บริหารและคณาจารย์ 3) โปรแกรม/
 หลักสูตรการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ 4) อาจารย์/ผู้ปฏิบัติงานตระหนักถึงความสำคัญของ
 แผน 5) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์เชิงอนาคตที่ตรงกับความเป็นจริง 6) บุคลากรของสถาบันบรรลุซึ่ง
 ความต้องการ 7) ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ 8) อาจารย์มีภาระงานที่เหมาะสม
 9) อาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน 10) อาจารย์ได้พบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 กันเป็นระยะ ๆ

7. นักศึกษา (students)

นักศึกษา คือ ปัจจัยตัวป้อนที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาเป็นสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้
 และคุณภาพของบัณฑิต ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับ
 นักศึกษา สัมพันธภาพภายในครอบครัว สภาพทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และความเป็นผู้
 ใฝ่รู้ 2) ปัจจัยของโปรแกรม/หลักสูตรการศึกษา เช่น หลักสูตร เนื้อหาวิชา ตารางเวลาเรียน
 กิจกรรม งานที่ได้รับมอบหมาย ความยากง่าย และความท้าทายของหลักสูตร 3) ปัจจัยด้าน
 สถาบัน ได้แก่ ประเภทของสถาบัน ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมของอาคาร สิ่ง
 อำนวยความสะดวก และบริเวณเพื่อการสนทนา

อมรวิชัย นาคทรพรพ¹⁰⁶ ได้ศึกษา ในกระแสแห่งคุณภาพ เป็นผลจากโครงการวิจัย เรื่องการศึกษาแนวโน้มความเคลื่อนไหวด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และสังเคราะห์แนวคิดและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในประเทศหลัก 4 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์พบ ลักษณะร่วมกันของระบบกลไกการประกันคุณภาพของประเทศต่าง ๆ คือ ความมีอิสระและความสามารถตรวจสอบได้ มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางระดับชาติที่เป็นอิสระมีหน้าที่ส่งเสริม และประสานงานมีกลไกการตรวจสอบภายในควบคู่ไปกับการตรวจสอบจากภายนอกที่เน้นการเป็นเพื่อนร่วมวงการ ปัจจัยสำคัญในการประกันคุณภาพคือ ภาวะผู้นำแบบผู้ประกอบการและวัฒนธรรมคุณภาพ รูปแบบการจัดการสมัยใหม่และบริบทองค์การที่ต้องการพัฒนาควบคู่ไปกับการวางมาตรฐานการประกันคุณภาพ

การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (QA : quality assurance) คือ กระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษา โดยผู้บริหารทุกระดับ รวมทั้งคณาจารย์จะต้องให้ความสำคัญและพยายามที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของระบบการประกันคุณภาพ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงกิจกรรมเหล่านั้นซึ่งจะมีผลต่อทุกคนในองค์กร ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องให้ความร่วมมือกันรับผิดชอบ เพราะการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้และการตรวจสอบตนเองในการทำงาน เพื่อประสิทธิภาพและความเชื่อถือได้ ตามมาตรา 47, 48, 49, 50 และ 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542¹⁰⁷ ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีที่

¹⁰⁶ อมรวิชัย นาคทรพรพ, ในกระแสแห่งคุณภาพ : รายงานการวิจัยโดยใช้เงินสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, 2540), อัดสำเนา.

¹⁰⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542), 19.

กำหนด เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชนมั่นใจในสถาบันว่า สถาบันให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ¹⁰⁸ เพราะการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสูงที่มุ่งพัฒนาคนสู่วิชาชีพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ รวมทั้งมุ่งเน้นการที่จะพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นฐานสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ ตลอดจนการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับสูงให้กับประเทศ¹⁰⁹

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพมีพื้นฐานมาจากการผลิตหรือการบริหารให้เกิดคุณภาพ และความหมายของคุณภาพได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน แซลลิส (Sallis)¹¹⁰อธิบายไว้ว่า คุณภาพที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และคุณภาพตามการรับรู้ (quality in perception) เป็นคุณภาพที่เป็นไปตามความต้องการ และความพอใจสูงสุดของผู้บริโภค

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ กระบวนการหรือกลไกที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพที่มีมาตรฐาน ทั้งด้านวิชาการ คุณภาพบัณฑิต เป็นการรับรองว่าผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรของสถาบันจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมโดยรวม และสิ่งที่มีมาเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพคือ การกำกับ ดูแล (regulation of quality) การควบคุมคุณภาพ (quality control) การประเมินคุณภาพ (quality assessment) และการรับรองคุณภาพ (accreditation) ตามความหมายการประกันคุณภาพในหนังสือ a new framework ซึ่งกล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาในอุดมศึกษา หมายถึง องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ

1. การควบคุมคุณภาพ (quality control) การจัดระบบ ทั่วโลก การบริหารภายในสถาบัน เพื่อดำรงไว้หรือเสริมสร้างคุณภาพที่ได้ดำเนินการไป
2. การตรวจสอบคุณภาพ (quality audit) เป็นการวิเคราะห์จากภายนอกตามคำเรียกร้องให้ดำเนินการ ซึ่งสถาบันมีการควบคุมคุณภาพที่ได้ดำเนินการไป
3. การได้รับอนุญาต (validation) เป็นการได้รับอนุญาตโดยคณะบุคคลที่สำคัญเพื่อตัดสินใจให้ปริญญา รวมทั้งความสามารถอื่น ๆ

¹⁰⁸ ส่วนวิจัยและพัฒนา, สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา,ทบวงมหาวิทยาลัย, ดัชนีประกันคุณภาพการดำเนินงานสถาบันอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : ทบวงฯ, 2544), ก.

¹⁰⁹ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, ป็นสมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ซัคเซสมิเดีย, 2543),64.

¹¹⁰ Edward Sallis, Total Quality Management in Education (Philadelphia : Kogan Page,1993),24.

4. การรับรองคุณภาพ (accreditation) เป็นงานที่เกิดคณะผู้แทนสถาบันจากภายนอกและสถาบันอื่นให้การอนุมัติรับรองคุณภาพ

5. การประเมินคุณภาพ (quality accreditation) เป็นการประเมินจากภายนอกและตัดสินในเรื่องคุณภาพการสอน และการเรียนในสถาบัน

สรุป การประกันคุณภาพ หมายถึง ผลการดำเนินการตามกระบวนการที่เป็นไปตามขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้และนับตามความหมายของคุณภาพตามแนวทางของสถาบันอุดมศึกษาที่มีซับซ้อน ต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ลูกค้าและสร้างระบบตรวจสอบข้อผิดพลาดของตนเองได้ รวมถึงความสามารถในการจัดระบบต่าง ๆ ให้เกิดคุณภาพในทุกกระบวนการของสถาบันอุดมศึกษา

หลักการและความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษา

หลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ 4 ประการคือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภารกิจทั้ง 4 ประการมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่ที่ผ่านมายังไม่มีมีการประเมินภารกิจดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ประกอบกับปัจจุบันมีปัจจัยทั้งภายนอกและภายในหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการคือ

- 1) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา และบัณฑิตมีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศไทยโดยรวมในระยะยาว
- 2) มีการแข่งขันในเชิงคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศมากขึ้น
- 3) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ
- 4) สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ
- 5) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (public information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป
- 6) สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส (transparency) และความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (accountability)
- 7) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้การตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยจะยึดหลักการให้เสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) และความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (institutional autonomy) เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่¹¹¹

นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นฐานในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้ประกาศนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 เพื่อให้การดำเนินการด้านคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมีกลไกที่เหมาะสมกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยดังนี้¹¹²

1) ทบวงมหาวิทยาลัยจะพัฒนาให้มีระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นหลักการของการให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพทางวิชาการ และปรับปรุงการปฏิบัติการกิจต่างๆ ด้านอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของควมมีเสรีภาพและอิสรภาพในการดำเนินงานที่สังคม หรือหน่วยงานภายนอกเข้าตรวจสอบได้ อันจะนำมาซึ่งควมมีมาตรฐานของการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ทั้งนี้โดยจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น เพื่อกำกับดูแลและบริหารงานด้านมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา

2) ทบวงมหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นภายในสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีการสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพ (quality control) ขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทั้งนี้แต่ละสถาบันอาจจัดให้มีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการขึ้นเป็นการภายในได้ตามความเหมาะสม

3) ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินการ โดยแต่ละสถาบันอาจนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการของแต่ละสถาบันได้ตามความจำเป็น

¹¹¹ ทบวงมหาวิทยาลัย, การประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544), 1, 2- 6.

¹¹² วันชัย ศิริชนะ, การประกันคุณภาพและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2543), 49.

4) เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบัน ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกโดยกว้างขวางและเป็นการแสดงถึงควมมีคุณภาพของการจัดการศึกษา ทบวง มหาวิทยาลัยจะจัดให้มีกลไกของการตรวจสอบ และประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (quality audit) ที่แต่ละสถาบันได้จัดให้มีขึ้นทั้งในระดับสถาบันและคณะวิชาแล้ว ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาต่อไป

5) ทบวงมหาวิทยาลัยสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสมาคมวิชาการหรือสมาคมวิชาชีพได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

6) ทบวงมหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสาร และผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอกให้ได้ รับทราบถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรต่างๆแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีความตื่นตัว และพัฒนาคุณภาพโดยสม่ำเสมอ

ในทำนองเดียวกันบลูมิน (Blumin)¹¹³ ศึกษามิติเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพของวิทยาลัยชุมชน โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ เริ่มแรกศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดมิติในการประเมินคุณภาพ คือ ผลผลิตมูลค่าเพิ่ม (value-added) เนื้อหา โดยการศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) จากเอกสารของวิทยาลัย และรายงานการประเมินตนเองของสถาบันและการสัมภาษณ์อธิบายนการของวิทยาลัยและคณะผู้บริหาร ขั้นตอนที่สามเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และค่าสหสัมพันธ์ พบว่า 1) การประเมินคุณภาพของสถาบันต้องใช้เกณฑ์หลายมิติ 2) ในการประเมินคุณภาพของวิทยาลัยชุมชน 3) เกณฑ์ที่ผู้บริหารนำไปใช้ช่วยในการตัดสินใจมากที่สุดคือ เกณฑ์ที่ผลิตผลน้อยที่สุดคือ มูลค่าเพิ่ม 4) ตัวบ่งชี้ในมิติด้านผลิตผลเนื้อหาและทรัพยากรถูกนำมาใช้มากที่สุด 5) เกณฑ์ในการชี้คุณภาพของสถาบันจะแตกต่างกันในแต่ละบทบาท 6) ผู้บริหารจะมองคุณภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน ส่วนใหญ่แล้วจะมองคุณภาพในลักษณะของการดำเนินการมากที่สุด 7) เมื่อพูดถึงคุณภาพของสถาบัน ส่วนใหญ่มักจะนึกถึงคุณภาพของผลิตผล และชื่อเสียงมากที่สุด

---

¹¹³M.F. Blumin, "Assessing Quality of Community Colleges : Dimensions, Criteria And Indicator" (Photocopied : Dissertation Ph.D. Graduate School Cornell University,1988),11.

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (quality assurance)¹¹⁴คือ การกำหนดให้มีระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ (control) การตรวจสอบ (audit) และประเมิน (assess) การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ (quality factor) ตามดัชนีบ่งชี้ (index) ที่กำหนดเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนให้มั่นใจว่าคณะวิชา/สถาบันนั้นๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพและรับรองมาตรฐานจากภายนอก สำหรับแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพศึกษามีดังนี้

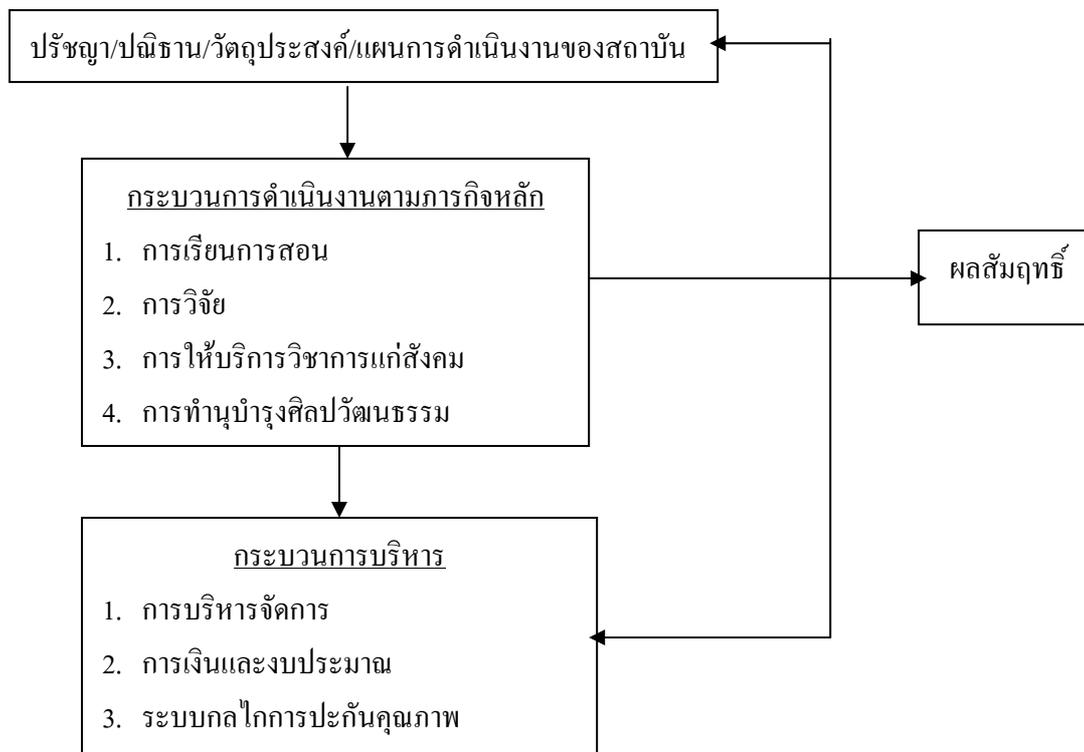
การควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อการกำกับกับการดำเนินการของสถาบันให้ได้ตามดัชนีวัดคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) การสร้างระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ
- 2) การพัฒนาระบบคุณภาพ

---

¹¹⁴ ส่วนวิจัยและพัฒนา, สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา, ทบวงมหาวิทยาลัย, ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา, 56-58.

3) องค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้คุณภาพ (แผนภูมิที่ 6)

แผนภูมิที่ 6 องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยมีหลักและแนวทางคือ การจัดทำมีการประกันคุณภาพจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความยินยอมพร้อมใจ และความต้องการที่จะให้มีคุณภาพโดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยมีศูนย์กลางการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประเสริฐ จรรย์านุกูล¹¹⁵ เสนอไว้ 2 ทาง คือ

1. การประกันว่าโปรแกรมหรือสถาบัน ได้ดำเนินงานมีผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก่อนเป็นการล่วงหน้า

¹¹⁵ ประเสริฐ จรรย์านุกูล, “การพัฒนาคุณภาพผลิตผลของสถาบันอุดมศึกษา,” วิชาการอุดมศึกษา, 1 (3 พฤษภาคม-สิงหาคม 2539) : 80 –81.

การดำเนินงานโดยผ่านองค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรร่วมมือระหว่างสถาบันโดยทั่วไปจะใช้ “ วัตถุประสงค์ ” ในการวัดคุณภาพ การเลือกเกณฑ์หรือมาตรฐานถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ซึ่งจะมีแตกต่างกันไปแต่ละประเทศและแต่ละประเภทของสถาบัน

2. การประกันว่าสถาบันได้ดำเนินงานบรรลุตามพันธกิจ (mission) และเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มผลประโยชน์ (นักศึกษา ผู้สนับสนุนทางการเงิน หรือสังคมโดยรวม) การวินิจฉัยจะพิจารณาทั้งความเหมาะสมของพันธกิจ และความสามารถดำเนินงานได้สำเร็จครบสมบูรณ์ จุดเน้นอยู่ที่ “ผลผลิตทางการศึกษา” ซึ่งวัดได้จากความรู้ความสามารถของบัณฑิต ความสามารถในการหางานทำ และความสามารถทางสังคม โดยให้ความสนใจกับกระบวนการสอนน้อยแต่สนใจมากกับ “ผลที่เกิดจากการเรียนรู้” ซึ่งวัดจาก “คุณค่าส่วนเพิ่ม” (added value) มุ่งประเมิน “ผลตามพันธกิจ” ของสถาบันและตัวบัณฑิตหรือนักศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างสรรค์ปรับปรุงคุณภาพของอุดมศึกษา

ทั้งนี้ การศึกษาวิเคราะห์จะใช้รายงานการศึกษาตนเอง (self-study report) ของสถาบัน พร้อมหลักฐานเอกสารต่างๆ ตลอดจนการตรวจเยี่ยมหน่วยงานภายในคณะวิชา / สถาบันประกอบเข้าด้วยกันทั้งนี้ จำริญรัตน์ เจือจันทร์¹⁶ ได้ศึกษา การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพวิชาการที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่างๆ จำนวน 194 ดัชนีดังนี้ 1) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า : ด้านนักศึกษามีดัชนีบ่งชี้อยู่ในระดับดี จำนวน 19 ดัชนี และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ดัชนี ด้านอาจารย์มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 ดัชนี และอยู่ในระดับดี จำนวน 26 ดัชนี ด้านหลักสูตรมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับกระบวนการผลิต : ด้านการเรียนการสอนมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 9 ดัชนี ด้านการรักษามาตรฐานมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 21 ดัชนี ด้านการบริหารจัดการและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 2 ดัชนี และอยู่ในระดับดี จำนวน 11 ดัชนี 3) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านผลผลิต : ด้านพุทธิพิสัย มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 5 ดัชนี ด้านจิตพิสัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดีจำนวน 3 ดัชนี

¹⁶จำริญรัตน์ เจือจันทร์, “การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน” (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543), บทคัดย่อ.

ดีมากจำนวน 8 คัดนี้ และอยู่ในระดับดี จำนวน 20 คัดนี้ ด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนมีคัดนี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 9 คัดนี้ 2) คัดนี้บ่งชี้คุณภาพด้าน

การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการประกันคุณภาพ และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการหาทางปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพศึกษามีแนวทางดังนี้ คือ คณะวิชา/ สถาบัน/ทบวงมหาวิทยาลัย แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพ ตลอดจนนำระบบและกลไกไปดำเนินการเป็นที่ประจักษ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น

ทั้งนี้ การศึกษาวิเคราะห์จะใช้รายงานการศึกษา (self-study report) ของสถาบันพร้อมหลักฐานเอกสารต่างๆ ตลอดจนการตรวจเยี่ยมหน่วยงานภายในคณะวิชา / สถาบันประกอบเข้าด้วยกัน

การประเมินคุณภาพการศึกษาคือ กระบวนการต่อเนื่องจากการตรวจสอบคุณภาพโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของคณะวิชา/สถาบันกับคัดนี้บ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบของคุณภาพว่า การดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์ และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้โดยจัดเป็นระดับของการบรรลุเป้าหมาย ขณะที่อุทุมพร จามรมาน¹¹⁷ ศึกษาวิจัย ข้อมูลสถานภาพการประกันคุณภาพการศึกษา 5 สาขาวิชา พบว่า 22 คณะ 5 สาขาวิชา มีระบบการประกันคุณภาพอยู่ในรูป ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ (input process output) ส่วนกลไกการดำเนินงานประกันคุณภาพอยู่ในรูปของคณะกรรมการประกันคุณภาพ ซึ่งมีคณะบดี / รองคณะบดีเป็นประธานในแต่ละคณะจะมีเจ้าหน้าที่ประกันคุณภาพ (QA office) ทำหน้าที่ในเรื่องการรวบรวมข้อมูลจากทุกคน ทุกภาควิชา และข้อมูลรวมของคณะ ประมวลผลและเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพของคณะวิชาซึ่งคณะในโครงการนำร่องได้มีระบุข้อมูลที่ต้องการรวบรวมข้อมูลให้

¹¹⁷อุทุมพร จามรมาน และคณะ, ข้อมูลสถานภาพการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา 5 สาขาวิชาของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการศึกษา โมเดลวารสารวิชาการ 2, 3 มีนาคม 2541): 8.

เป็นระบบ จัดทำดัชนีและเกณฑ์ จัดทำคู่มือประกันคุณภาพพระดับคณะและประมวลข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานการศึกษาตนเองทุกคณะ

การวินิจฉัยจะพิจารณาทั้งความเหมาะสมของพันธกิจ และความสามารถดำเนินงาน จุดเน้นจะอยู่ที่ “ ผลผลิตทางการศึกษา” ซึ่งวัดจากความรู้ความสามารถของบัณฑิต ความสามารถในการทำงานทำ และความสามารถทางสังคม กระบวนการสอนน้อยแต่สนใจมากกับ “ ผลที่เกิดจากการเรียนรู้” จากความพยายามวัด “ คุณค่าส่วนเพิ่ม” (added value) มุ่งประเมิน “ ผลตามพันธกิจ” ของสถาบันและบัณฑิตหรือนักศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างสรรค์ ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาโดยกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและประเภทการศึกษา ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในกฎหมาย

ในปี พ.ศ. 2543 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ.2543 เรียกโดยย่อว่า “ สมศ.”¹¹⁸ มาตรา 8 แห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้กำหนดให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่หลักในการพัฒนาระบบประเมินคุณภาพภายนอกที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดพัฒนา มาตรฐาน และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก กำกับดูแล และกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกพัฒนาและฝึกอบรม ผู้ประเมินภายนอกจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมและเสนอรายงานการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อ

¹¹⁸สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ:สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา , 2545), 1.

คณะรัฐมนตรีและสำนักงานประมาณเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ในมาตรา 24 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาทำหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา

กฎหมายการศึกษาดังกล่าวกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และในมาตรา 72 กำหนดว่าภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในรอบแรกให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2548¹¹⁹

มาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้มีการศึกษา และกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องสะท้อนให้สาธารณชนได้เห็น “ผลการจัดการศึกษา” และในขณะเดียวกันเพื่อให้กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกที่อาศัยมาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นเครื่องผลักดันให้เกิด “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

หลักการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี 6 ประการคือ

1. พัฒนามาตรฐานอุดมศึกษาสู่ระดับสากล
2. พัฒนาคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาให้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด
3. ดำเนินการโดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษา

ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปริชาญา ปณิธาน พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้กำหนดไว้ โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพของทุกภารกิจอย่างครบถ้วน เพื่อสะท้อนความเป็นจริงที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพของสถาบัน อุดมศึกษาได้อย่างชัดเจน

5. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนา และใช้ระบบประกันคุณภาพภายในที่เน้นการมีส่วนร่วม

6. ดำเนินการประเมินคุณภาพแบบกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเน้นการมีส่วนร่วม

¹¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

มิติการประเมินจะคำนึงถึง 3A จะประเมินแต่ละมิติทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อสะท้อนภาพความเป็นจริงของแต่ละมาตรฐาน

1. ความตระหนักถึงความสำคัญ (Awareness) ของการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ความเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และมีจิตใจที่อยากพัฒนาให้ดีขึ้น
2. ความพยายาม (Attempt) ที่จะทำให้ความตระหนักนั้นเป็นความจริง โดยมีร่องรอยความพยายามในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสถาบันให้ดีขึ้น
3. การบรรลุผลสัมฤทธิ์ (Achievement) จากความพยายามที่ได้ดำเนินการมาและเกิดผลตามสภาพความจริงในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประเมินภายนอกจะต้องตรวจสอบ หรือหาร่องรอยหลักฐาน 3 ประเภทดังนี้

1) ร่องรอยเกี่ยวกับความตระหนักในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของบุคลากรในสถาบัน อุดมศึกษา

- 2) ร่องรอยการพัฒนาหรือการดำเนินงานของสถาบัน และ
- 3) ร่องรอยเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษา

1. การประเมินความตระหนักถึงความสำคัญ (awareness)

1.1 ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ ศึกษา เก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐานเกี่ยวกับความตระหนักของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ หรือสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและต้องการการพัฒนา

1.2 ผู้ประเมินภายนอกยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน

2. การประเมินความพยายามในการพัฒนาคุณภาพ (attempt)

2.1 ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ ศึกษา เก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐานเกี่ยวกับกิจกรรม/กระบวนการ/โครงการที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร สถาบันอุดมศึกษา

2.2 ผู้ประเมินภายนอกยืนยันความพยายามของสถาบันอุดมศึกษาจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่ได้รับมา

3. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามมาตรฐาน (achievement)

3.1 ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน วิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการประเมินคุณภาพเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของวิธีการประเมินสถาบันอุดมศึกษา และยืนยันผลการประเมินของสถาบันอุดมศึกษา

3.2 ผู้ประเมินภายนอกเก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐานเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานด้านต่าง ๆ ด้วยวิธีการของผู้ประเมินภายนอก เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลทางอ้อม เป็นต้น การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดหลักการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกตามรูปแบบ วิธีการดำเนินการที่เป็นระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานที่สำคัญคือ

1. การประเมินมุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเรื่องการตัดสิน การจับผิดหรือการให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง(evidence-base) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)
3. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และการพัฒนาการจัดการศึกษาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้ออกภาพเชิงนโยบาย แต่หลากหลายในทางปฏิบัติที่สถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

การกำหนดตัวบ่งชี้สำหรับการประเมิน

1. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ชี้ชัดถึงผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาตามหลักการ วัตถุประสงค์ และ แนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ชี้ชัดถึงการใช้จ่าย งบประมาณ และผลของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการตามมาตรฐานอุดมศึกษา
3. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ฟังมีจำนวนไม่มาก แต่ต้องมีความสำคัญ ชัดเจน เป็นที่ยอมรับร่วมในหมู่สถาบันอุดมศึกษาว่าเป็นบ่งชี้ที่ดี
4. ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ใช้ฟังคำนึงรูปแบบ ความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสถาบัน อุดมศึกษาที่เน้นการสอนและการวิจัย
5. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ฟังคำนึงถึงความสอดคล้องต่อเนื่องกับกระบวนการประกันคุณภาพ
6. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ฟังกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง
7. ตัวบ่งชี้ที่ใช้ฟังมีความเป็นสากลเพื่อยกระดับมาตรฐานอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

สำหรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 9 มาตรฐาน 3 กลุ่มดัชนีบ่งชี้คุณภาพ¹²⁰

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงาน ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีแผนดำเนินการที่สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของมหาวิทยาลัย
2. มีกลไกในการให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนดำเนินงาน
3. มีกลไกในการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน
4. มีกลไกในการปรับปรุงแผนการดำเนินงานตามผลการประเมิน
5. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. ผลสัมฤทธิ์ของแผนดำเนินตามเป้าหมายที่กำหนด
2. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 2 การเรียนการสอน

หลักสูตร 2.1

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีหลักสูตรที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และมาตรฐานองค์กรวิชาชีพ
2. มีการประเมินหลักสูตรทุก ๆ หนึ่งรอบของการศึกษาตามหลักสูตร
3. มีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา ในทุกปีการศึกษา
4. มีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

¹²⁰ ทบวงมหาวิทยาลัย, “นโยบายแนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา,” ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, 53-59.

ทุกปีการศึกษา

5. มีกลไกการประเมินและพัฒนาหลักสูตรตามผลการประเมิน
6. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. ค่าใช้จ่ายต่อหัวของบัณฑิตตลอดหลักสูตร
2. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

2.2 อาจารย์

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีระบบการรับและคัดเลือกอาจารย์
2. มีการกำหนดภาระงานด้านการสอน วิจัย และบริการวิชาการที่ชัดเจน
3. มีการประเมินอาจารย์ตามภาระงาน
4. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. สัดส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของ

ทบวงมหาวิทยาลัย

2. สัดส่วนวุฒิของอาจารย์ประจำ (เอก : โท : ศรี) สอดคล้องกับเกณฑ์

มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย

3. จำนวนนักศึกษา FTES ต่ออาจารย์ประจำ
4. สัดส่วนอาจารย์ : ผศ. : รศ. : ศ ที่ได้รับตำแหน่งทางวิชาการ
5. ร้อยละของอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า
6. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

2.3 กระบวนการเรียนการสอน

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีประมวลรายวิชาครบทุกวิชา
2. มีแผนการสอนครบทุกวิชา
3. มีการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ
5. มีการจัดเนื้อหา/กิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน
6. มีการประเมินการสอน
7. มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ได้มาตรฐาน

และมีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการ/กิจกรรมที่ใช้ในการสอน

8. มีการปรับปรุงการเรียนการสอนตามผลการประเมิน
9. มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้
10. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. ความเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์
2. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

2.4 นิสิตนักศึกษา

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีระบบการคัดเลือกนักศึกษา
2. มีการประเมินระบบการคัดเลือก
3. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงระบบการคัดเลือก
4. มีการติดตามคุณภาพบัณฑิต
5. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

* หมายเหตุ มหาวิทยาลัยเป็นผู้ทำวิจัยสถาบัน

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. ร้อยละของการได้งานภายใน 1 ปี (รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระและศึกษาต่อ)
2. ความพอใจของนายจ้าง/ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต สํารวจใน 1 ปี
3. จำนวนจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนักศึกษาปริญญาเอกที่ตีพิมพ์วารสารที่มีผู้ประเมินอิสระต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือเทียบเท่าทั้งหมด
4. จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนักศึกษาปริญญาโทที่ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือเทียบเท่าทั้งหมด
5. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

2.5 การวัดและประเมิน

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีเครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. มีการประเมินการวัดผลและวิธีวัดผล
3. มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการวัดผลและวิธีวัดผล
4. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

2.6 ปัจจัยเกื้อหนุน

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีห้องเรียน อาคารสถานที่ตามเกณฑ์มาตรฐานทบวง
2. มีการร่วมใช้สถานที่ระหว่างคณะ/หน่วยงาน
3. มีการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้
4. มีการประเมินปัจจัยเกื้อหนุน
5. มีการปรับปรุงปัจจัยเกื้อหนุนตามผลการประเมิน
6. มีระบบป้องกันและรักษาความปลอดภัย
7. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

* หมายเหตุ มหาวิทยาลัยเป็นผู้ทำวิจัยสถาบัน

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อนักศึกษา
2. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษา
เต็มเวลาเทียบเท่า และ/หรือค่าใช้จ่ายของหนังสือ / วารสาร / ข้อมูลสารสนเทศต่อนักศึกษา
3. สถิติอุบัติเหตุ โจรกรรม ปล้นจี้
4. จำนวนผู้ผ่านการอบรม และ โครงการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยและ
การป้องกันอุบัติภัย
5. จำนวนบุคลากรที่มีหน้าที่ด้านอุบัติภัยประจำหน่วยงาน
6. จำนวนครั้งของการอบรม และ โครงการอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย
และการป้องกันอุบัติภัย
7. จำนวนครั้งของการซ้อมอุบัติภัย
8. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา

3.1 กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษา

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีแผนในการจัดกิจกรรมครบทุกด้าน
2. มีการดำเนินงานตามแผน
3. มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม
4. มีการปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมตามผลการประเมิน

5. มีระบบการให้ทุนการศึกษา
6. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. จำนวนกิจกรรม/โครงการของงานกิจกรรมนักศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด
2. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

3.2 อาจารย์ที่ปรึกษา

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีการกำหนดเวลาให้นักศึกษาได้เข้าพบ
2. นักศึกษาได้เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาจริง
3. มีการประเมินการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา
4. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. สัดส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาค่อนักศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

3.3 การแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อ

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพและศึกษาต่อปีละครั้ง
2. มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม
3. มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานตามผลการประเมิน
4. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 4 การวิจัย

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีนโยบาย แนวทาง และแผนที่สอดคล้องกับพันธกิจ
2. มีการดำเนินงานตามแผน
3. มีการประเมินผลการดำเนินงาน
4. มีการปรับปรุงตามผลการประเมิน
5. มีการสนับสนุนทรัพยากรในการวิจัยครบทุกด้าน

6. มีกลไกการนำทรัพยากรภายนอกมาสนับสนุนงานวิจัย
7. มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่
8. มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด
9. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. จำนวนบทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ที่ประเมิน โดยผู้ประเมินอิสระต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ
2. จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยอื่น ๆ หรือในการเรียนการสอน หรือในวงธุรกิจอุตสาหกรรม หรือการพัฒนาประเทศต่ออาจารย์ประจำระดับ
3. จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ
4. จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ
5. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 5 การบริการทางวิชาการแก่สังคม

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีนโยบายและแผนงานในการให้บริการทางวิชาการที่สอดคล้องกับพันธกิจ
2. มีการดำเนินงานตามแผน
3. มีการประเมินผลการดำเนินงาน
4. มีการปรับแผนตามผลการประเมิน
5. มีความหลากหลายของการบริการวิชาการ

ผู้รับบริการ

6. มีความครอบคลุม ประโยชน์ หรือการนำไปประยุกต์ใช้ของ
7. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. จำนวนกิจกรรม/โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน
2. จำนวนการเป็นกรรมการวิชาการ/วิชาชีพ/วิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด

3. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับพันธกิจ
2. มีการดำเนินงานตามแผน
3. มีการประเมินผลการดำเนินงาน
4. มีการปรับแผนตามผลการประเมิน
5. มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม
6. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. จำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 7 การบริหารและจัดการ

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีโครงสร้างและระบบการบริหารที่สอดคล้องกับพันธกิจ
2. มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายงานของผู้บริหารและ

บุคลากร

3. มีระบบสรรหาผู้บริหารและบุคลากรทุกตำแหน่ง
4. มีระบบการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ

5. มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

ทุกตำแหน่งอย่างโปร่งใส

6. มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยในการบริหาร
7. มีระบบและกลไกที่ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหาร
8. มีแผนการพัฒนาเพื่อปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการดำเนินงาน

เปรียบเทียบกับความคาดหวังผลสัมฤทธิ์

9. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรทุกประเภทต้องบดำเนินการทั้งหมด
2. ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการต้องบดำเนินการทั้งหมด หรือจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อบุคลากรในการบริหารจัดการ
3. ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของส่วนกลางต้องบดำเนินการทั้งหมด
4. ค่าเสื่อมราคาต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
5. ความพอใจของบุคลากรต่อการบริหารงานของผู้บริหาร
6. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

มาตรฐานที่ 8 การเงินและงบประมาณ

ดัชนีเชิงคุณภาพ

1. มีการวางแผนงบประมาณ
2. มีการคำนวณต้นทุนของกิจกรรม
3. มีการจัดระบบการซื้อจัดจ้าง
4. มีการบริหารการเงินและงบประมาณ
5. มีระบบการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
6. มีระบบการบริหารสินทรัพย์
7. มีระบบการตรวจสอบภายใน
8. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

1. งบประมาณการดำเนินการจริงต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า
2. ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต้องบดำเนินการ
3. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

* หมายเหตุ มหาวิทยาลัยเป็นผู้ทำวิจัยสถาบัน

มาตรฐานที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

ดัชนีคุณภาพ

1. มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา
2. มีแผนการประเมินคุณภาพภายในในหน่วยงาน
3. มีการประเมินคุณภาพภายในในรอบปีการศึกษา
4. มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. มีผู้รับผิดชอบการประเมินคุณภาพภายใน
6. มีการเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพภายใน
7. มีการประเมินการเปลี่ยนทัศนคติที่ดีขึ้นต่องานประกันคุณภาพที่มีความชัดเจน
8. มีการพัฒนาเชิงระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่มีความชัดเจน
9. มีการประเมินประสิทธิผลของการประกันคุณภาพภายใน
10. อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

ดัชนีเชิงปริมาณ

อื่น ๆ ตามที่คณะหรือหน่วยงานกำหนด (ถ้ามี)

หลักการประเมินคุณภาพมีกระบวนการหลายมิติด้วยกันการใช้หลักของคุณภาพที่เป็นมาตรฐานสากล มีมาตรฐานกำหนดอย่างชัดเจน ให้ความสำคัญอิสระทางวิชาการควรคำนึงถึงความสอดคล้องกันระหว่างการควบคุมคุณภาพภายในสถาบัน และระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีความเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบข้อมูลในเชิงประจักษ์ทั้งปริมาณ และคุณภาพจากการเก็บรวบรวม รวมทั้งมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 3 กลุ่มคือ¹²¹

1. ดัชนีบ่งชี้คุณภาพเชิงระบบ กลไก ที่ไม่กำหนดเกณฑ์ประเมิน
2. ดัชนีบ่งชี้คุณภาพเชิงปริมาณ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมิน
3. ดัชนีบ่งชี้คุณภาพเชิงปริมาณที่ไม่กำหนดเกณฑ์การประเมิน โดยใช้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบกับเวลา หรือสถาบันอื่น

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ประวัติโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นนามที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรมราชานุญาต ขนานนามโรงเรียนนายร้อยทหารบก ในกระทรวงกลาโหมเป็น “โรงเรียนนายร้อยพระ

¹²¹ ทบวงมหาวิทยาลัย, การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา : จากนโยบายสู่แนวปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย, 2541), 36.(อัครา)

จุลจอมเกล้า” เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 องค์พระผู้พระราชทานกำเนิดสถาบันการศึกษาแห่งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 ขณะมีพระชนมายุ 15 พรรษา พระองค์ทรงสนพระทัยในกิจการทหารทุกประเภทประกอบกับในครั้งนั้นมีบุตรราชตระกูล และข้าราชการที่มีอายุอยู่ในวัยเยาว์เข้าไปอยู่ในพระบรมมหาราชวังชั้นในหลายคนด้วยกัน

พ.ศ. 2411 จัดตั้ง “ ทหารมหาดเล็กไถ่ก่า ” ในชั้นแรกมีจำนวนประมาณ 12 คน ทำหน้าที่ไถ่ก่าที่บินมารบกวนข้าวสุกในเวลาทรงบาตร และได้จัดตั้งบอร์ดีการ์ดขึ้น 24 คน โดยทรงเลือกจากทหารมหาดเล็กข้าหลวงเดิม และเรียกกันว่า “ ทหาร 2 โหล ”

พ.ศ. 2413 จัดตั้ง “ กองทหารมหาดเล็ก ” โดยคัดเลือกบุคคลจากมหาดเล็กได้จำนวน 72 คน และได้รวมทหาร 2 โหลเข้าสมทบอยู่ในพวกใหม่นี้ด้วย

พ.ศ. 2414 เมื่อทรงจัดการทหารมหาดเล็กพ้อมีหลักฐานเรียบร้อยขึ้นแล้วจึงโปรดเกล้าฯ ให้ขนานนามกองทหารมหาดเล็กนี้ว่า “ กรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ”

พ.ศ. 2415 จัดตั้งโรงเรียนขึ้นในกรมทหารมหาดเล็กเพื่อสอนวิชาภาษาอังกฤษ และภาษาไทย เรียกสถานศึกษาว่า “ คณะเต็ดทหารมหาดเล็ก ” ส่วนนักเรียนเรียกว่า “ คณะเต็ด ” ใช้เวลาศึกษา 2 ปี นักเรียนเหล่านี้อนตามระเบียบวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พ.ศ. 2424 โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสำหรับทหารหน้าขึ้น จึงกำเนิด “ คณะเต็ดทหารหน้า ” ขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่วังสราญรมย์ มีนักเรียนจำนวน 40 คน เรียกนักเรียนเหล่านี้ว่า “ คณะเต็ดทหารหน้า ”

8 เมษายน พ.ศ. 2430 ให้รวมกรมทหารทั้ง 9 กรม ได้แก่ กรมทหารบก 7 กรมทหารเรือ 2 กรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียกว่า “ กรมยุทธนาธิการ ”

5 สิงหาคม พ.ศ. 2430 โปรดเกล้าให้รวมคณะเต็ดทหารมหาดเล็ก คณะเต็ดทหารหน้า นักเรียนแผนที่ และส่วนที่เป็นทหารสก็อต (ทหารมหาดเล็กรุ่นเยาว์สำหรับแหโสกันต์) เข้าด้วยกันและใช้ชื่อรวมว่า “ คณะเต็ดสกุล ” (ภาษาอังกฤษ) โดยใช้พื้นที่บริเวณหลังพระราชวังสราญรมย์ และพระราชทานกำเนิดเป็น “ โรงเรียนทหารสราญรมย์ ” เนื่องในวันสำคัญนี้จึงถือเป็นวันพระราชทานกำเนิด แหล่งผลิตนายทหารหลักให้แก่กองทัพบก

6 ตุลาคม พ.ศ. 2440 ได้รวมกองโรงเรียนนายสิบเข้ามาสมทบอยู่ในโรงเรียนทหารสราญรมย์ และเรียกชื่อใหม่ว่า “ โรงเรียนสอนวิชาทหารบก ”

พ.ศ. 2441 จัดตั้งกรมเสนาธิการ ขึ้นตรงกับกรมยุทธนาธิการ และต่อมาได้จัดตั้งกรมยุทธศึกษาขึ้นตรงกับกรมเสนาธิการ โดยให้มีหน้าที่อำนวยความสะดวกอย่างเดียว และตราข้อบังคับใหม่

เรียกว่า “ ข้อบังคับโรงเรียนทหารบก ” และได้เปลี่ยนนามโรงเรียนเป็น “ โรงเรียนทหารบก ” เมื่อ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2441

พ.ศ. 2445 เนื่องจากโรงเรียนทหารบกที่ตั้งอยู่ริมวังสราญรมย์ ซึ่งให้การศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียนมากขึ้นจนสถานที่เดิมคับแคบลง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายโรงเรียนมาตั้งที่ถนนราชดำเนินนอก มีพื้นที่ 30 ไร่เศษ และขยายการศึกษาเพิ่มเป็นระดับมัธยมศึกษา

พ.ศ. 2451 โรงเรียนนายร้อยทหารบก ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำกองโรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นมัธยม และโรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นประถม แสดงว่านักเรียนนายร้อยไม่เพียงเรียนได้ดีเท่านั้นยังเป็นนักเรียนที่สามารถออกศึกสงคราม เช่นเดียวกับทหารบกทั้งปวง และเป็นที่ยอมรับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย

พ.ศ. 2452 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเปิดโรงเรียนนายร้อยมัธยมอย่างเป็นทางการ

พ.ศ. 2468 เป็นสมัยที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้ต้องจัดการย้าย โรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นประถมจากบริเวณหลังพระราชวังสราญรมย์เข้ามารวมกันที่โรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม ถนนราชดำเนินนอก เรียกว่า “ โรงเรียนนายร้อยทหารบก ” และให้ยกเลิกชั้นประถมและมัธยม

26 มีนาคม พ.ศ. 2471 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระบี่ และรางวัลแก่นักเรียนนายร้อยทหารบกที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดทุกคน เป็นครั้งแรกตลอดจนถึงรัชกาลปัจจุบันมีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จพระราชทานกระบี่เป็นประจำทุกปี

พ.ศ. 2477 กรมยุทธศึกษาได้มีการปรับปรุง และจัดระเบียบใหม่ทั้งบุคคล และหน่วยงาน จึงได้มีการจัดตั้ง “ โรงเรียนเทคนิคมทหารบก ” มีหน้าที่ฝึกอบรมนักเรียนที่จะเป็นทหารสัญญาบัตรทหารเหล่าปืนใหญ่ ทหารช่าง ทหารสื่อสาร ทหารช่างแสง และช่างอากาศ สำหรับโรงเรียนนายร้อยทหารบกมีหน้าที่ฝึกอบรมนักเรียนที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตรเหล่าทหารราบ ทหารม้า และนายตำรวจ

3 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ยุบโรงเรียนเทคนิคมทหารบก และแผนกตำรวจในกรมยุทธศึกษาทหารบก และเปลี่ยนชื่อกรมยุทธศึกษาทหารบก เป็น “ โรงเรียนนายร้อยทหารบก ” และให้ขึ้นตรงต่อกองทัพบก

1 มกราคม พ.ศ. 2491 ได้มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตขนานนามโรงเรียนนายร้อยทหารบกว่า “ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ” เขียนเป็นอักษรโรมันว่า “ Chulachomkiao Royal Military Academy ” เพื่อเป็นอนุสรณ์และเฉลิมพระเกียรติในพระมหา

กรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเป็นผู้
ก่อตั้ง และได้ดำเนินกิจการเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติมาด้วยดี

ธันวาคม พ.ศ. 2523 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำริให้
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าย้ายมาตั้งอยู่ที่บริเวณเขาชะโงก อำเภอเมืองต่อกับอำเภอบ้านนา
จังหวัดนครนายก พื้นที่ประมาณ 21,000 ไร่เศษ และได้เริ่มโครงการก่อสร้าง

29 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 เคลื่อนย้ายนักเรียนนายร้อย และข้าราชการออกจากที่ตั้งเดิม
เข้าสู่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ณ ที่ตั้งแห่งใหม่ จังหวัดนครนายก¹²²

การแบ่งส่วนราชการ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แบ่งส่วนราชการดังนี้¹²³

1. กองบัญชาการ : มีหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชา วางแผน อำนาจการ ควบคุม และ
บริหารกิจการของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าให้บรรลุภารกิจที่กำหนดไว้

2. ส่วนการศึกษา : ให้การศึกษาวิชาการด้านอุดมศึกษาแก่นักเรียนนายร้อย

3. ส่วนวิชาทหาร : ฝึกสอนวิชาทหารขั้นพื้นฐานทางยุทธวิธี และเทคนิคของเหล่าต่าง ๆ
ตลอดจนการฝึก ผสมเหล่าในหน่วยขนาดกองพันทหารราบ

ฝึกการรบสะเทินน้ำสะเทินบก ฝึกและดูงานของเหล่าทัพ

4. กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ : ปกครองบังคับบัญชานักเรียนนายร้อย
ฝึกอบรมนิตย อุปนิตย วินัย จิตวิทยาและการนำทหาร พลศึกษา และวิชาทหารเบื้องต้น

5. ส่วนบริการ : สนับสนุนหน่วยต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพลการ การยุทธโยธา การ
สรรพาวุธ การขนส่ง การสวัสดิการ การติดต่อสื่อสาร

การผลิตและซ่อมสร้างสิ่งอุปกรณ์ ประจำหน่วย ตลอดจนบริการแรงงานและบริการอื่น ๆ
ตามที่ได้รับมอบหมาย

6. โรงพยาบาล : ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแก่นักเรียนนายร้อย

¹²²สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, พลโท หลุยง, “ รงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้ากับสยามใหม่ ในช่วง พ.ศ.2430 – 2475, ” เอกสารประกอบการสัมมนาทาง
ประวัติศาสตร์, โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2535, 343-344.

¹²³โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์, กองวิชา
จิตวิทยาและการนำทหาร, การนำทหาร (นครนายก : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
,2534), 21 – 22.

ข้าราชการลูกจ้าง ตลอดจนครอบครัว และบุคคลพลเรือนทั่วไป รวมถึงงานที่เกี่ยวกับเวชกรรมป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ ป้องกันการระบาดของโรค และการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน นายร้อย ข้าราชการ ลูกจ้าง คนงานและครอบครัว ตลอดจนบุคคลพลเรือนทั่วไปในบริเวณใกล้เคียง

7. กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า : ปกครองบังคับบัญชาและดำเนินงานทางธุรการ การเลี้ยงดู ตลอดจนการฝึกสอนอบรมทางทหารใหม่ในส่วนที่รับผิดชอบ จัดกำลังพลเข้าเวรรักษาการณ์ รักษาความสงบเรียบร้อย จัดกองเกียรติยศควบคุมการจราจร ตลอดจนรักษาความปลอดภัยบุคคลและสถานที่ จัดลูกมือและแรงงานสนับสนุนหน่วย ให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ

ภารกิจและการจัดส่วนการศึกษา

ส่วนการศึกษา เป็นหน่วยงานขึ้นตรงของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีหน้าที่ในการสร้างให้นักเรียนนายร้อยทุกคนมีความรอบรู้ในวิทยาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ สำหรับนำไปพัฒนากองทัพ โดยจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนนายร้อย

ส่วนการศึกษาแบ่งการจัดออกเป็น 12 กอง ได้แก่ กองเตรียมการและควบคุมการศึกษา กองวิชาประวัติศาสตร์ กองวิชาอักษรศาสตร์ กองวิชาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ กองวิชาฟิสิกส์ กองวิชาเคมี กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ กองวิชาวิศวกรรมโยธา กองวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า กองวิชาวิศวกรรมเครื่องกล กองวิชาวิศวกรรมสรรพาวุธ และกองวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

กองเตรียมการและควบคุมการศึกษา ทำหน้าที่ทางธุรการและทางฝ่ายอำนวยการให้กับส่วนการศึกษา นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในการให้การสนับสนุนอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนอีกด้วย

ระบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษา และรายละเอียดทางการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีรายละเอียดดังนี้¹²⁴

หลักสูตรปริญญาตรีและวิชาการทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2534

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าใช้หลักสูตรการศึกษาปริญญาตรีและวิชาการทหาร พ.ศ. 2534 ซึ่งจัดทำขึ้นสอดคล้องกับ

¹²⁴ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, ระบบและหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (พระนคร : รงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2503), 47.

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7
2. นโยบายการทหารกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2535 – 2539
3. นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2535 - 2539
4. พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2533
5. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2532
6. ข้อบังคับของคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับรองหลักสูตรการศึกษาและสถานศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534

หลักสูตรการศึกษา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แบ่งหลักสูตรการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. หลักสูตรปริญญาตรี

หลักสูตรปริญญาตรีของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2545 มี 14 สาขา ประกอบด้วยสาขาวิศวกรรมศาสตร์ 9 สาขา และหลักสูตรวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ 5 สาขาดังนี้

1.1 หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์

- 1) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล
- 2) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าแขนงไฟฟ้า
- 3) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าแขนงไฟฟ้าสื่อสาร
- 4) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์
- 5) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโยธา
- 6) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมสำรวจ
- 7) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมสรรพาวุธ
- 8) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ
- 9) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมแผนที่

1.2 หลักสูตรวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์

- 1) หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์
- 2) หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป
- 3) หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
- 4) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ
- 5) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การพัฒนา

สำหรับหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิศวกรรมแผนที่นั้น โรงเรียนนายร้อย

พระจุลจอมเกล้าร่วมกับกรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด จัดการศึกษาขึ้นเพื่อผลิต นายทหารเหล่าแผนที่ให้แก่กองบัญชาการทหารสูงสุด

2. วิชาการทหาร

นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-4 ทุกคนจะต้องเข้ารับการศึกษาวិชาการทหารเป็นวิชาบังคับ คือ

1) นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 และ 2 จะศึกษานี้หนักทางด้านบุคคลและหน่วย ทหารขนาดเล็กเพื่อให้สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 2 แล้ว สามารถออกไปรับราชการเป็นผู้บังคับหมวด ทหารราบ หรือผู้บังคับหมวดในเหล่าอื่นๆ ที่มีแนวทางในการรับราชการคล้ายคลึงกับผู้บังคับ หมวดทหารราบได้ถ้าทางราชการมีความจำเป็น

2) นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 จะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับเหล่าสนับสนุนการช่วย รบ การปฏิบัติงานของเหล่าทัพอื่นเท่าที่จำเป็นแก่การรับราชการ และวิทยาการทางทหารใน แขนงอื่นๆ เพิ่มเติมมากขึ้น

3) นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 จะเน้นการศึกษาวิชาทหารเฉพาะเหล่าเมื่อสำเร็จ การศึกษา 4 ชั้นปีแล้วจะมีพื้นฐานในวิชาทหารทุกเหล่า และวิชาเฉพาะเหล่าสามารถปฏิบัติ หน้าที่นายทหารสัญญาบัตรในระดับผู้บังคับหมวดเฉพาะเหล่าได้ และมีขีดความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่สูงขึ้นเมื่อได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

องค์ประกอบของหลักสูตร

1. โครงสร้างการจัดการศึกษา มีการสนธิผสมผสานอย่างกลมกลืนในองค์ประกอบที่ สำคัญ 3 ประการคือ

1.1 การศึกษาภาควิชาการ

1.1.1 ความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับคุณลักษณะที่ต้องการ : ความรู้ทั่วไป

1) ด้านภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อฝึกให้สามารถสื่อ ความหมายได้อย่างชัดเจนทั้งด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้อย่างเฉลียวฉลาด และสามารถติดต่อสังสรรค์กับบุคคลทั่วไปได้

2) ด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งพื้นฐานอารยธรรมไทย เพื่อให้มีความ เข้าใจในประชาชน หน้าที่ บทบาททหารในสังคมระบอบประชาธิปไตย และรอบรู้ถึงปัญหาที่ ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่

3) วิทยาศาสตร์พื้นฐานเพื่อฝึกให้นำไปใช้ความคิดและพูดได้อย่าง ถูกต้อง สามารถหาเหตุผลและเข้าใจ สอบสวน วิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิชาการ ชั้นสูงต่อไป

4) พลศึกษา เพื่อให้หลักการเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย และการกีฬาสามารถพัฒนาความแข็งแรงของร่างกาย และความสามารถในทางกีฬาให้แก่ตนเอง และสามารถพัฒนาสมรรถภาพร่างกาย และกิจกรรมกีฬาให้แก่กำลังพลในหน่วยของตนได้

5) จิตวิทยา และการนำพาการ ให้มีความรู้และสามารถใช้จิตวิทยาในการเป็นผู้นำพา และการความสามารถในการเป็นครูทหาร

6) วิทยาการทหาร เพื่อวางพื้นฐานที่เข้มแข็งสำหรับทหารอาชีพ ในด้านปัจจัยและกลไกในพลังอำนาจด้านการป้องกันประเทศ โครงสร้างพื้นฐานของกองทัพและหน่วย และกลไกในการต่อสู้เบ็ดเสร็จในภาพรวมของชาติ ความเข้าใจในลักษณะพื้นที่และภูมิประเทศ การปฏิบัติการร่วม – ผสมและการปฏิบัติการผสมเหล่า

1.1.2 วิชาเฉพาะสาขาให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษาได้ในสาขาที่ตนชอบและถนัด เพื่อให้มีความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ หรือวิศวกรรม ให้สามารถพิจารณาปัญหาธรรมชาติสามัญ และแก้ไขข้อขัดข้องในเรื่องวิศวกรรมของเหล่าได้ และมีพื้นฐานความรู้อย่างเพียงพอ สำหรับศึกษาขั้นสูงเพิ่มเติมต่อไปในแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อทางราชการต้องการได้

1.1.3 วิชาเลือกเสรี เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษาเพิ่มเติมตามที่สนใจ

1.2 ภาควิชาทหารมีการสอนและฝึกเกี่ยวกับคุณลักษณะ บทบาทและงานของเหล่าต่าง ๆ ในระดับกองร้อยลงมา และการฝึกให้รู้หน้าที่ตามลำดับตั้งแต่พลทหาร นายสิบ ไปจนถึงนายทหารระดับ ร.ต. – ร.ท. สำหรับหน่วยรบหลัก เน้นการเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็ก และมีการฝึกพิเศษตามโอกาสอำนวย เช่น การฝึกหลักสูตรส่งทางอากาศ (กระโดดร่ม)

1.3 การสร้างภาวะคุณลักษณะผู้นำ เป็นกิจกรรมการฝึกสอน อบรมที่สอดแทรกภาคการศึกษาและภาคการฝึกทุกปีการศึกษาเพื่อให้มีขีดความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์และชัดเจน ตกลงใจอย่างเด็ดเดี่ยวในภาวะคับขัน มีพื้นฐานของการดำรงความต่อเนื่องในการพัฒนาในฐานะผู้นำองค์กรทางทหาร มีความมุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบตามภาวะผู้นำที่สูงขึ้น เป็นผู้ที่มีมารยาท รู้กาลเทศะ มีคุณธรรมและจริยธรรม ตระหนักในคุณค่าที่สำคัญของทหารอาชีพ

เมื่อนักเรียนนายร้อยสำเร็จการศึกษา จะได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี

นโยบายการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

จุดมุ่งหมาย คือ การให้นักเรียนนายร้อยสำเร็จการศึกษาเป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพกที่มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์มีความรับผิดชอบสูง
2. มีความรู้ทางวิชาการในระดับปริญญาตรีทัดเทียมกับสถาบันการศึกษาของต่างเหล่าทัพ

และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ภายในประเทศในระดับเดียวกัน

3. มีความรู้ทางวิชาการทหาร สามารถเป็นผู้บังคับบัญชา และนำหน่วยทหารระดับหมวดปฏิบัติกรบได้อย่างมีประสิทธิภาพมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และมีจิตใจเข้มแข็งสามารถอดทนต่อความยากลำบากได้

เป้าหมายของการศึกษา

หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ากำหนดไว้เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาบรรลุถึงคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้วิชาทหารขั้นพื้นฐานในหลักการทั่วไปทุกเหล่าทั้งในทางเทคนิค และยุทธวิธี ให้มีความรู้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งระดับผู้บังคับหมวดของเหล่าทหารต่าง ๆ สามารถนำหน่วยทหารขนาดเล็กปฏิบัติกรบได้ โดยมีได้มุ่งหมายที่จะให้เชี่ยวชาญในเหล่าหนึ่งเหล่าใดโดยเฉพาะ ความรู้ความชำนาญ โดยเฉพาะจะต้องศึกษาเพิ่มเติมในโรงเรียนของเหล่า หรือสายวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งเปิดอบรมเพิ่มเติมให้เมื่อได้รับการบรรจุในเหล่านั้นแล้ว
2. มีพื้นฐานความรู้และความชำนาญในด้านจิตวิทยา และการเป็นผู้นำทหารอย่างเพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชาทหาร
3. มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักการเป็นผู้แพ้ และเป็นผู้ชนะ โดยให้มีการฝึกพลศึกษาและเล่นกีฬาต่าง ๆ ตลอดเวลา 4 ปี
4. มีความรู้พื้นฐานเพียงพอทั้งทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า¹²⁵

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รร.จปร.) เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับกำลังพลทุกคนนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการประกันคุณภาพการศึกษา

¹²⁵ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา, โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, “คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา รร.จปร.,” เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ ที่ กท 0460.1.3/409 ลง 30 ม.ก.47 1.

2. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
4. เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงในการประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบ และ การประเมินผล

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายในกองทัพและหน่วยงานภายนอก
นโยบายคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษา¹²⁶

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ากำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษา โดยดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา การเตรียมรับการตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพจึงกำหนดนโยบายคุณภาพ ดังนี้

กำหนดให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษา
มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

1. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน
2. กำหนดรูปแบบและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน
3. จัดให้มีกลไกการตรวจสอบและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่จัดทำขึ้น
4. สนับสนุน และส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงาน / สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

กิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

5. ดำเนินการให้มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมการประกัน
คุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชนให้ได้รับทราบถึงมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้า

ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และภารกิจ

1. **ปรัชญา** กำลังพลทุกคนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ยอมรับหลักการและความเชื่อในปรัชญาที่ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความราบรื่นในการทำงานร่วมกันและนำไปสู่การบรรลุภารกิจและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ โดยยึดมั่นในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่นักเรียนนายร้อย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2542 เป็นปรัชญาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

¹²⁶ เรื่องเดียวกัน.

“..... การทหารนั้น ที่จะสำเร็จไปได้ก็โดยที่มีผู้บังคับบัญชาควบคุมให้พอแก่ ถึงแม้ว่าเราจะมีพลทหารมากมายเท่าใดก็ดี แต่ไม่มีผู้ที่ควบคุมทหารเหล่านั้นเข้าสนามรบ ทหารเหล่านั้นก็ไม่สามารถจะได้ชัยชนะแก่ข้าศึกได้เลย ย่อมต้องอาศัยนายทหารที่มีความรู้ และมีสติปัญญาสามารถที่จะนำไปสู่ชัยชนะได้ แลควบคุมบังคับบัญชาในเวลาปรกติ...ก็นายทหารนั้นจะได้มาจากไหนเล่า ก็ต้องได้มาจากโรงเรียนนายร้อย คือ พวกเจ้านี่เอง เพราะฉะนั้นเจ้าทั้งหลายจงตั้งอุสาหพยายามในการเล่าเรียนวิชาของตนให้ดีเถิด เตรียมการที่จะทำหน้าที่ซึ่งสำคัญที่สุด ซึ่งถ้าพูดในทางทำการให้แก่เจ้าแผ่นดิน ก็เป็นการฉลองพระเดชพระคุณที่สุดยิ่งกว่าอย่างอื่น คือ หน้าที่ป้องกันความอิสรภาพของบ้านเกิดเมืองนอนของเรา .....”

2. **ปณิธาน** โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามุ่งผลิตนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกให้มีคุณลักษณะความสามารถตามที่กองทัพบกต้องการ และให้เป็นที่ยอมรับของสังคมว่ามีความรู้ความสามารถและความชำนาญตามมาตรฐานผู้นำทหาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประเทศชาติและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม การสอนและการฝึกมีจุดมุ่งหมายจะให้นักเรียนนายร้อยทุกคนมีคุณลักษณะอันเป็นสมรรถฐาน 4 ประการ คือ

1. รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล
2. อุปนิสัย มีอุดมคติในเกียรติ ความซื่อสัตย์ และการเป็นผู้นำทหาร
3. มีรากฐานความรู้ในวิชาต่าง ๆ อย่างแน่นแฟ้น สามารถนำไปใช้ทางต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
4. รู้จักความสำคัญของวิทยาการสาขาต่าง ๆ ที่ใช้ประโยชน์ในราชการทหาร

3. วิสัยทัศน์

มองให้ไกล มีวินัย ใฝ่ความรู้ เชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรี มีคุณธรรม

4. **ภารกิจ** มีหน้าที่ให้การศึกษ อบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อยเพื่อให้ นายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 4.1 เป็นแบบฉบับของนายทหารสัญญาบัตร ผู้มีลักษณะผู้นำ มีวินัย รู้แบบธรรมเนียมของกองทัพ อุทิศตนเพื่อชาติและประชาชน
- 4.2 มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติการทางทหาร ในระดับหมวดของหน่วยรบรูปแบบต่าง ๆ มีพื้นฐานเพียงพอในการช่วยพัฒนาท้องถิ่น และประเทศชาติ
- 4.3 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทหารและช่วยพัฒนากองทัพบก
- 4.4 มีความเข้มแข็งทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นสุภาพบุรุษ มีคุณธรรม สามารถพัฒนาและดำรงความเข้มแข็งของสมรรถภาพร่างกายทั้งในตนเอง และเสริมสร้างให้แก่กำลังพลในหน่วยของตน

4.5 มีพื้นฐานความรู้วิทยาการระดับอุดมศึกษาเพียงพอสำหรับเสริมสร้างคุณลักษณะ
ข้างต้นและเป็นผู้ที่ทันโลก ทันเหตุการณ์

4.6 มีความสามารถในการฝึกสอนอบรมผู้ได้บังคับบัญชา

5. ยุทธศาสตร์

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก มีภารกิจในการผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้มีอุดมการณ์ มีความจงรักภักดี มีความยึดมั่นในเกียรติยศและศักดิ์ศรีของทหาร มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความเสียสละ อุทิศตนเพื่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เพื่อให้ปฏิบัติงานตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเรียนรู้ศิลปวิทยาการ เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งจัดการเรียนรู้วิชาการระดับ อุดมศึกษาให้นักเรียนนายร้อยมีมาตรฐานการศึกษาที่มีความสมดุลระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

2. ยุทธศาสตร์ด้านการเรียนรู้วิชาทหาร เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งจัดการเรียนรู้ในวิชาทหารให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สำหรับการเป็นนายทหารสัญญาบัตรในเหล่าต่าง ๆ และมีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ ในการนำทหารปฏิบัติการรบในระดับหมวดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีพื้นฐานในการปฏิบัติการทางทหารอื่นๆ ที่มีใช้การทำสงคราม

3. ยุทธศาสตร์ด้านเสริมสร้างลักษณะผู้นำทหาร เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งจัดการเรียนรู้ในวิชาการ ฝึกฝน ฝึกหัด หล่อหลอม เสริมสร้างบุคลิกภาพ และดำเนินการปรับพฤติกรรมนักเรียนนายร้อยให้เป็นที่ต้องการของกองทัพ

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริการ และการสนับสนุนเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

5. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานและการจัดการภายในหน่วยงาน

ระบบการประกันคุณภาพ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ากำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน โดยการประยุกต์ CIPP Model ของ Stufflebeam ดังนี้ บริบทและปัจจัยแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) มีการควบคุมพัฒนา และตรวจสอบตามองค์ประกอบคุณภาพการศึกษา และจัดให้มีการประเมิน

กิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการศึกษา และประสิทธิผลที่เกิดขึ้นเพื่อให้
ได้นายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณสมบัติที่ต้องการ

1. ระบบประกันคุณภาพ

1.1 ภาษาไทย “ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้า”

1.2 ภาษาอังกฤษ (Chulachomkiao Royal Military Academy Quality Assurance)

2. หลักการดำเนินงาน

2.1 การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา

2.2 การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่ต้องกระทำต่อเนื่องและตลอดเวลา

2.3 การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานตามปกติของกำลังพลทุกคน

2.4 ผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยงาน/ทุกระดับ มีหน้าที่ในการรักษาและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย

3.1 ระบบการพัฒนาคุณภาพ

3.2 ระบบการตรวจติดตามคุณภาพ

3.3 ระบบการประเมินคุณภาพ

4. กลไกการควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วย

4.1 นโยบายประกันคุณภาพการศึกษา

4.2 คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3 คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

4.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

4.4.1 การเตรียมการ เตรียมความพร้อมของบุคลากร ได้แก่ การสร้างความ
ตระหนัก การพัฒนาความรู้ ทักษะ และแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบ

4.4.2 การดำเนินการ ตามวงรอบการปฏิบัติงานของ Dr.Edward Deming คือ วงจร
PDCA (Plan-Do-Check-Act) ดังนี้

4.4.2.1 การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย มาตรฐาน
การศึกษา จัดลำดับความสำคัญ แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ฯลฯ

4.4.2.2 การดำเนินการตามแผน (D) ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุน จัดตั้งอำนาจ
ความสะดวก สนับสนุนทรัพยากร กำกับติดตาม ให้การปรัทัศน์ ฯลฯ

4.4.2.3 การตรวจสอบประเมินผล (C) ได้แก่ วงรอบการประเมิน จัดหาหรือ
จัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมายตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพ
การประเมิน ฯลฯ

4.4.3 การรายงาน จัดทำรายงานการประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปี ได้แก่ การรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน วิเคราะห์ตามมาตรฐาน และเขียนรายงาน

5. มาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย

- มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และแผนงาน
- มาตรฐานที่ 2 การเรียนการสอน
- มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนานักเรียนนายร้อยและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- มาตรฐานที่ 4 การวิจัยและงานสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 5 การบริหารการวิชาการ
- มาตรฐานที่ 6 ปัจจัยสนับสนุนการศึกษา
- มาตรฐานที่ 7 การบริหารและการจัดการ
- มาตรฐานที่ 8 การเงินและงบประมาณ
- มาตรฐานที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ
- มาตรฐานที่ 10 คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และแผนงาน
สถาบันกำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และ
แผนงานให้สอดคล้องกับภารกิจของสถาบันการศึกษา และตอบสนองความต้องการของกองทัพ

ตัวบ่งชี้

- 1.1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์
- 1.2 แผนงานโครงการ

มาตรฐานที่ 2 การเรียนการสอน

จัดการเรียนรู้ให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การจัดหลักสูตร
และการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพทหาร พัฒนารูปแบบและวิธีการ
ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้นำและทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ เป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ ตลอดจนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้

ตัวบ่งชี้

- 2.1 หลักสูตร
- 2.2 ครู/อาจารย์
- 2.3 กระบวนการเรียนการสอน
- 2.4 ผู้เรียน

2.5 การวัดผลและประเมินผล

มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนานักเรียนนายร้อยและการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง มีสติปัญญาสามารถที่จะเผชิญกับความยากลำบากและอุปสรรค สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่ดั้งเดิมให้คงอยู่ตลอดไป

ตัวบ่งชี้

3.1 กิจกรรมพัฒนานักเรียนนายร้อย

3.2 แผนงานและกิจกรรมในการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 4 การวิจัยและงานสร้างสรรค์

สนับสนุนบุคลากรของสถาบัน และผู้เรียนให้สร้างผลงานด้านการวิจัย และงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ สามารถเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ได้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย ทันสมัย สามารถนำไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ตัวบ่งชี้

4.1 แผนงาน/โครงการและการดำเนินงานวิจัย

4.2 แหล่งทุนวิจัยหรือทรัพยากรสนับสนุนงานวิจัย และผลงานวิจัย

มาตรฐานที่ 5 การบริหารการวิชาการ

ส่งเสริมครู/อาจารย์ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการและการวิจัยกับสถาบันอื่น มีการบริการทางวิชาการแก่สังคม ตลอดจนสนับสนุนในองค์กรจากภายนอกมาใช้อาคารสถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ของสถาบัน

ตัวบ่งชี้

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม บริการทางวิชาการ

มาตรฐานที่ 6 ปัจจัยสนับสนุนการศึกษา

การระดมทรัพยากรการเรียนรู้ เครื่องมือ สื่อ เทคโนโลยีการเรียนรู้ ฐานข้อมูล อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม การจัดระบบการบริการที่ใช้ในการค้นคว้า สืบหาความรู้ ฝึกทักษะ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา การเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เรียนได้พัฒนาเป็นผู้ที่สมบูรณ์ ทันสมัย ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ

ตัวบ่งชี้

6.1 อาคารเรียน ที่พักและสถานที่สำหรับการเรียนรู้

6.2 สื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์

6.3 คอมพิวเตอร์

6.4 ห้องสมุด

6.5 การสนับสนุนอื่น ๆ

มาตรฐานที่ 7 การบริหารและการจัดการ

ระบบการบริหารและการจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ
คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบในการเพิ่ม
มาตรฐานและคุณภาพของผู้เรียน ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
ตัวบ่งชี้

7.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร

7.2 การบริหารงานและการจัดการ

มาตรฐานที่ 8 การเงินและงบประมาณ

การจัดการด้านการเงิน การใช้จ่ายที่จำเป็น สมเหตุสมผล มีความ
ประหยัด คุ่มค่า อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริหารงบประมาณและระบบ
บัญชีมีความคล่องตัว ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ
ตัวบ่งชี้

8.1 ประสิทธิภาพการบริหารการเงินและงบประมาณ

8.2 ประสิทธิภาพของการบริหารการเงินและงบประมาณ

มาตรฐานที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินงานพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของสถาบันให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิต และผลลัพธ์
ตัวบ่งชี้

การประกันคุณภาพภายใน

มาตรฐานที่ 10 คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความรู้
ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานในหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้
และพัฒนาตนเองได้

ตัวบ่งชี้

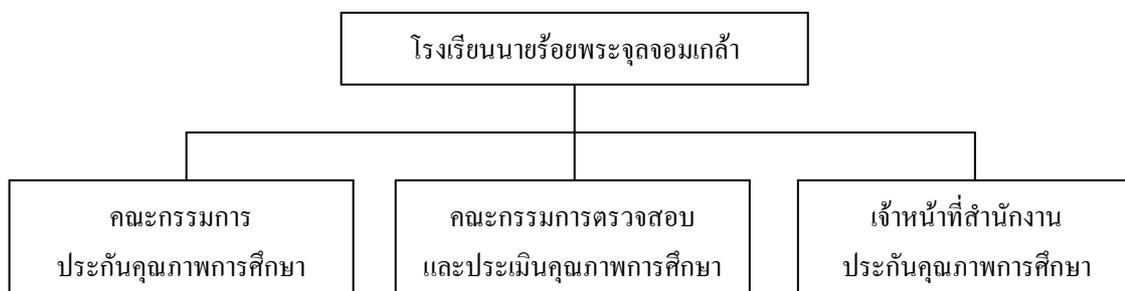
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

การบริหารระบบคุณภาพ

การบริหารระบบคุณภาพ ประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบของกำลังพล กำลังพลมีหน้าที่ในการรักษาและพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
2. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่
  - 2.1 กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ เช่น วิธีการควบคุม ตรวจสอบและประเมินผล ระบบและกลไกที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
  - 2.2 ให้ประธานคณะกรรมการฯ มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา รายงานการประเมินตนเอง และรายงานผลงานประจำปี รวมทั้งมีอำนาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการ หรือสถาบันการศึกษาทั้งภายในและนอก ทบ. มาเข้าร่วมประชุมได้ตามความเหมาะสม
  - 2.3 จัดให้มีการรายงานผลดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานขึ้นตรงของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
  - 2.4 จัดให้มีรางวัลสำหรับหน่วยที่มีผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาดีเด่น หรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาดีเด่นประจำปี และประกาศเกียรติคุณให้เป็นที่รับทราบในหน่วยงาน
3. คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่
  - 3.1 ตรวจสอบติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานขึ้นตรงของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามเกณฑ์การประเมินในแต่ละมาตรฐานการศึกษา
  - 3.2 รายงานสรุปผลการประเมินต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
  - 3.3 เสนอแนะ/พัฒนาวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
4. เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่
  - 4.1 สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาและคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา
  - 4.2 จัดเก็บ/ปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

4.3 จัดทำเอกสารและประชาสัมพันธ์ชิ้นงานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อเผยแพร่ภายในและภายนอกโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

แผนภูมิที่ 7 โครงสร้างการบริหารระบบคุณภาพ

ขั้นตอนการปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ประกาศนโยบายและแสดงเจตนารมณ์ในการประกันคุณภาพ ประชุมร่วมกัน กำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และแผนการดำเนินงาน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน และพัฒนาบุคลากรทุกระดับ
3. จัดเก็บข้อมูล/พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมและมีคุณภาพ
4. จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้คุณภาพ เกณฑ์การประเมินตัวบ่งชี้คุณภาพ วิธีการตรวจสอบและประเมิน
5. ตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา หน่วยขึ้นตรงโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของหน่วยขึ้นตรง
6. ประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
7. ปรับปรุง/แก้ไข ระบบการประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับภารกิจ
8. ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการควบคุมคุณภาพ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน
9. ดำเนินการประกันคุณภาพ ตามแนวทางที่ได้แก้ไข/พัฒนาแล้ว
10. เตรียมรับการตรวจสอบ/ประเมินผลการดำเนินการประกันคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การกำหนดหลักการในการพัฒนา
  - 2.1 ระบบการประกันคุณภาพภายใน อยู่ภายใต้กรอบ ปรัชญา ปณิธาน และ วิสัยทัศน์ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
  - 2.2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับ หน่วยงาน คำสั่ง และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
    - 2.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
    - 2.2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2559) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี
    - 2.2.3 มาตรฐานการศึกษาสถาบันการศึกษาของกองทัพระดับปริญญาตรี และระดับ ต่ำกว่าปริญญาตรี
    - 2.2.4 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
    - 2.2.5 กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
    - 2.2.6 คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 36/44 ลง 20 มี.ค.44 เรื่อง นโยบายการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม
    - 2.2.7 คำสั่งกองทัพบก ที่ 450/2544 ลง 21 ก.ย.44 เรื่อง นโยบายการของ กองทัพบก
    - 2.2.8 คำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) 757/45 ลง 19 มี.ย.45 เรื่อง นโยบายการของ ประกัน คุณภาพการศึกษาของ ทบ.
    - 2.2.9 คำสั่ง กระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 220/45 ลง 20 ก.ค.45 เรื่อง นโยบาย ด้านการศึกษาของ กห.
3. การกำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา
4. การกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา
5. การเก็บข้อมูลและพัฒนาระบบฐานข้อมูลตามตัวบ่งชี้คุณภาพ
6. การกำหนดแนวทางปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพภายใน
7. การกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน

รายงานการประเมินตนเอง

1. การประเมินตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ตนเองว่าได้ปฏิบัติภารกิจบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ เป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไข นำไปปฏิบัติ มุ่งสู่การบูรณาการและการพัฒนาเพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเอง เตรียมรองรับการตรวจสอบและประเมินคุณภาพจากคณะกรรมการภายนอก

2. รายงานการประเมินตนเอง เป็นการเขียนรายงานผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตนเอง หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาและตรวจติดตามคุณภาพ พร้อมทั้งจะรับการตรวจสอบและประเมินคุณภาพส่วนประกอบที่สำคัญรายงานการประเมินตนเอง

2.1 ส่วนนำ ประกอบด้วย

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

2.1.2 โครงสร้างการบริหาร

2.1.3 เป้าหมายในการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.4 ภารกิจหลัก

3. ส่วนสำคัญเป็นการบรรยาย และวิเคราะห์ให้เห็นว่ามีมาตรการในการดำเนินการตามองค์มาตรฐานคุณภาพและตัวบ่งชี้ที่กำหนดเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา

4. ส่วนสรุป เป็นการสังเคราะห์และประเมินประสิทธิภาพตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพ โดยสรุปประสิทธิผลของมาตรฐานแต่ละด้าน ระบุจุดอ่อน/จุดแข็ง ให้ข้อคิดเห็น/เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข และแนวทางเสริมเพื่อการศึกษา

5. ส่วนข้อมูลประกอบ เป็นเอกสารเพิ่มเติมจากที่ระบุไว้ในภาคผนวก เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจติดตามและประเมินคุณภาพ อาจมีการอ้างอิงไว้ในรายงานหรือไม่ก็ได้ ที่เห็นว่าเป็นหลักฐานในการชี้วัดผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น เอกสารที่อ้างอิงรายชื่อคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นต้น

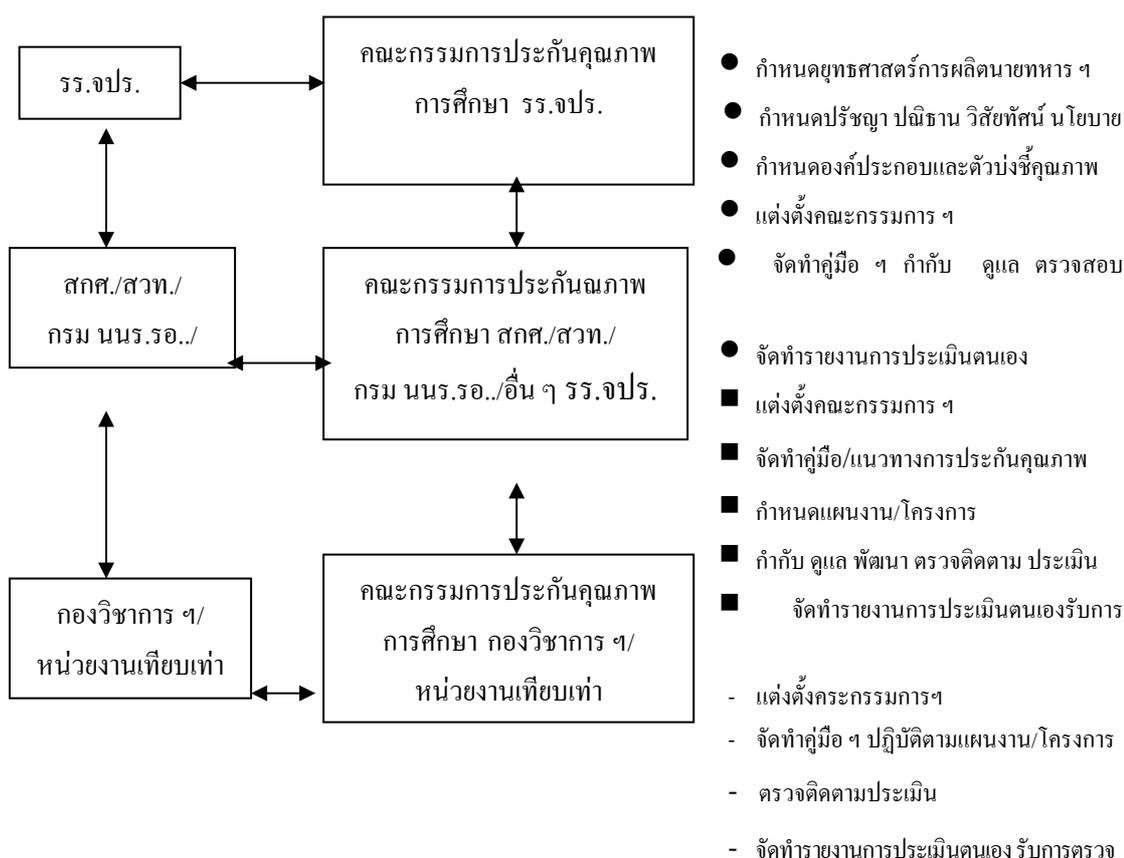
6. ความยาวของรายงานการประเมินตนเอง ไม่ควรเกิน 30 หน้ากระดาษ เอ 4

การประกันคุณภาพภายใน

1. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนปฏิบัติการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ระดับคือ ระดับสถาบัน หน่วยขึ้นตรง และกองวิชา/เทียบเท่า โดยการจัดระบบและหลักการประกันคุณภาพภายในตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ ภารกิจ และ

วัตถุประสงค์ของสถาบันกำหนดเองประกอบของคุณภาพและตัวบ่งชี้คุณภาพที่สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของกองทัพบก รวมทั้งแผนการพัฒนากองทัพเป็นแนวทางในการจัดทำระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย

- 1.1 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- 1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการ หน่วยงาน และผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.3 คุณลักษณะของนายทหารสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

แผนภูมิที่ 8 การประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

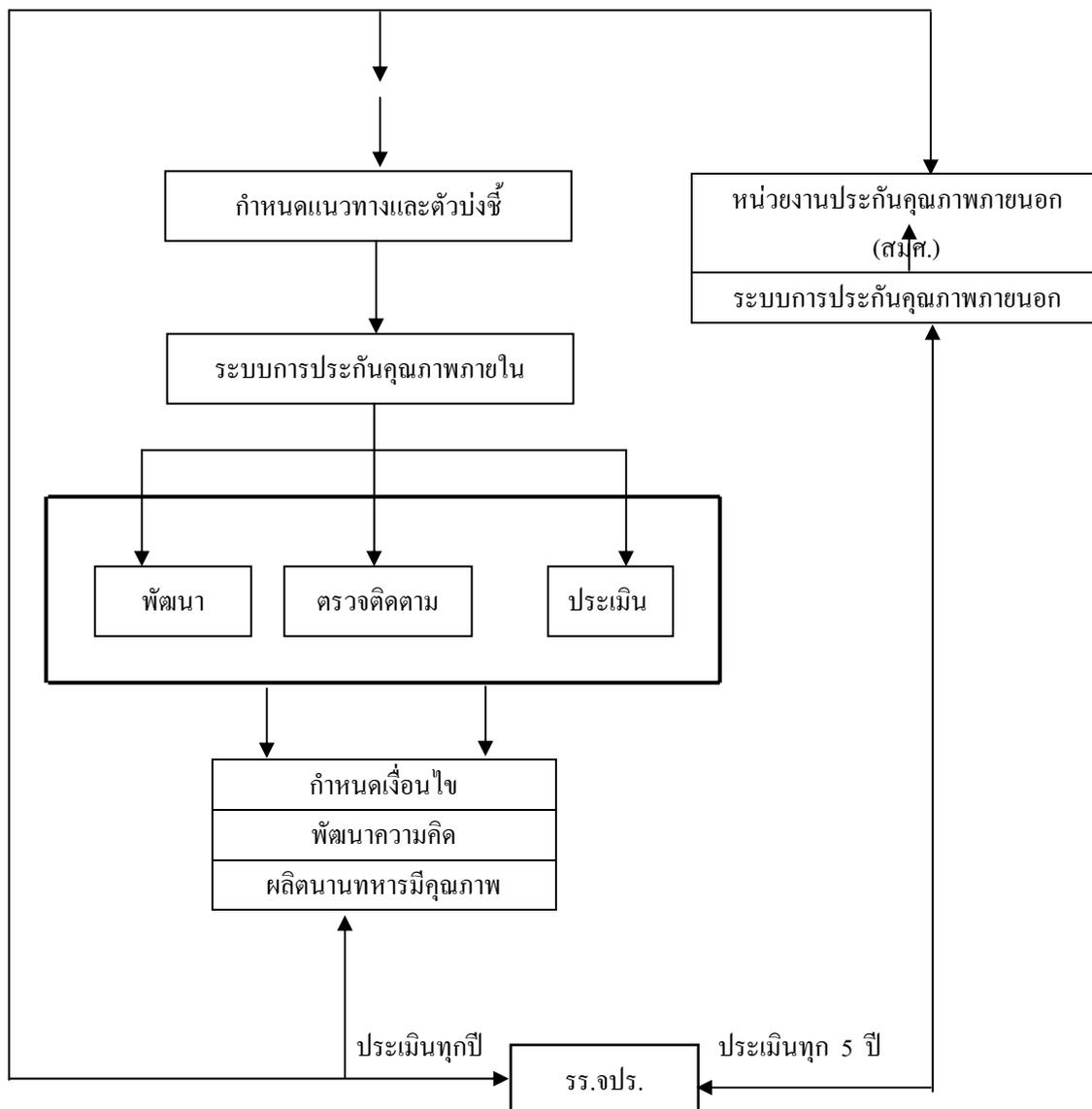
2. การพัฒนาและการตรวจติดตามคุณภาพ เป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการประกันคุณภาพ ปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะประเมินคุณภาพ

3. การประเมินคุณภาพ เป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์/มาตรฐานที่กำหนด

การประเมินคุณภาพจากภายนอก

การประเมินคุณภาพจากภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน โดยผู้ประเมินภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้รับรองการเป็นผู้ดำเนินการตามกระบวนการเพื่อนำไปสู่การรับรองคุณภาพและมาตรฐานที่กำหนด โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในสาขาวิชาการ/วิชาชีพ ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร และได้รับการรับรองเป็นผู้ประเมินคุณภาพแล้ว คณะกรรมการประกอบด้วย ประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และเลขานุการ จำนวนทั้งสิ้น 3 – 5 คน

การประเมินคุณภาพการศึกษาจะพิจารณาตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดว่ามีคุณภาพเป็นไปตามความพร้อม ความเหมาะสม ศักยภาพของหน่วยงานนั้นหรือไม่ โดยสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายในของหน่วยงาน เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แผนภูมิที่ 9 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

เกณฑ์การตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และแผนงาน
ตัวบ่งชี้

1.1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์

เกณฑ์การประเมิน

1.1.1 มีการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องต่อนโยบายของหน่วยงานและ ทบ.

1.1.2 กำลังพลมีส่วนร่วมในการกำหนด ปรัชญา ฯ

1.1.3 มีการเผยแพร่ให้กำลังพลของหน่วยงานทราบอย่างทั่วถึง

1.1.4 ร้อยละ 75 ของกำลังพลสามารถบอก ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบันได้

1.1.5 มีการทบทวนและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2 แผนงาน/โครงการ

เกณฑ์การประเมิน

1.2.1 มีแผนงาน/โครงการ ประจำปี เป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องกับภารกิจหลัก
ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และแผนงาน

1.2.2 ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการ

1.2.3 มีผู้รับผิดชอบ ดำเนินงานตามแผน/โครงการ

1.2.4 มีการประเมินผลการกำหนดแผนงาน/โครงการ เพื่อสอดคล้องกับภารกิจ
หลักสามารถตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานและ ทบ.

1.2.5 มีการนำผลการประเมินมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา
แผนงาน/โครงการ

มาตรฐานที่ 2 การเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

2.1 หลักสูตร

เกณฑ์การประเมิน

2.1.1 มีการกำหนดหลักสูตรเป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นมาตรฐาน ตอบสนองต่อ
ปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์

2.1.2 มีคณะกรรมการกำกับมาตรฐานหลักสูตร

2.1.3 มีการจัดการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตร

2.1.4 มีการประเมินหลักสูตร เพื่อตอบสนองปรัชญา วัตถุประสงค์ของสถาบัน
นโยบายของหน่วยงานและ ทบ.

2.1.5 มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หลักนิยมทางทหาร วิชาการทหาร และระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐาน
ทุกระยะเวลา 5 ปี

2.2 ครู/อาจารย์

เกณฑ์การประเมิน

2.2.1 มีแผนการคัดเลือกครู/อาจารย์ และมีแผนการพัฒนาครู/อาจารย์ ให้มีความรู้มากขึ้น

- 2.2.2 มีการกำหนดหน้าที่และภาระงานของครู/อาจารย์
- 2.2.3 มีการกำหนดคุณวุฒิและจำนวนครู/อาจารย์
- 2.2.4 มีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
- 2.2.5 มีการประเมินและปรับปรุงแผนการคัดเลือก ครู/อาจารย์ และแผนการพัฒนาครู/อาจารย์
- 2.2.6 อาจารย์ประจำทุกระดับต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (สมศ.3.1)
- 2.2.7 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า (สมศ.3.1)
- 2.3 กระบวนการเรียนการสอน
  - เกณฑ์การประเมิน
    - 2.3.1 มีการประมวลการสอนทุกวิชา
    - 2.3.2 มีการจัดทำแผนการเรียนการสอนรายวิชาครบทุกรายวิชา
    - 2.3.3 มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง
    - 2.3.4 มีการประเมินกระบวนการเรียนการสอน
    - 2.3.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน
    - 2.3.6 ร้อยละของรายวิชาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง (สมศ.2.1)
    - 2.3.7 มีการประเมินการสอนของครู/อาจารย์ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (สมศ.2.2)
- 2.4 ผู้เรียน
  - เกณฑ์การประเมิน
    - 2.4.1 มีแผนการคัดเลือกผู้เรียน
    - 2.4.2 มีระเบียบกำหนดการเลื่อนชั้น/การสำเร็จการศึกษา และการฟื้นฟูสภาพของผู้เรียน
    - 2.4.3 มีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
    - 2.4.4 มีการประเมินผลแผนการคัดเลือกผู้เรียน
    - 2.4.5 มีการนำผลการประเมินการคัดเลือกผู้เรียนมาปรับปรุงและพัฒนา
- 2.5 การวัดและประเมินผล
  - เกณฑ์การประเมิน
    - 2.5.1 มีระเบียบ วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และมีการเผยแพร่ ระเบียบ วิธี และเกณฑ์วัดประเมินผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ
    - 2.5.2 มีการดำเนินการตามระเบียบ
    - 2.5.3 มีวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ครอบคลุมด้านสติปัญญา เจตคติ ทักษะ และบุคลิกภาพ

2.5.4 มีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย โปร่งใส ผู้เรียนตรวจสอบได้ มีการแจ้งให้ผู้เรียนรับทราบ

2.5.5 มีการประเมินระยะ बीच วิธีการและประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนานักเรียนนายร้อย และการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม
ตัวบ่งชี้

3.1 กิจกรรมพัฒนานักเรียนนายร้อย

เกณฑ์การประเมิน

3.1.1 มีแผนงานการปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำทางทหาร และกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ

3.1.2 มีหน่วยงานสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน

3.1.3 มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและการกำหนดภาระงานหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.4 มีกระบวนการเรียนรู้หรือการดำเนินงานตามกิจกรรมเพื่อพัฒนาปลูกฝัง

คุณลักษณะ ผู้นำทหารของผู้เรียน

3.1.5 มีการประเมินแผนงานหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา

3.1.6 จำนวนกิจกรรม/โครงการของกิจการงานพัฒนาผู้เรียนต่อจำนวนผู้เรียนทั้งหมด(สมศ.2.3)

3.2 แผนงานและกิจกรรมในการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

เกณฑ์การประเมิน

3.2.1 มีแผนงานและกิจกรรมในการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

3.2.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และมีการกำหนดภาระหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.3 มีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนศิลปวัฒนธรรมทุกศาสนา

3.2.4 มีการประเมินผลกิจกรรมในการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

3.2.5 มีการนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมในการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม

3.2.6 จำนวนกิจกรรมในการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม (สมศ.6.1)

3.2.7 มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม (สมศ.6.2)

มาตรฐานที่ 4 การวิจัยและงานสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้

4.1 แผนงาน/โครงการและการดำเนินงานวิจัย

เกณฑ์การประเมิน

- 4.1.1 มีนโยบาย/แผนงาน/โครงการ การวิจัยเป็นสายหลักชั้นอักษร
- 4.1.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน
- 4.1.3 มีการดำเนินงานตามนโยบาย/แผนงาน/โครงการวิจัยที่กำหนด
- 4.1.4 มีการประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนงาน/โครงการวิจัย
- 4.1.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

4.2 แหล่งทุนวิจัยหรือทรัพยากรสนับสนุนงานวิจัย และผลงานวิจัย

เกณฑ์การประเมิน

- 4.2.1 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ (สมศ.4.4)
- 4.2.2 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ (สมศ.4.3)
- 4.2.3 จำนวนบทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ (สมศ.4.1)
- 4.2.4 จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ต่ออาจารย์ประจำ (สมศ.4.2)
- 4.2.5 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 การบริการวิชาการ

ตัวบ่งชี้

5.1 แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมบริการวิชาการ

เกณฑ์การประเมิน

- 5.1.1 มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมบริการวิชาการ
- 5.1.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินงาน
- 5.1.3 มีการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนด
- 5.1.4 มีการประเมินผลแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมและนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา
- 5.1.5 มีการประสานร่วมมือกับสถาบันอื่น ในการพัฒนาการศึกษาและวิชาการ

มาตรฐานที่ 6 ปัจจัยสนับสนุนการศึกษา

ตัวบ่งชี้

6.1 อาคารเรียน ที่พัก และสถานที่สำหรับการเรียนรู้

- 6.1.1 มีแผน การบริหารงาน ของ อาคารเรียน ที่พัก และสถานที่สำหรับการเรียนรู้
- 6.1.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบการบริหารงานและมีกลไกการบริหารงานอย่างเป็นระบบ
- 6.1.3 มีการประเมิน อาคารเรียน ที่พัก และสถานที่สำหรับการเรียนรู้ เพียงพอ

ตอบสนองวัตถุประสงค์การเรียนการสอนของสถาบันและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

- 6.1.4 มีการประเมิน ระบบการบริหารงาน อาคารเรียน ที่พัก และสถานที่สำหรับการเรียนรู้
- 6.1.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

6.2 สื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์

เกณฑ์การประเมิน

6.2.1 มีแผนงานการบริหาร การพัฒนา การจัดหาและซ่อมบำรุงเครื่องมือ สื่อและ เทคโนโลยีที่ใช้สอนสื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์

6.2.2 มีการปฏิบัติตามแผนงานและมีกลไกการบริหารงาน

6.2.3 มีระบบการใช้และการบริการสื่อ/โสตทัศนูปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ผู้ใช้และมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6.2.4 มีการประเมินผลการใช้ สื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์

6.2.5 นำผลการประเมินมาปรับปรุง การใช้ สื่อการเรียนรู้ โสตทัศนูปกรณ์

6.3 คอมพิวเตอร์

เกณฑ์การประเมิน

6.3.1 มีแผนงานการบริหารงาน การจัดหา การพัฒนา การซ่อมบำรุง คอมพิวเตอร์

6.3.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบ และกลไกการบริหารงาน การบริการ อย่างเป็นระบบ

6.3.3 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้กับสถาบันอื่น

6.3.4 มีการประเมินผลการใช้คอมพิวเตอร์

6.3.5 นำผลการประเมินมาปรับปรุงการใช้คอมพิวเตอร์

6.3.6 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนรู้ต่อจำนวนผู้เรียนเต็มเวลาเทียบเท่า (สมศ.3.4)

6.4 ห้องสมุด

เกณฑ์การประเมิน

6.4.1 มีแผนงานการบริหารงาน การจัดหา และบริการ พัฒนา ซ่อมบำรุง

6.4.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบ และมีกลไกการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

6.4.3 มีระบบการบริการใช้ที่ทันสมัยที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน และผู้ใช้

6.4.4 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้กับสถาบัน

6.4.5 มีการประเมินผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุง

6.4.6 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุด และศูนย์สารสนเทศต่อนักเรียนเต็มเวลา เทียบเท่า (สมศ.3.5)

6.5 การสนับสนุนอื่น ๆ

เกณฑ์การประเมิน

- 6.5.1 มีแผนการปฏิบัติประจำปี
- 6.5.2 มีหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน
- 6.5.3 มีการปฏิบัติงาน ตามแผนงานอย่างเป็นระบบ
- 6.5.4 มีการตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 6.5.5 มีการนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงพัฒนา

มาตรฐานที่ 7 การบริหารและการจัดการ

ตัวบ่งชี้

7.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร

เกณฑ์การประเมิน

- 7.1.1 มีโครงสร้างการจัดหน่วย, สายการบังคับบัญชา, แผนภูมิหน่วยงาน และแผนภูมิการบริหารงาน
- 7.1.2 มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกำลังพลเป็นลายลักษณ์อักษร
- 7.1.3 มีคู่มือการปฏิบัติงานของกำลังพล กำลังพลมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระดับต่าง ๆ
- 7.1.4 มีการประเมินค่ากำลังพล
- 7.1.5 มีการประเมินระบบการบริหารและนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

7.2 การบริหารและการจัดการ

เกณฑ์การประเมิน

- 7.2.1 มีแผนปฏิบัติงานประจำปี
- 7.2.2 มีระบบกลไกในการปฏิบัติงานและมีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศมาช่วยในการวางแผนและตัดสินใจ

แผนและตัดสินใจ

- 7.2.3 มีการบันทึกภาระงานของกำลังพล
- 7.2.4 มีการตรวจสอบประเมินผล แผนปฏิบัติงานประจำปี
- 7.2.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

มาตรฐานที่ 8 การเงินและงบประมาณ

ตัวบ่งชี้

8.1 ประสิทธิภาพ การบริหารการเงินและงบประมาณ

เกณฑ์การประเมิน

- 8.1.1 มีหลักเกณฑ์การจัดทำคำของบประมาณ และมีแผนการใช้จ่ายงบประมาณ
- 8.1.2 การจัดการด้านการเงินเป็นไปตามระเบียบ
- 8.1.3 มีการประเมินการจัดงบประมาณพอเพียงสอดคล้องกับภารกิจของสถาบัน
- 8.1.4 มีระบบการติดตาม ตรวจสอบและวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณ
- 8.1.5 มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการบริหาร การเงินและงบประมาณ

8.2 ประสิทธิภาพของการบริหารการเงินและงบประมาณ

เกณฑ์การประเมิน

- 8.2.1 ร้อยละของเงินเดือนกำลังพลทุกประเภทต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด (สมศ.7.1)
- 8.2.2 ร้อยละของเงินเดือนกำลังพลในการบริหารจัดการต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด (สมศ.7.2)
- 8.2.3 ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต่องบดำเนินการ (สมศ.7.5)

มาตรฐานที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

ตัวบ่งชี้

9.1 การประกันคุณภาพภายใน

เกณฑ์การประเมินผล

- 9.1.1 มีคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
- 9.1.2 มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สมศ.8.1)
- 9.1.3 มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในอย่างน้อยปีละครั้ง
- 9.1.4 มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง
- 9.1.5 มีการเผยแพร่ผลการตรวจสอบ/ประเมินคุณภาพภายในให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- 9.1.6 จำนวนกิจกรรม/งานที่แสดงประสิทธิผลของการประกันคุณภาพภายใน (สมศ.8.3)

มาตรฐานที่ 10 คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

ตัวบ่งชี้

10.1 คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

เกณฑ์การประเมินผล

- 10.1.1 มีแผนการติดตามและประเมินผลคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา
- 10.1.2 มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบดำเนินงาน
- 10.1.3 มีการดำเนินงานตามที่กำหนด

10.1.4 มีการประเมินผล การติดตาม นำผลการประเมิน และนำความคิดเห็นของหน่วยงานมาใช้พิจารณาปรับปรุง พัฒนาการศึกษ

10.1.5 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและมีคุณสมบัติตามที่กองทัพบกกำหนด

10.1.6 ระดับความพึงพอใจในคุณภาพของหน่วยงาน (สมศ.1.2)

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินและการตัดสินใจ

ระดับคะแนน	ความหมาย
0 – 1	ต้องปรับปรุง
1.1 – 2	พอใช้
2.1 – 3	ปานกลาง
3.1 – 4	ดี
4.1 – 5	ดีมาก

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถาบันการศึกษาทางทหาร ซึ่งเป็นสถาบันหลักสำคัญของประเทศมีหน้าที่ให้การศึกษอบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อยเพื่อการดำรงตำแหน่งเป็นนายทหารสัญญาบัตรประจำการในกองทัพ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาสำหรับนักเรียนนายร้อยให้มีความเหมาะสม ก้าวหน้าทันสมัย และได้มาตรฐาน รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพบก สถานการณ์ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตรคือ เพื่อให้สอดคล้องกับ

1. นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2545 - 2549
2. พระราชบัญญัติกำหนดวิถีสถานะผู้สำเร็จวิชาทหาร (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2533
3. มติคณะกรรมการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบก ซึ่งให้ปรับปรุงหลักสูตรโดยใช้เวลาการศึกษา 4 ปี

การวิเคราะห์องค์ประกอบ(Factor Analysis) และความสัมพัทธ์เชิงเส้น (Path Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factory Analysis) ของปัจจัยการบริหารเพื่อทราบถึงปัจจัยสำคัญของกระบวนการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่มีผลต่อคุณภาพ และวิเคราะห์เส้นทางหรือการวิเคราะห์สาเหตุเป็นเทคนิคที่ไรท์ (Sewall Wright)¹²⁷ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) โดยวิเคราะห์ตัวแปรร่วม (Commonality Analysis) หรือวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Correlation) ที่มีความสัมพันธ์แบบธรรมชาติระหว่างตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร ไม่มีการยืนยันหรือสนับสนุนถึงความสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุและผล คือ การยืนยันหรือการสนับสนุนความสัมพันธ์ที่เป็นสาเหตุและผลคือ การยืนยันว่าตัวแปรอิสระ (Independence Variable) ใดเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนหรือความแตกต่างในตัวแปรตาม (Dependence Variable) และสาเหตุดังกล่าวเป็นสาเหตุโดยอ้อมกล่าวคือ ไปร่วมกับตัวแปรอื่นในการทำให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรตาม หรือเป็นไปทั้งสองทาง

ลักษณะการวิเคราะห์ Path Analysis มีโครงสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นเหตุและผลโครงสร้างหรือรูปแบบ ดังกล่าวเป็นสมมติฐานที่จะต้องสร้างจากทฤษฎี แนวความคิด และผลการวิจัย ความมีเหตุผลน่าเชื่อถือของตัวแปรอิสระเป็นสาเหตุต่อตัวแปรตาม การนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Path Analysis ผลจากการวิเคราะห์จะเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (validity)

อาจกล่าวได้ว่าลักษณะการวิเคราะห์สาเหตุคือ

1. เทคนิคที่อธิบายความเป็นสาเหตุในเชิงปริมาณไม่ใช่วิธีค้นหาสาเหตุ
2. เทคนิคในการตรวจสอบทฤษฎีหรือรูปแบบตามสมมติฐาน
3. ก่อนการวิเคราะห์สาเหตุ จะต้องมีการสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามในรูปแบบสาเหตุและผล โดยสร้างจากความรู้ ทฤษฎี ผลการวิจัยและแบบแผนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ
4. ผลจากการวิเคราะห์สาเหตุเป็นการยืนยันหรือสนับสนุนว่าโครงสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์เหล่านั้นมีความเป็นไปได้หรือไม่จากข้อมูลที่สังเกตหรือวัดมา

---

¹²⁷ Fred N. Kerlinger and Pedhazure, Multiple Regression in Behavioral Research (New York : Halt Rinehart and Winston, 1973), 30.

เทคนิคการวิเคราะห์ Path Analysis

เทคนิคการวิเคราะห์ Path Analysis มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานโดยการเขียนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ
2. กำหนดค่า Path Coefficient (ค่า P) โดยอาศัยสมการแสดงองค์ประกอบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ แทนค่า r ในสมการแล้วแก้สมการจะได้ Path Coefficient ต่าง ๆ
3. พิจารณาค่า Path Coefficient แต่ละค่า ถ้าค่าใดต่ำมากคือ ไม่มีนัยสำคัญก็ตัดค่านั้นออกแล้วคำนวณค่า Path Coefficient ใหม่ ค่า Path Coefficient ใหม่ถ้ามีค่ามากขึ้นโดยไม่มีค่าใดต่ำมากควรใช้ค่า Path Coefficient ชุดนั้น แต่ถ้าพบว่ามีค่า Path Coefficient บางตัวต่ำมากก็ตัดค่านั้นออก แล้วคำนวณค่า Path Coefficient ใหม่อีกครั้งดำเนินลักษณะนี้ต่อไป
  1. คำนวณหา r แต่ละตัวโดยใช้ Path Coefficient ที่ได้ในขั้นที่ 3 แทนค่าลงในสมการต่าง ๆ จะได้ r ทุกค่า
  2. นำค่า r ที่ได้จากการคำนวณในขั้นที่ 4 เปรียบเทียบกับ r ถ้าพบว่า 2 ค่านั้นเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าค่า P ที่คำนวณได้มีความถูกต้อง

สรุป

หลักการบริหารคือ การนำทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหารสู่กระบวนการปฏิบัติโดยมีเป้าหมายสำคัญคือความสำเร็จ ซึ่งองค์กรจะกำหนดปัจจัยการบริหารไว้ในยุทธศาสตร์เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในกระบวนการบริหารองค์กรจะมีความหมายแตกต่างกันตามระบบ (system) ระเบียบปฏิบัติ (process) และคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละกรณับตั้งแต่ปรัชญา วิสัยทัศน์ และค่านิยมที่กำหนดไว้ แนวคิดเชิงปรัชญาเพื่อการเป็นองค์กรแห่งคุณภาพจะยึดเกณฑ์มาตรฐานที่มีตัวชี้วัดและข้อกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันการพัฒนาคุณภาพ (quality improvement : QI) คือ การร่วมกันในการพัฒนาทุกกระบวนการและทุกส่วนขององค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการและผลลัพธ์ที่ต้องการเป็นสำคัญ ทั้งนี้ปัจจัยการบริหารจะเป็นกระบวนการหลักในการดำเนินงานซึ่งเริ่มตั้งแต่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ (objectives) 2) การกำหนดทรัพยากร (resources) และ 3) การประสานงานระหว่างกันหรือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยมีปัจจัยด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งไวซ์ริส และคูนซ์ (Weibrich & Knoontz) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามทฤษฎีระบบซึ่งจะประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (inputs) กระบวนการ

เปลี่ยนแปลง (transformation process) และผลสัมฤทธิ์ (outputs) ที่ออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก และมีอิทธิพลต่อคุณภาพ ขณะเดียวกันระบบคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการศึกษาจะให้ความสำคัญที่กระบวนการบริหาร การจัดการคุณภาพที่มีการวางแผนคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยมีระบบการตรวจสอบคุณภาพทั้งภายในและภายนอกใน ซึ่งไนติงเกิลและโอเนิล (Nightingale and O'neil) เชื่อว่าการศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วย 1) ความมีมาตรฐานสูง โดยมีเกณฑ์ที่จะใช้ดัชนีสำหรับชี้วัดหรือตัดสินคุณภาพ (high standards) 2) การปราศจากข้อเสียหรือข้อตำหนิจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (zero defect) และได้รับสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นอันดับแรก 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม (stated purpose) 4) ความคุ้มค่า คุ่มเงินซึ่งเป็นการเน้นคุณภาพเชิงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวป้อนและผลผลิตสามารถตอบสนองต่อความต้องการ คุ่มค่ากับการลงทุน (value for money) ในทำนองเดียวกันแอสติน (Astin) เชื่อว่า คุณภาพอุดมศึกษา (quality higher education) ประกอบด้วย 1) ชื่อเสียง (reputational approach) 2) ทรัพยากร (resources measures) ในการจัดการศึกษาคือ ความสามารถและชื่อเสียงของอาจารย์ ความมั่นคงทางการเงิน และทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา 3) ผลผลิต (outcome measures) จากการลงทุนใช้ทรัพยากร ได้แก่ ผลผลิตของอาจารย์ (faculty productivity) ความสำเร็จของนักศึกษาในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ความพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ความมีชื่อเสียงก้าวหน้าทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 4) มูลค่าเพิ่ม (value – added measures) จากการวัดคุณภาพจากการศึกษา โดยถือว่าสถาบันที่มีคุณภาพ คือ สถาบันที่มีการพัฒนานักศึกษาทั้งด้านความรู้ บุคลิกภาพ และวิชาชีพ 5) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (knowledge) ดังนั้นคุณภาพการศึกษาคือ กระบวนการการเรียนการสอนและพัฒนาการทางด้านเชี่ยวชาญที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปัจจัยการบริหารทางการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการบริหารการศึกษาที่องค์กรนำมาใช้เพื่อให้เกิดคุณภาพโดยยึดหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามปรัชญา หรือพันธกิจที่กำหนดขึ้น ในทำนองเดียวกันปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงกลาโหมมีปัจจัยที่กำหนดจากกองทัพโดยมีแบบแผน และภารกิจที่ปฏิบัติตามนโยบายไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และแม้แต่ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศล้วนเป็นปัจจัยที่มีกรอบกำหนดมาตามระเบียบของกองทัพ กระบวนการบริหารการศึกษาจึงเป็นการดำเนินกิจกรรมตามแผนของกองทัพที่วางไว้โดยมีเป้าหมายสำคัญคือคุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐานสูงสุด

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

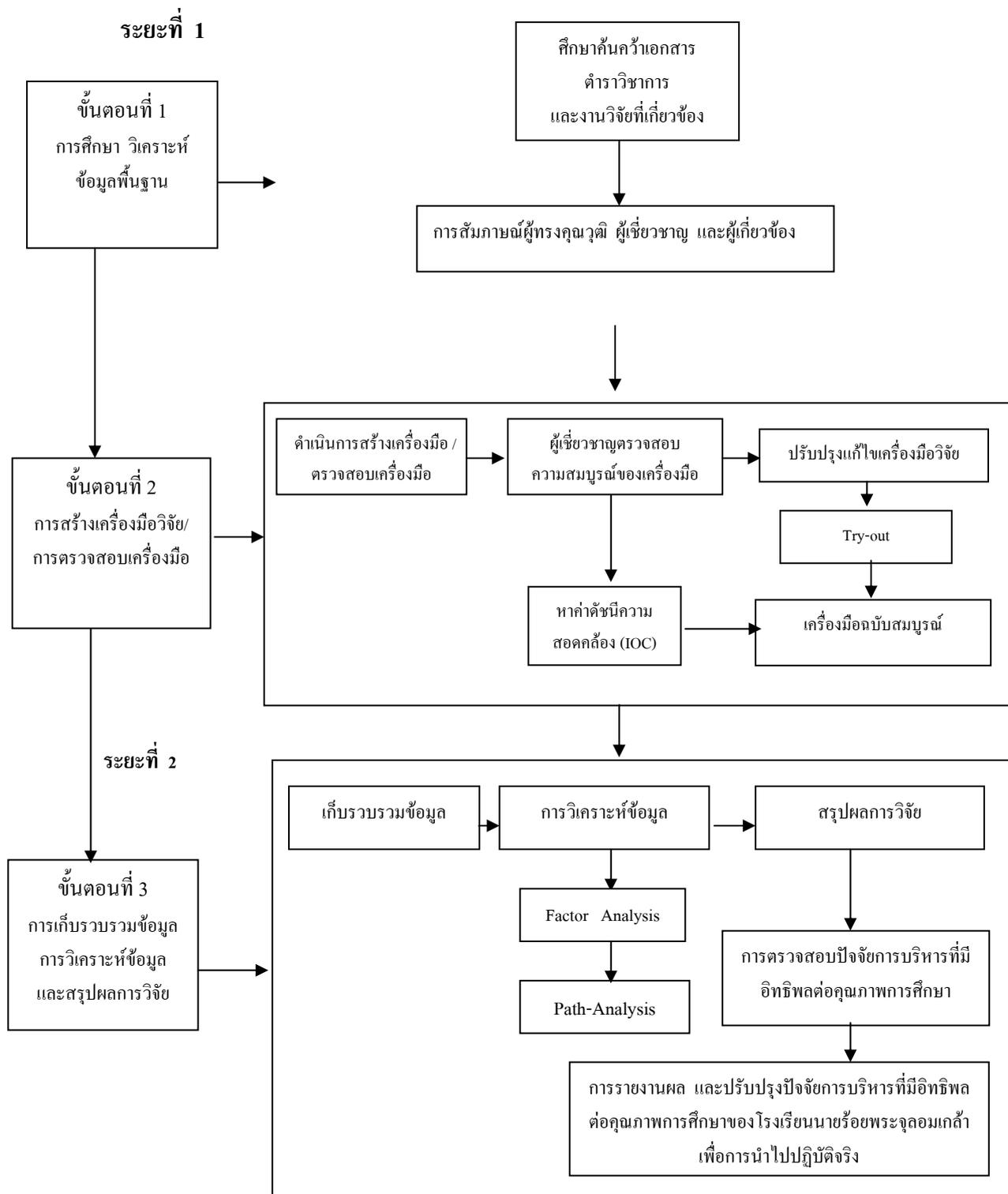
การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) และใช้บุคลากรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการเตรียมการวิจัยตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร และการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งได้แก่บทความ วารสาร เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหัวข้อการวิจัยโดยวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิด (framework) เกี่ยวกับการวิจัยปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิด เพื่อการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การนำไปทดลองใช้ การปรับปรุงคุณภาพ การนำเครื่องมือที่สร้างและพัฒนาแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ออกมาทดสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมาสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมพร้อมทั้งนำเสนอ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนการวิจัยดังแผนภูมิแสดงขั้นตอนดังนี้

แผนภูมิที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

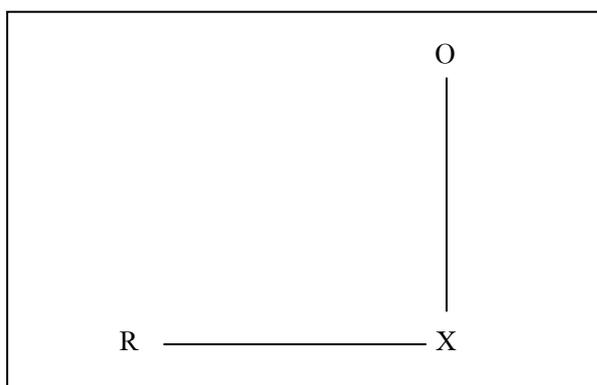
ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยผู้วิจัยวิเคราะห์แปลผลการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path Analysis) และสรุปผลการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง การแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะและจัดทำเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษาต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัยซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study design) ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนผังของแผนแบบการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 11 แผนแบบการวิจัย

R	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
X	หมายถึง	ตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนนี้คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 15 คนเป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้และเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์พร้อมทั้งกำหนดแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

2. การศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อย อาจารย์ผู้สอน อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ จากประชากรทั้งหมด 950 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan¹²⁸ จำนวน 274 คน

---

¹²⁸R.V. Krejcie and P.W. Morgan, Educational and Psychological Measurement, (New York : Harper & Row Publishers, 1970),608-609.

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นักเรียนนายร้อย	595	160
อาจารย์ผู้สอน	338	98
อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา	14	13
บุคลากรอื่น ๆ	3	3
รวมเป็น	950	274

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา และสถานภาพปัจจุบัน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากการสรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งได้แก่

2.1 ปัจจัยการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร หมายถึง การกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ภารกิจ และแผนงานบุคลากรของแต่ละหน่วยหรือแผนก โดยจะต้องระลึกเสมอว่าบุคลากรคือหัวใจสำคัญขององค์กรฉะนั้นแนวทางการพัฒนาบุคลากรจะต้องได้รับการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร เพราะเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับประโยชน์ต่อตนเองอย่างเต็มศักยภาพย่อมจะส่งผลต่อเสถียรภาพและความมั่นคงขององค์กร

2.1.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร หมายถึง การที่องค์กรมีการกำหนดโครงสร้างขององค์กร การวางแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดนโยบาย การกำหนดอำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการภายใน ตลอดจนการนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา พันธกิจและเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้องค์กรดำเนินกิจการไปในทิศทางเดียวกัน

2.1.3 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ การนำทรัพยากรเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนครุภัณฑ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษามาใช้ในกิจกรรมทุกด้านของสถานศึกษาโดยจะมีกระบวนการที่เหมาะสมในรูปแบบที่ชัดเจน นับตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การประมาณการการวางแผน การจัดหา การจัดสรร การควบคุม การเก็บรักษา การตรวจสภาพ และการแจกจ่ายที่มีระเบียบปฏิบัติเป็นระบบถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันทรัพยากรดังกล่าวจะต้องมีความทันสมัย ปริมาณเพียงพออันจะเอื้อประโยชน์ได้เป็นอย่างดีต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านระบบบริหารการเงินและบัญชี ความถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้โดยมีแผนงานและหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจน หน่วยระดับปฏิบัติมีการวางแผนงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนแม่บทขององค์กร บุคลากรด้านการเงินได้รับการจัดวางตัวอย่างเหมาะสมตามระเบียบว่าด้วยเงินและการคลัง

2.1.5 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการบริหารจัดการภายใน โดยองค์กรดำเนินการสร้างและพัฒนา ระบบสารสนเทศจากการนำคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงมาใช้ในการกระบวนการบริหาร การวางแผน การจัดการ และการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ขณะเดียวกันเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถที่จะรองรับระบบฐานข้อมูลที่ก่อให้เกิดประโยชน์เนื่องจากเป็นแหล่งค้นคว้า ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อบุคคลทุกระดับในองค์กร

2.2 คุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วนตามปณิธาน ภารกิจของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สนองต่อความต้องการของสังคม ประเทศชาติ และตามมาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด โดยมีการประเมินเป็น 10 มาตรฐาน ดังนี้

2.2.1 มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และแผนงาน คือ การที่สถาบันกำหนดองค์ประกอบดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับภารกิจของสถาบันการศึกษา และตอบสนองความต้องการของกองทัพ

2.2.2 มาตรฐานที่ 2 การเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การจัดหลักสูตร และการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพทหาร พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถเป็นผู้นำ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ ตลอดจนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้

2.2.3 มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักเรียนนายร้อย และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจเข้มแข็ง มีสติปัญญาสามารถที่จะเผชิญกับความยากลำบากและอุปสรรค สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่ดั่งงามให้คงอยู่

2.2.4 มาตรฐานที่ 4 การวิจัยและงานสร้างสรรค์ หมายถึง การสนับสนุน บุคลากรของสถาบันและผู้เรียนให้สร้างผลงานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ สามารถเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ได้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย ทันสมัย สามารถนำไป พัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2.2.5 มาตรฐานที่ 5 การบริการทางวิชาการ หมายถึง การส่งเสริมครู/ อาจารย์ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการและการวิจัยกับสถาบันอื่น มีการบริการทางวิชาการ แก่สังคม ตลอดจนสนับสนุนในองค์กรจากภายนอกมาใช้อาคารสถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ และ เครื่องมือต่างๆ ของสถาบัน

2.2.6 มาตรฐานที่ 6 ปัจจัยสนับสนุนการศึกษา หมายถึง การระดมทรัพยากร การเรียนรู้ เครื่องมือ สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ ฐานข้อมูล อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การ จัดระบบการบริการที่ใช้ในการค้นคว้า สืบหาความรู้ ฝึกทักษะเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการ ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา การเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาเป็นผู้ที่สมบูรณ์ ทันสมัย ทัน ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ

2.2.7 มาตรฐานที่ 7 การบริหารและการจัดการ หมายถึง ระบบการบริหารและ การจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้าง จิตสำนึกของความรับผิดชอบในการเพิ่มมาตรฐานและคุณภาพของผู้เรียน ความรับผิดชอบต่อสังคมและ ประเทศชาติ

2.2.8 มาตรฐานที่ 8 การเงินและงบประมาณ หมายถึง การจัดการด้านการเงิน การ ใช้จ่ายที่จำเป็น สมเหตุสมผลมีความประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริหารงบประมาณและระบบบัญชีมีความคล่องตัว ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

2.2.9 มาตรฐานที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ หมายถึง ระบบการ ประกันคุณภาพภายในเป็นการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันให้เข้าสู่มาตรฐานที่ กำหนด เพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิต และผลลัพธ์

2.2.10 มาตรฐานที่ 10 คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานในหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งหมด 2 ประเภทคือ

1. แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview)
2. แบบสอบถามความคิดเห็น (questionnaires)

การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอนของการวิจัยใช้เครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารโดยใช้การสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้กรอบความคิดเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาสรุปรวมกับผลสรุปหลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของขั้นตอนนี้คือแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) วิธีสัมภาษณ์ใช้แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive interview)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อสรุปจากการสังเคราะห์ หลักการแนวคิดทฤษฎี และสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นตัวแปรแล้วสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามเพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา และสถานภาพปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 5 ด้านซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ¹²⁹

---

¹²⁹ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540), 101-108.

ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert)¹³⁰ จำนวน 57 ข้อ (ตัวแปรย่อย) การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor analysis)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามมาตรฐานการศึกษา 10 ด้านที่กำหนดขึ้นจากกรอบเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert) จำนวน 30 ข้อ (ตัวแปรย่อย) การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัยแต่ละขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ตัวแปรที่เป็นกรอบแนวความคิดผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1.1 วิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎี และข้อค้นพบต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารตามแนวคิดของ William T. Greenwood, Herbert A. Simon, Reid and Orthers., R.J. Johnson, สมาน รังสีโยกฤษณ์, ปิยธิดา ตรีเดชและศักดิ์สิทธิ์ ดีเดช, ปทีป เมธาคณวุฒิ, อธิปัติย์ คลี่สุนทร

---

¹³⁰ Rensis Likert, The Human Organization : Its Management and Values (New York : McGraw – Hill, 1967),179.

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหาร (content analysis)

ปัจจัยการบริหาร	William T. Greenwood	Herbert A. Simon	Reid and Orthers	R.J. Johnson	สมาน รังสิโยภรณ์	ปิยธิดา ศรีเดช	ปทีป เมธาคุณวุฒิ	อริปไตย คดีสุนทร	รวม
คน	√	√	√	√	√	√	√	√	9
เงิน	√	√		√	√	√	√	√	8
วัสดุสิ่งของ	√			√	√	√	√	√	7
การบริหารทั่วไป		√	√	√					3
การจัดองค์การ			√	√	√	√	√	√	7
สารสนเทศ		√					√	√	3
เทคโนโลยี							√	√	2
ผู้บริหาร			√						1
อำนาจหน้าที่	√								1
เวลา	√								1
ความสะดวกต่างๆ	√					√			2
การบริการ		√							1
การวัดผล		√							1
สิ่งแวดล้อม			√						1
สถานที่			√						1
การตลาด						√			1
ขวัญและกำลังใจ						√			1

1.1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

ตามแนวคิดของ The American Heritage Dictionary, Merriam Collegiate Webster's Dictionary, Ashworth and Harvey, Allen Ashworth and Harvey, A.W. Astin, Carl Parson, Edward Sallis, Ellis, Fred N. Kerlinger and Pedhazure, M.F. Blumin, Nightingale and Orthers, W. Jessee, Yasuf Sayed, T. Husan, Kate Ashcrof, K.K. Navartnam, ทวี บุตรสุนทร, อุไรพรรณ เจน

วณิชยานนท์, วันชัย ศิริชนะ, อุดลย์ วิริยเวชกุล, สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, ทบวงมหาวิทยาลัย, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, คณะกรรมการด้านการศึกษา องค์การสหประชาชาติ

1.1.3 วิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศมาจัดทำเป็นข้อสรุป

1.3 นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ (content synthesis) เป็นความรู้เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview)

1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) และนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive method) โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.4.1 ผู้บริหารที่เป็นผู้ที่กำหนดนโยบายการบริหารและนโยบายด้านคุณภาพขององค์กร

1.4.2 ผู้บริหาร ผู้อำนวยการส่วนการศึกษา รองผู้อำนวยการส่วนการศึกษา อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบผลสำเร็จในการบริหารงานของสถาบันการศึกษา

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง วิธีการสัมภาษณ์ใช้แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุดและลึกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้หลังจากนั้นแล้วได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

1.6 สรุปองค์ประกอบจากการสัมภาษณ์ และข้อสรุปจากการศึกษา หลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศมาสังเคราะห์เนื้อหา (content synthesis) เพื่อสรุปเป็นตัวแปรแล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือเพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 การสร้างแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น

บุคลากรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยสร้างคำถามจากตัวแปรที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์ตั้งวิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี และข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจากปัจจัยของการบริหารมี 5 ปัจจัย และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ข้อคำถามจำนวน 92 ข้อ

2.1.2 นำข้อคำถามจำนวน 92 ข้อ มาสร้างเป็นแบบสอบถามภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางสถิติจำนวน 5 คน เพื่อหาค่าความสอดคล้องและความตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดที่เรียกว่า ค่า IOC (index of item objective consistency) โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่า 0.56 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์เหลือข้อคำถามจำนวน 92 ข้อ โดยมีผลรวมของค่า IOC เท่ากับ 0.985 และรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.1.3 การปรับปรุงแก้ไขและการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือโดยผู้วิจัย นำเสนอปัจจัยการบริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา อันเป็นวิธีหนึ่งที่ได้จากการพัฒนาข้อมูลทั้งหมดและการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 15 คน โดยมีข้อเสนอเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารเพื่อการพิจารณาด้านภาษา เนื้อหาสาระ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ การนำไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนข้อเสนอแนะและการวิพากษ์เพื่อปรับปรุงให้ได้เครื่องมือที่เหมาะสมต่อไป

2.1.4 จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้เก็บข้อมูล (try - out) กับนักเรียนนายร้อยอาจารย์ผู้สอน อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่นซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยรวมทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient)¹³¹ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9848

3. นำแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

---

¹³¹J. Lee Cronbach, Essential of Psychological Testing, 3rd ed. (New York : Harper & Row Publishers, 1974), 161.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง
2. แจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ/หรือบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยค่าความถี่ (frequencies) และร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้สถิติดังนี้
  - 2.1 การวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequencies) และร้อยละ (percentage)
  - 2.2 การวิเคราะห์ตัวแปรสาเหตุที่เป็นตัวกำหนดปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
  - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path Analysis)

สรุป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ 1. เพื่อทราบปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 2. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมโครงการวิจัยจากการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร และการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารและข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ โดยนำมาวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (framework) การสร้างเครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Object Congruence) ของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face validity) จำนวน 6 คน ได้ข้อคำถามจำนวน 92 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนจากนั้นนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 30 คน ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจำนวน 274 คน เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการบริหารโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้น (Path Analysis) โดยโปรแกรมลิสเรล

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้าและเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การวิเคราะห์เอกสารและผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการบริหารและปัจจัยการบริหารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการบริหารและปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการส่วนการศึกษา ผู้อำนวยการกองวิชา และอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

1.3 สรุปผลการสัมภาษณ์และแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารแล้วนำมาสร้างเป็นตัวแปร

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจากแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร 5 ด้านคือ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตามมาตรฐาน 10 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และแผนงาน ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการพัฒนานักเรียน นายร้อยและการทำงานบูรณาการศิลปวัฒนธรรม ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ด้านการบริการ

วิชาการ ด้านปัจจัยสนับสนุนการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ และด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ

3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.1.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบด้านปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

3.1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (principal component analysis) “PCA” เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญ

3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปรที่สำคัญที่สุดประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยการบริหาร

3.2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (principal component analysis) “PCA” เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาโดยสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Path Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปคิค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Path Analysis) ของปัจจัยการบริหารที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยใช้โปรแกรมลิซเรล (Lisrel Model)¹³¹

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา และสถานภาพปัจจุบัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	228	83.20
หญิง	46	16.80
รวม	274	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 21 ปี	128	46.70
21 - 30 ปี	105	38.30
31 - 40 ปี	24	8.80
41 - 50 ปี	9	3.30
51 - 60 ปี	8	2.90
รวม	274	100.00

¹³¹ นงลักษณ์ วิรัชชัย, โมเดลลิซเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 3(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน		
ไม่มีประสบการณ์การทำงาน	170	62.00
น้อยกว่า 5 ปี	29	10.60
5 - 10 ปี	41	15.00
11 - 15 ปี	16	5.80
16 - 20 ปี	9	3.30
21 - 25 ปี	1	0.40
มากกว่า 26 ปี	8	2.90
รวม	274	100.00
คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรี	149	54.38
ปริญญาโท	58	21.17
ปริญญาเอก	67	24.45
รวม	274	100.00
สถานภาพปัจจุบัน		
นักเรียนนายร้อย	160	58.40
อาจารย์ผู้สอน	98	35.77
อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา	13	4.74
อื่น ๆ	3	1.09
รวม	274	100.00

จากตารางที่ 4 ปัจจัยด้านบุคลากรของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 82.20 เพศหญิงจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 อายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 โดยประสบการณ์การทำงานจำแนกเป็นไม่มีประสบการณ์

การทำงาน จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 10.60 ประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ประสบการณ์การทำงาน 16 -20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ประสบการณ์การทำงาน 21 - 25 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 26 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 ซึ่งคุณสมบัติทางการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 54.40 ปริญญาโท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ปริญญาเอก จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และสภาพปัจจุบันเป็นนักเรียนนายร้อยจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 58.40 อาจารย์ผู้สอน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 35.77 อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.74 และสถานภาพอื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.09

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้า 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร 3) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ และ 5) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา		$\bar{X}$	SD	ระดับความหมาย
ปัจจัยด้านบุคลากร (Man)				
X ₁	การคัดเลือกบุคลากร	3.45	.73	ปานกลาง
X ₂	การฝึกอบรม	3.37	.79	ปานกลาง
X ₃	การพัฒนากำลังพล	3.31	.76	ปานกลาง
รวม		3.38	.76	-
ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (Manage.)				
X ₄	การวางแผน	3.29	.78	ปานกลาง
X ₅	การจัดองค์การ	3.32	.79	ปานกลาง
X ₆	การจัดคนเข้าทำงาน	3.32	.80	ปานกลาง
X ₇	การสั่งการ	3.31	.74	ปานกลาง
X ₈	การควบคุม	3.30	.77	ปานกลาง
รวม		3.31	.78	-

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับความหมาย
ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Mat.)			
X ₉ การกำหนดความต้องการ	3.26	.82	ปานกลาง
X ₁₀ การจัดหาและการแจกจ่าย	3.25	.85	ปานกลาง
X ₁₁ การบำรุงรักษาและการจำหน่าย	3.16	.95	ปานกลาง
รวม	3.22	.87	-
ปัจจัยด้านงบประมาณ (Mon.)			
X ₁₂ การบริหารแหล่งเงิน	3.27	.77	ปานกลาง
X ₁₃ การบริหารการใช้เงิน	3.28	.78	ปานกลาง
X ₁₄ การจัดโครงสร้างการเงินให้มั่นคง	3.30	.76	ปานกลาง
X ₁₅ การควบคุมค่าใช้จ่าย	3.30	.74	ปานกลาง
X ₁₆ การวางระบบทางการเงิน	3.30	.78	ปานกลาง
รวม	3.29	.77	-
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Mis.)			
X ₁₇ การกำหนดนโยบาย	3.31	.80	ปานกลาง
X ₁₈ การจัดการ	3.32	.76	ปานกลาง
X ₁₉ การปฏิบัติการ	3.30	.82	ปานกลาง
รวม	3.31	.79	-

จากตารางที่ 5 ปัจจัยด้านบุคลากร (Man) เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคลากร (X₁) การฝึกอบรม (X₂) และการพัฒนากำลังพล (X₃) อยู่ที่ระดับปานกลาง ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (Manage.) เกี่ยวกับการวางแผน (X₄) การจัดองค์การ (X₅) การจัดคนเข้าทำงาน (X₆) การสั่งการ (X₇) และการควบคุม (X₈) มีระดับการปฏิบัติที่ระดับปานกลาง โดยพบว่าปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Mat.) เกี่ยวกับการกำหนดความต้องการ (X₉) การจัดหาและการแจกจ่าย (X₁₀) การบำรุงรักษาและการจำหน่าย (X₁₁) การปฏิบัติอยู่ที่ระดับปานกลาง ขณะเดียวกับปัจจัยด้านงบประมาณ (Mon.) ซึ่งพบว่าการบริหารแหล่งเงิน (X₁₂) การบริหารการใช้เงิน (X₁₃) การจัดโครงสร้างการเงินให้มั่นคง (X₁₄) การควบคุมค่าใช้จ่าย (X₁₅) และการวางระบบทางการเงิน (X₁₆) มีการปฏิบัติที่ระดับปานกลางเช่นกัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.) พบว่าการกำหนดนโยบาย (X₁₇) การจัดการ (X₁₈) ตลอดจนการปฏิบัติการ (X₁₉) มีระดับการปฏิบัติที่ระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยใช้สถิติ

วิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis)

ตารางที่ 6 องค์ประกอบของปัจจัยการบริหาร

ปัจจัยการบริหาร	F1	F2	F3	F4	F5
ปัจจัยด้านบุคลากร					
การคัดเลือกบุคลากร				.847	
การฝึกอบรม				.941	
การพัฒนากำลังพล				.912	
ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร					
การวางแผน		.773			
การจัดองค์การ		.954			
การจัดคนเข้าทำงาน		.917			
การสั่งการ		.789			
การควบคุม		.895			
ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์					
การกำหนดความต้องการ			.959		
การจัดหาและการแจกจ่าย			.951		
การบำรุงรักษาและการจำหน่าย			.876		
ปัจจัยด้านงบประมาณ					
การบริหารแหล่งเงิน	.974				
การบริหารการใช้เงิน	.969				
การจัดโครงสร้างการเงินให้มั่นคง	.863				
การควบคุมค่าใช้จ่าย	.811				
การวางระบบงานทางการเงิน	.973				
ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
การกำหนดนโยบาย					.911
การจัดการ					.947
การปฏิบัติการ					.797

Factor Loading $\geq$ .30

จากตารางที่ 6 องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) สามารถอธิบายตัวแปรแฝงแต่ละตัวซึ่งมีผลต่อกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์ประกอบของปัจจัยการบริหารมีความสมบูรณ์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Path Analysis) ของปัจจัยการบริหารที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel Model) ดังตารางที่ 7 ตารางที่ 7 ค่าสถิติของรูปแบบความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทาง

	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติในโมเดล
Chi-Square	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)	Chi-Square = 410.42 P-value = 0.083 df = 372
RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)	น้อยกว่า .08	0.019
RMR (Root Mean Square Residual)	น้อยกว่า .08	0.048
SRMR (Standard RMR)	น้อยกว่า .05	0.031
NFI (Normal Fit Index)	มากกว่า .90	0.85
GFI (Goodness of Fit Index)	มากกว่า .90	0.91
AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index)	มากกว่า .90	0.90

ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องของรูปแบบ

$$X^2 = 410.42 \quad p = 0.083 \quad df = 372 \quad GFI = 0.91 \quad AGFI = 0.90$$

จากตารางที่ 7 การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบสอดคล้องกับข้อมูลมากที่สุดด้วยค่าอิทธิพลมาตรฐาน จากการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 8 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในโครงสร้าง

ตัวแปรแฝง	manag.	mat.	mis.	mon.	qua.	man.
manag.	1.00					
mat.	0.95	1.00				
mis.	0.90	0.85	1.00			
mon.	0.93	0.93	0.90	1.00		
qua.	0.99	0.98	0.98	0.99	1.00	
man.	0.94	0.90	0.84	0.89	0.97	1.00

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสาเหตุต่อปัจจัยด้านบุคลากร (man) มีผลเป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้า ปัจจัยด้านการจัดการ (manag.) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (mis.) มีผลเป็นสาเหตุทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยผ่านมาทางปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Mat.) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.) และปัจจัยด้านงบประมาณ (mon.)

ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) มีผลเป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและมีผลเป็นสาเหตุทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาผ่านทางปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.)

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (mis.) และปัจจัยด้านงบประมาณ (mon.) มีผลเป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้าและไม่มีอิทธิพลทางอ้อม

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณหรือขนาดอิทธิพลของตัวแปรแฝงในโครงสร้างของ
ปัจจัย การบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้า

ตัวแปร	man			manag.			mat.			mis.			mon.			qua.		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
man	-	-	-	.92**	-	.92**	.12	.78**	.90**	-	.83**	.83**	.12	.75*	.87**	.24	.65**	.89**
manag.	-	-	-	-	-	-	.85**	-	.85**	.91**	-	.91**	-	.75**	.75**	-.03	.67**	.64**
mat.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.51	-	.51	.23	.10	.33
mis.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.34*	-	.34*	.36**	.06	.43**
mon.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.19	-	.19
qua.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า

1. ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวมีขนาดอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านบุคลากร (man) ไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (manag.) ไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และไม่มีอิทธิพลรวม

1.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.) มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.5 ปัจจัยด้านงบประมาณ (mon.) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และไม่มีอิทธิพลรวม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสามารถอธิบายได้ดังนี้

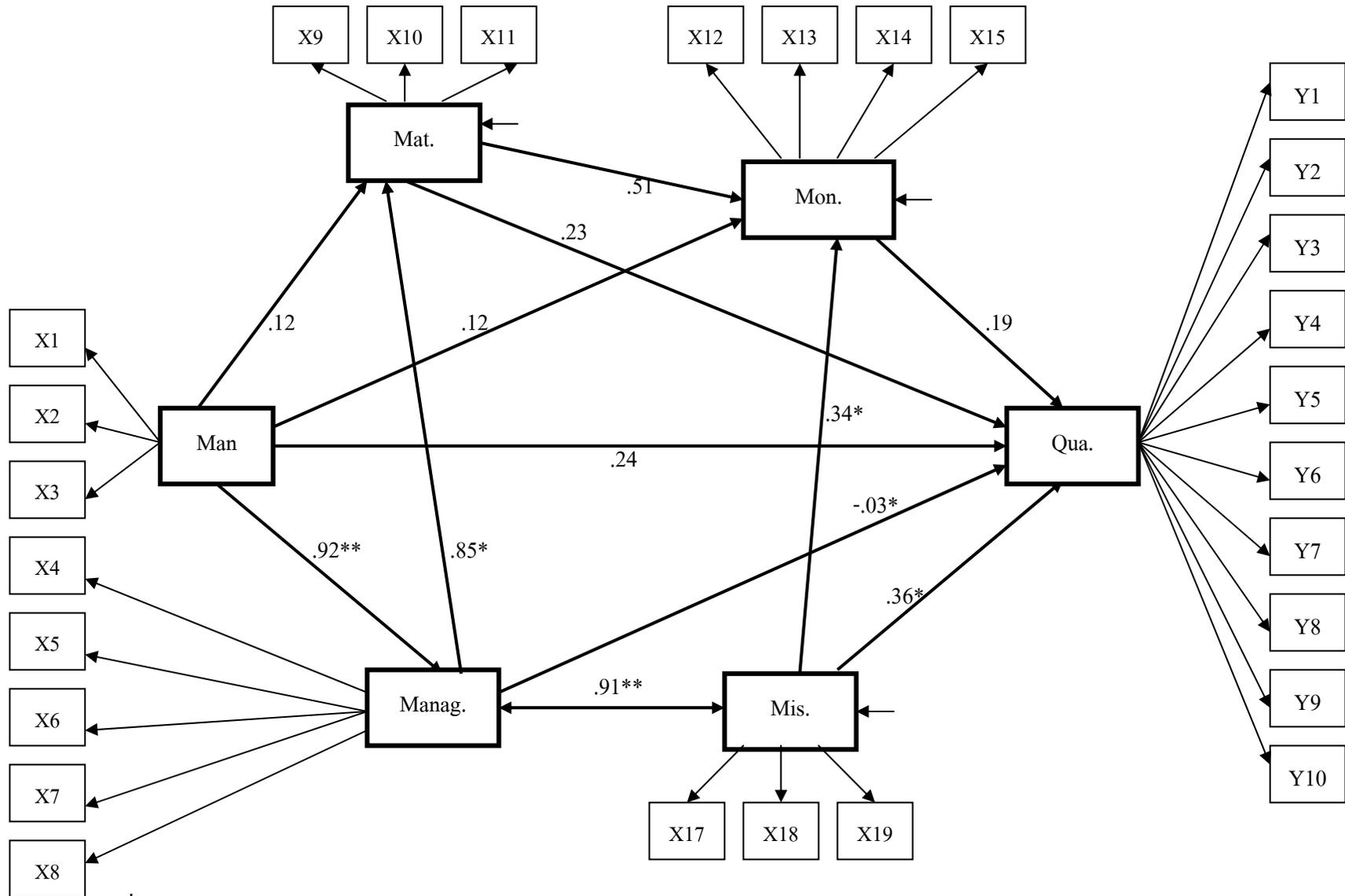
2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อด้านกระบวนการบริหาร (manag.) มี 1 ปัจจัย สามารถ
ร่วมอธิบายได้ร้อยละ 87.00

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) มี 2 ปัจจัย สามารถร่วมกัน
อธิบายปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ร้อยละ 90.00

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.) มี 2 ปัจจัยสามารถ
ร่วมกันอธิบายปัจจัยด้านด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ร้อย
ละ 81.00

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อด้านงบประมาณ (mon.) มี 3 ปัจจัย สามารถร่วมกัน
อธิบายปัจจัยด้านงบประมาณ ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ร้อยละ 91.00

2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้า มี 3 ปัจจัย สามารถร่วมอธิบายได้ร้อยละ 93.00

แผนภูมิที่ 12 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านปัจจัยและรูปความสัมพันธ์เส้นทางโดยโปรแกรม LISREL ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis) พบว่า องค์ประกอบของปัจจัยการบริหารมีความสมบูรณ์ซึ่งสามารถอธิบายได้จากค่า Factor Loading $\geq .30$ ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ศึกษาวิจัยจึงประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร (man) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (management) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (material) ปัจจัยด้านงบประมาณ (money) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (management information system : MIS)

2. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่ามีค่า ไค-สแควร์ (Pearson Chi-Square) = 410.42 ค่า P-value = 0.083 ค่าองศาอิสระ (df.) = 372 GFI = 0.91 AGFI = 0.90

3. ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวมีขนาดอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านบุคลากร (man) ไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร (manag.) ไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และไม่มีอิทธิพลรวม

3.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS.) มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมโดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.5 ปัจจัยด้านงบประมาณ (mon.) ไม่มีอิทธิพลทางตรง ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม และไม่มีอิทธิพลรวม

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยผู้วิจัยวิเคราะห์จากเอกสาร ตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องโดยวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis) ของปัจจัยการบริหารซึ่งมีความสมบูรณ์สามารถอธิบายได้จากค่า Factor Loading $\geq .30$ ปัจจัยการบริหารมีความสอดคล้องกับข้อมูลทฤษฎีซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยการบริหารทั้ง 5 ด้านมีความสอดคล้องกับแนวคิดของอชิปป์ย์ คลีส์นุทท์ ที่เชื่อว่า ปัจจัยการบริหารในปัจจุบันจะต้องประกอบด้วยคน งบประมาณ การจัดการ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นจะต้องอาศัยทรัพยากรการบริหารเป็นหลัก โดยทรัพยากรการบริหาร (administrative resources) ที่สำคัญในปัจจุบันประกอบด้วยคน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) การจัดการ (management) และเทคโนโลยีสารสนเทศ (MIS : management information system) เช่นเดียวกับปีที่ปี เมธาคุณวุฒิ ที่กล่าวว่า ทรัพยากรการบริหารดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหลักในกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามองค์กรจะต้องนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกด้านที่เชื่อว่าจะก่อให้เกิดผลแห่งคุณภาพมากำหนดนโยบาย และแผนงานที่มีความเป็นมาตรฐาน ประกอบกับการจัดการเชิงกลยุทธ์มีระบบที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ภายใต้การกำกับดูแลที่ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพทั้งองค์กร โดยเมกกินสัน แอล. ซี. และคณะ (Megginson L.C. et al.) กล่าวว่า การบริหารเพื่อให้เกิดสิ่งต่างๆ ขึ้นในองค์กรจะต้องอาศัยบุคคลที่ตกลงใจที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีการดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การปฏิบัติตามงาน และการควบคุม ซึ่งกมล สุดประเสริฐ พบว่า ทรัพยากรการบริหารมี 6 ด้านคือ คน เงิน สิ่งของ เทคโนโลยี เวลา และสิ่งสนับสนุนอื่นๆ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสอดคล้องกับวิลเลียม ที กรีนวู้ด (William T. Greenwood) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรการบริหารควรมีอย่างน้อย 7 ประการคือ คน (man) เงิน (money) วัสดุสิ่งของ (material) อำนาจหน้าที่ (authority) เวลา (time) กำลังใจในการทำงาน (will) และความสะอาดต่างๆ

ดังนั้น ปัจจัยการบริหารจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารองค์กรทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การการศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้บรรลุศักยภาพสูงสุดซึ่งปัจจัยการบริหารเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้การดำเนินการไปสู่เป้าหมายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรจะเห็นได้ว่าปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์กับองค์กร การกำหนดขอบเขตความสำคัญของปัจจัยการบริหารจะมีผลต่อคุณภาพการบริหารองค์กร ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจึงประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาโดยค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงต่างๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรสาเหตุต่อปัจจัยด้านบุคลากร (man) มีผลเป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา (qua.) ของโรงเรียนร้อยพระจุลจอมเกล้าปัจจัยด้านการจัดการ (manag.) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์(mat.) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (mis.) มีผลเป็นสาเหตุทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าผ่านมาทางปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (mat.) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (mis.) และปัจจัยด้านงบประมาณ (mon.) ปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหาร การจัดการองค์กร หรือแม้แต่การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสุรศักดิ์ นานานุกูล กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านการเงินทั้งด้านการบริหารแหล่งเงิน การบริหารการใช้เงิน การจัดโครงสร้างการเงินให้มั่นคง การควบคุมค่าใช้จ่าย ตลอดจนการวางระบบงานทางการเงิน ซึ่งหมายรวมถึงระบบต้นทุนและระบบบัญชี การวางระบบวางแผนและระบบงบประมาณเพราะการดำเนินการงบประมาณที่ถูกต้องโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะก่อให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา นอกจากนี้หลักการบริหารกระบวนการคุณภาพที่นำไปสู่การปฏิบัติที่มีความหมายแตกต่างกันโดยมีระบบ (system) ระเบียบปฏิบัติ (process) และการออกแบบคุณภาพที่อยู่ในระบบหรือระเบียบปฏิบัติที่จะต้องมีความสม่ำเสมอและเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนดจุดเน้น คือ วิธีการปฏิบัติงาน วิธีการ ขณะเดียวกันการพัฒนาคุณภาพ (quality improvement : QI) คือ ข้อตกลงในการพัฒนาทุกระบวนการ และทุกส่วนขององค์กรบนพื้นฐานของความยินยอมพร้อมใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการและเกิดผลลัพธ์ที่ต้องการคือ ผลผลิตทาง การศึกษาจากการวัดความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา โดยปัจจัยการบริหารจะเป็นปัจจัยหนึ่งของกระบวนการดังกล่าวตั้งแต่กระบวนการบริหาร โดยจะเน้นหลักองค์ประกอบการทำงานเป็นสำคัญคือ

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ (objectives) 2) การกำหนดทรัพยากร (resources) และ 3) การประสานงานระหว่างกันหรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของกมล สูดประเสริฐ ที่เชื่อ

ว่า การบริหารการศึกษาเป็นการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การวางแผนงาน โครงการ การกำกับดูแล การปรับเปลี่ยนพัฒนาโครงสร้างองค์การบริหารการศึกษา กำหนดตำแหน่งบทบาทหน้าที่ การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนเอื้ออำนวยให้บุคคลได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมให้เต็มศักยภาพทั้งในการบริหารบุคลากรในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ การบริหารกิจการนักเรียน และการบริหารงานด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยการบริหารจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อคุณภาพในลักษณะที่เป็นทรัพยากรการบริหารที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยไวชริส และคุนซ์ (Wehrich & Knoontz) กล่าวว่า องค์การจะนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารมาเป็นส่วนสำคัญในการบริหารองค์กรตามทฤษฎีระบบซึ่งจะประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (inputs) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) และผลสัมฤทธิ์ (outputs) ที่ออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกซึ่งปัจจัยนำเข้าของกระบวนการบริหารโดยหน้าที่ 5 ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวกและการควบคุม ดังนั้นสาระสำคัญของระบบคุณภาพทุกระบบจะให้ความสำคัญที่กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพที่มีการวางแผนคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีระบบการตรวจสอบคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ซึ่งไนติงเกิล และโอเนล (Nightingale and O'neil) เชื่อว่า การศึกษาที่มีคุณภาพจะประกอบด้วย 1) ความมีมาตรฐานสูง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ดัชนีสำหรับชีวิตหรือตัดสินคุณภาพ (high standards) 2) การปราศจากข้อเสียหรือข้อตำหนิจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (zero defect) และได้รับสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเป็นอันดับแรก 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม (stated purpose) 4) ความคุ้มค่า คุ่มเงินซึ่งเป็นการเน้นคุณภาพเชิงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวป้อนและผลผลิตที่ตอบสนองต่อความต้องการความคุ้มค่ากับการลงทุน (value for money) ในทำนองเดียวกันแอสติน (Astin) เชื่อว่า คุณภาพอุดมศึกษา (quality higher education) ประกอบด้วย 5 มุมมอง คือ 1) ชื่อเสียง (reputational approach) 2) ทรัพยากร (resources measures) จากการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษา 3) ด้านคือ ความสามารถและชื่อเสียงของอาจารย์ ความมั่นคงทางการเงินและทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา 3) ผลผลิต (outcome measures) จากการวัดผลจากการลงทุนใช้ทรัพยากร ได้แก่ ผลผลิตของอาจารย์ (faculty productivity) ความสำเร็จของนักศึกษาในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ความพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ความมีชื่อเสียงก้าวหน้าทางวิชาการของศิษย์เก่า การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาท้องถิ่น 4) มูลค่าเพิ่ม (value-added measures) จากการวัดคุณภาพจากผลกระทบอันเกิดจากโปรแกรมการศึกษาโดยถือว่าสถาบันที่มีคุณภาพ คือ สถาบันที่มีการพัฒนานักศึกษาทั้งด้าน

ความรู้ บุคลิกภาพ และวิชาชีพ 5) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (knowledge) โดยคำนึงถึงคุณภาพ การศึกษาที่มุ่งไปที่กระบวนการการเรียนการสอนและการพัฒนาทางด้านวิชาชีพที่เพิ่มขึ้นของ ผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของโรเลย์ (Rowley) ที่เชื่อว่า คุณภาพการศึกษาเป็นความสำเร็จที่ สถาบันจัดประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล รวมถึงมาตรฐานทางด้านวิชาการที่ เหมาะสมโดยเสนอเกณฑ์บ่งบอกคุณภาพไว้ 5 ด้านคือ 1) การปรับปรุงกลยุทธ์ด้านคุณภาพการ เรียนการสอน 2) การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนที่มีลักษณะยืดหยุ่น 3) การควบคุม ดูแล พันธกิจของอาจารย์และพัฒนาอาจารย์ 4) การประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานในองค์กร และ 5) ความต้องการที่นำมาประเมินและอธิบายความก้าวหน้าได้ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัจจัยการบริหาร เป็นองค์ประกอบสำคัญที่องค์กรจะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ โดยจะยึดเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตาม ปรัชญาหรือพันธกิจที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าซึ่งเป็น สถาบันการศึกษาทางทหารระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีบทบาทหน้าที่และภารกิจที่ จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของกองทัพ ในขณะที่เดียวกันจะต้องบริหารจัดการการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ตามเกณฑ์คุณภาพเพื่อรองรับการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดังนั้น ในกระบวนการบริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ ปัจจัยการบริหารทุกปัจจัย เนื่องจากปัจจัยการบริหารจะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพขององค์กรทั้งโดย ทางตรงและโดยทางอ้อม

สรุปการนำปัจจัยบริหารมาดำเนินการการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ควรนำหลักแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร ทรัพยากรที่องค์กรจะต้องคำนึงถึงอย่างน้อย 5 อย่าง ซึ่งประกอบด้วยคน (man) งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) การจัดการ (management) ข้อมูลสารสนเทศ (information) และ เทคโนโลยี (technology) หรือ IT (ไอที) ของอริปิตย์ คลี่สุนทร เพื่อสนับสนุนสนับสนุนการทำงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ ของผู้บริหารเพื่อให้องค์กรดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งปิยธิดา ตรีเดชและศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช กล่าวว่า ทรัพยากรทางการบริหารเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องกำกับดูแลให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม ซึ่งแอชเวิร์ท และฮาร์เวย์ (Ashworth and Harvey) กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยด้านตัวป้อน ปัจจัยด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและปัจจัยด้านผลผลิต ดังนั้นปัจจัยที่เป็นตัวป้อนซึ่งควรที่ จะมีจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา รวมถึงต้องสอดคล้องเหมาะสมกับที่จะส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ นอกจากนั้นแนวคิดในการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพจะยึด แผนงานเป็นหลักตามการรับรู้เพื่อรองรับการตรวจประเมินทั้งภายในและภายนอก ขณะเดียวกันกลไก

หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปเพื่อการดำรงไว้ซึ่งสถาบันและคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการตามแนวคิดของซาลลิส (Sallis) คือ

1. การควบคุมคุณภาพ (quality control) การจัดระบบ กลไก การบริหารภายในสถาบัน เพื่อดำรงไว้หรือเสริมสร้างคุณภาพที่ได้ดำเนินการไป
2. การตรวจสอบคุณภาพ (quality audit) เป็นการวิเคราะห์จากภายนอกตามคำเรียกร้องให้ดำเนินการ ซึ่งสถาบันมีการควบคุมคุณภาพที่ได้ดำเนินการไป
3. การได้รับอนุญาต (validation) เป็นการได้รับอนุญาตโดยคณะบุคคลที่สำคัญเพื่อตัดสินใจให้ปริญญา รวมทั้งความสามารถอื่น ๆ
4. การรับรองคุณภาพ (accreditation) เป็นงานที่เกิดคณะผู้แทนสถาบันจากภายนอกและสถาบันอื่นให้การอนุมัติรับรองคุณภาพ
5. การประเมินคุณภาพ (quality accreditation) เป็นการประเมินจากภายนอกและตัดสินใจในเรื่องคุณภาพการสอน และการเรียนในสถาบัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารมีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าโดยปัจจัยด้านบุคลากรมีผลและเป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาซึ่งปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้บริการผู้เข้ามามีคุณภาพสูงสุดจำเป็นต้องดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ อย่างเป็นระบบโดยให้มีความต่อเนื่องกันในทุกกระบวนการ ทั้งนี้ควรที่จะต้องมี การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในทุกด้าน
2. ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าควรให้ความสำคัญกับปัจจัยการบริหารในทุกด้านเพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญต่อระบบคุณภาพ และควรที่จะต้องนำเสนอต่อผู้ในระดับสูงทางทหารเพื่อพิจารณาสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารหรือปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวแปร เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือ และ/หรือ โรงเรียนนายเรืออากาศเพื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือพระจุลจอมเกล้า

บรรณานุกรม

- กมล สุกประเสริฐ. รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2544.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. All Rights Reserved บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548.(อัดสำเนา)
- กระทรวงศึกษาธิการ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2542.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ป็นสมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ซัดเซส มีเดีย, 2543.
- คณะกรรมการด้านการศึกษา องค์การสหประชาชาติ. "เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "Higher Education in the Twenty-First Century : Vision and Action." Dissertation Abstracts International, 1990.
- คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา กวล. สกศ. รร. จปร. ประจำปี 2549." คำสั่ง กวล. สกศ. รร. จปร. ที่1/50 ลง 11 ม. ค. 2550."2550.
- จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. "การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน." ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.
- ชาลี อินทร์จันทร์. "ศึกษาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน โรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร." ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, 2544.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. วิธีปรับกลยุทธ์สร้างประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ทอง, 2545.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. การประกันคุณภาพการศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา : ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษาสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. การประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.
- . เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับ อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541.

- ทบวงมหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา: จากนโยบายสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา,ทบวงมหาวิทยาลัย, 2541.
- _____ . เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2542.
- _____ . เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องนโยบายแนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา.กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.
- ทวี บุตรสุนทร. “การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร.” บริหารการศึกษาสัมพันธ์ 23, (ตุลาคม 2539): 103-104.
- ทองหล่อ เดชไทย. “หน่วยที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข.” เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารสาธารณสุขทั่วไป หน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,18.พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2543.
- ธีระ รุญเจริญ. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่างจำกัด, 2550.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย, 2542.
- บรรเจิด ลิทธิโชค. “ระบบข้อมูลสารสนเทศในโรงเรียนสังกัดงานการประถมศึกษาอำเภอจังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี, 2539.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ประพันธ์ สุริหาร. ศัพท์ทางการบริหาร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานากรรม, 2542.
- ประเสริฐ จริยานุกูล. “การพัฒนาคุณภาพผลิตผลของสถาบันอุดมศึกษา.” วิชาการอุดมศึกษา, (พฤษภาคม-สิงหาคม 2539): 80-81.
- ปิยธิดา ตรีเดชและศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช. การบริหารงานสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: คณะ สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2544.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.

- พรชูลี อาชาวอำรุง.” เกณฑ์การประเมินสถาบันอุดมศึกษาไทย. ในรายงานการสัมมนาสมาคม
เกียรตินิยมการศึกษาแห่งประเทศไทย (Phi Delta Kappa -Thailand Chapter) : 27 - 42.
6-7 พฤศจิกายน 2538 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- ไพรัช รัชชพงษ์ และพิเชฐ คุรงค์เวโรจน์. จากแผนแม่บทระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาในปี พ.ศ.
2538. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ประชาช่าง, 2541.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์. กองจิตวิทยาและการนำทหาร.
การนำทหาร. นครนายก : โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2534.
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. ระบบและหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า.
พระนคร : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2503.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ ,2538.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. แนวทางการปฏิบัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย,
2540. (อัดสำเนา)
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ
ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพร่เพช,2545.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิ
สุทธิ,2542.
- วิลาวัลย์ ไพโรจน์. “การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2540.
- วิไล ธนวิวัฒน์. “การศึกษาและการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,2541.
- วีระ สุภาวี. “คู่มือปฏิบัติการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียนบ้านท่า เมืองล้ง อำเภอ
เมือง เชียงใหม่.”2539. (อัดสำเนา)
- วันชัย ศิริชนะ. การประกันคุณภาพและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ
: ม.ป.พ., 2543.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. ประสิทธิภาพสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. , 2539.
- สมาน รังสิโยภักดิ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 19 . กรุงเทพฯ :
สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. , 2541.

- สมเด็จพระเทพรัตนสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี, พลโท หลุยง. “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในช่วง พ.ศ. 2430-2475.” เอกสารประกอบการสัมมนาทางประวัติศาสตร์. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2535. (อัคราเนนา)
- สมกุล ถาวรกิจ. “รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ.” ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ การอุดมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.
- สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ วิทยพัฒน์, 2545.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. วิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุรศักดิ์ นานานุกุล. “หน่วยที่ 1 ขอบเขตและภาระหน้าที่ของการบริหารการเงิน.” เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการเงิน หน่วยที่ 1-7 สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 23. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2537.
- สุรพล พุดคำ. โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, 2544.
- สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. รายงานวิจัยเสนอต่อสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น, 2543.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น , 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการเสวนา (การประชุมโต๊ะกลม) เรื่อง การปฏิรูปอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา : ทางสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนัก นายกรัฐมนตรี, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.

- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบัน อุดมศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การประกันคุณภาพ การศึกษาสถาบันอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- สำลี เก่งทอง. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนา การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 5, 2545.
- ส่วนวิจัยและพัฒนา. สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา. ทบวงมหาวิทยาลัย. ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการ ดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.
- เสริมสุข ชลวาณิช. “หน่วยที่ 12 การบริหารพัสดุในโรงพยาบาล.” เอกสารการสอนชุดวิชาการ บริหารสาธารณสุขทั่วไป หน่วยที่ 8 -15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 233. พิมพ์ ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- ศักดิ์ชาย เพชรช่วย. “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ใน สถาบันราชภัฏ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อมรวิเศษ นาคทรพรพ. ในกระแสแห่งสู่คุณภาพ : รายงานการวิจัยโดยใช้เงินสนับสนุนของ สำนัก งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2540.
- อมรวิเศษ นาคทรพรพ. บนเส้นทางสู่คุณภาพ : รายงานการติดตามผลการประกันคุณภาพและ รับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูป โครงสร้างปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2543.
- อากรณ์ พลเยี่ยม. “การศึกษาการดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ [Online] accessed 2547. Available : RL: www.moe.go.th
- อุไรพรรณ เจนวิชิยานนท์. “การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบัน อุดมศึกษาเอกชน.” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2537.

อุทุมพร จามรมาน และคณะ. “ข้อมูลสถานภาพการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา 5 สาขาวิชาของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.” รายงานการศึกษา ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542. (อัครสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

Ashcrof, Kate. The Llecturer’s Guide to Quality and Standards in Colleges and University.

London : Washington, D.C. : Falme Press, 1995.

Ashworth, Allan and Roger C. Harvey. Assessing Quality in Future and Higher

Education. London : Jessica Kingsley, 1994.

Astin, Alexander W. Assessment for Excellence . New York : Macmillan Publishing, 1991.

Blumin, M.F. Assessing Quality of Community Colleges : Dimensions, Criteria And Indicator.

Dissertation Ph.D. Graduate School Cornell University. Photocopied, 1988.

Bartol ,Kathryn M. and David C. Martin. Turnover among DP Personnel : a casul analysis.

University of New York: Colleague Pake, ACM Maryland, 1993.

Ellis, Quality Assurance for University Teaching Great Britain.NSW: Richmond North

Publish, 1993.

Fiedler ,Fred E.. "Engineer the Job to Fit the Manager." Harvard Business Review, 43

(September-October) : 1965.

Simon ,Herbert A.. Administrative Behavior. New York: Macmillian, 1947.

Haiman, Theo and Scott William G . Management in The Modern Organization. 2nd ed.Boston,

Massachusetts : Houghton Mifflin C, 1974.

Husen, Torston. Quality in Higher Education : Conceptual Framworks Openration Criteria.New

York : Gibson, John M. Ivancevich, and James H. Donnelly, Jr. Organizations: Structure,

Processes, Behavior.Dallas : Business Publications, Inc., 1973.

Jessee, W. “Presentation in the English Annual Conference of International Society for

Quality Assurance in the Heallth Care. Washington, D.C. “1991.

Johnson R.J., F.E. Kast and Rosenzweing J.E., The Theory and Management of Systems (New

York : McGraw-Hill Book Company, 1968.

Kerlinger, Fred N. and Pedhazure. Multiple Regression in Behaiorial Research. New York :

Halt Rinehart and Winston., 1973.

- R.V. ,Krejcie and Morgan P.W. Educational and Psychological Measurement.New York : Harper & Row Publishers, 1970.
- Navaratnam, K.K. “Quality Management in Education Must de a Never Ending Journey.”
Education Dilemmas Debate and Diversity, 4 (1997) : 118-121.
- Nithingale and others. Achieving Quality Learning in Higher Education. London : Kogan Page,1994.
- Parsons, Carl. Quality Improvement in Education Casa Studies in Schools Colleges and Universitie . London : David Fulton, 1994.
- Peter F. Drucker, The Principle of Management. New York : Harper & Row Olubishers,1954.
- Reid, Ken, David Hopkins and Peter Holly. Towards The Effective School. Oxford : Basic Blackwell, 1988.
- Richard, Daft L. Leadership : Theory and Practice. Fort Worth Tex : Drydess Press, 1999.
- Rick , W. Griffin. Management. 5th ed. New Jersey : Illinois Palo Alto Princeton, 1996.
- Rowley. The Basics of Information Systems / Jennifer Rowley. 2nd ed. London : Library Association., 1996.
- Rensis, Likert. The Human Organization : Its Management and Values. New York : McGraw – Hill, 1967.
- Sallis, Edward. Total Quality Management in Education . Philadelphia : Kogan Page, 1993.
- Stoner, James A.F. and Charles W ankel. Management. 3th ed. New Jersey : prentice Hall, Inc., 1986.
- Weihrich ,Heinz and Harold Koontz. Management : A Global Perspective.11thEd.New York : McGraw-Hill College, 2004.
- _____.Management. Tokyo, Japan : McGraw-Hill Kogakusha, Ltd., 1980.
- _____.Essentails of Management. 4th ed.Singapore : McGraw, 1978.
- Worren G. Bennis. The Concept of Organizational Health In Changing Organizational. Edited by New York : McGraw-Hill, 1971.
- William T. Greenwood, Richard Judd, Fred W. Becker, Prepared under the Auspices of the Policy Studies Organization. New York : Greenwood Publishing Group, 1988.
- Yusuf ,Sayed. “The Concept of Quality in Education A View from South Africa.” 1997.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face validity) ของ
เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย

1. ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. คร.สุวพร   ตั้งสมรพงษ์
อาจารย์ประจำภาควิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผศ.ดร.อัจฉรา   วัฒนาณรงค์
อาจารย์ประจำภาควิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. คร.ราชนีย์   บุญธิมา
อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
5. คร.อรรณพ   โปธิ์สุข
รองผู้อำนวยการศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
6. รศ.ดร.สจีวรรณ   ทรรพวุธ
รักษาการณ์ประธานโครงการหลักสูตรปริญญาโท บริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาคผนวก ข

ที่ ศธ 0520.203.2 / 10067

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๒ กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอดความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย พันเอกเปรมชัย สโรบล รหัสนักศึกษา 46252902 ระดับปริญญาคุณวุฒิปันจติ สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนเรศวรจุลจอมเกล้า"

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ไคร์ขอดความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ ทั้งนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา
ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ชร สรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

ศธ 0520.203.2 / ๐๓๔

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 กรกฎาคม 2550

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย พันเอกเปรมชัย สโรบล รหัสนักศึกษา 46252902 นักศึกษาระดับปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า"

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้พันเอกเปรมชัย สโรบล ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ภาควิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ร.ร. -

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์/ โทรสาร 0-3421-9136

ที่ สท 0520.107(นจ)/ ๔384

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๒ สิงหาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ด้วย พันเอกเปรมชัย สโรบล นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยการ บริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า" มีความประสงค์จะขอเก็บ รวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ และนักเรียน ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งอาจารย์ และนักเรียน ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาค้นคว้าด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริทัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยการบริหารใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการส่วนการศึกษา ผู้อำนวยการกองวิชาการ และอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

- 1.1 ผู้รับการสัมภาษณ์ (ระบุตำแหน่ง) .....
- 1.2 หน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ .....
- 1.3 วัน / เดือน / ปี ที่ให้สัมภาษณ์ .....
- 1.4 ผู้สัมภาษณ์ .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ในฐานะที่ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ และการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ขอความอนุเคราะห์ท่าน โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ปัจจัยการบริหาร	อิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา	เหตุผล
1. ปัจจัยด้านบุคลากร	☐ มีอิทธิพล ☐ ไม่มี	

ปัจจัยการบริหาร	อิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษา	เหตุผล
2. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร	☐ มีอิทธิพล ☐ ไม่มี	
3. ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์	☐ มีอิทธิพล ☐ ไม่มี	
4. ปัจจัยด้านงบประมาณ	☐ มีอิทธิพล ☐ ไม่มี	
5. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	☐ มีอิทธิพล ☐ ไม่มี	
6. ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่	☐ มีอิทธิพล ☐ ไม่มี	

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

แบบสอบถาม ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้า แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร 5 ด้านคือ ปัจจัยด้านบุคลากร
ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้าน
เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้าตามมาตรฐานการศึกษา 10 ด้านที่กำหนดขึ้นจากกรอบเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย $\surd$ หรือ X ใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

( ) < 21 ปี ( ) 21 - 30 ปี

( ) 31 - 40 ปี ( ) 41 - 50 ปี

( ) 51 - 60 ปี

3. ประสบการณ์การทำงาน

( ) < 5 ปี ( ) 5 - 10 ปี

( ) 11 - 20 ปี ( ) 21 - 30 ปี

( ) > 31 ปี

4. คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา

( ) < ปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท ( ) ปริญญาเอก

5. สถานภาพปัจจุบัน

( ) นักเรียนนายร้อย ( ) อาจารย์ผู้สอน

( ) อาจารย์หัวหน้าสาขาวิชา

( ) ผู้อำนวยการกอง

( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร 5 ด้านคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย $\checkmark$ หรือ X ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านบุคลากร					
1.	การบริหารงานบุคคลมีโครงสร้างและแผนงานชัดเจน					
2.	การกำหนดบทบาท หน้าที่ และภารกิจของบุคลากรเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและความเคลื่อนไหวขององค์กร					
3.	การกำหนดคุณลักษณะของบุคลากรแต่ละหน่วยหรือแผนกมีความเหมาะสมกับความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถเฉพาะด้านของบุคลากร					
4.	การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการศึกษา การฝึกอบรม สัมมนาและดูงานอย่างสม่ำเสมอ					
5.	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
6.	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการทำวิจัยด้านวิชาการและวิชาชีพ					
7.	การวางแผนพัฒนาบุคลากรทางวิชาการให้เหมาะสมกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร					
8.	บุคลากรทุกระดับได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสมตามความต้องการของหน่วยงาน					

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.	บุคลากรทุกระดับกับการพัฒนาศักยภาพตามความเหมาะสมตามความต้องการของตนเอง					
	ด้านกระบวนการบริหาร					
10.	การกำหนดโครงสร้าง และระบบการบริหาร สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร และกองทัพบก					
11.	การวางแผนและการกำหนดคนโยกขององค์กร มีความชัดเจน					
12.	การนำแผนสู่การปฏิบัติทุกระดับเป็นไปตาม ขั้นตอนและเวลาที่กำหนด					
13.	ธรรมเนียมขององค์กรกำหนดโครงสร้าง บทบาท หน้าที่ และภารกิจไว้อย่างชัดเจน					
14.	การบริหารจัดการมีระบบ ระเบียบ และแบบแผนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพ					
15.	การกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบ ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ คำนึงถึงการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข					
16.	การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตน ได้อย่างเหมาะสม					
17.	การสร้างขวัญ แรงจูงใจ และค่านิยมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และศักยภาพของคน					
18.	การมอบหมายงานตรงกับความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความต้องการของบุคลากร					
19.	การบังคับบัญชาที่มีสายงานที่สนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อน					

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20.	นโยบายการบริหารทั่วทั้งองค์กรมีบทกำหนดบทบาท หน้าที่ และภารกิจไว้ชัดเจน					
21.	การกำหนดวิสัยทัศน์ ปรัชญา พันธกิจ และเป้าหมายการบริหารเป็นกระบวนการที่บุคลากรดำเนินการร่วมกัน					
22.	กระบวนการบริหารจัดการภายในได้กำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานแต่ละด้าน					
23.	การจัดระบบ และการพัฒนาฐานข้อมูลในการบริหาร และการจัดการช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นอย่างดี					
24.	การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้า และความสำนึกในหน้าที่การทำงาน					
	ด้านวัสดุอุปกรณ์					
25.	การกำหนดความต้องการและประมาณการด้านวัสดุอุปกรณ์กำหนดตามความจำเป็น					
26.	การวางแผน การจัดหา และการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์เพื่อการสอนเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
27.	เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ทุกประเภทมีการลงบันทึก การควบคุม และรายงานอย่างถูกต้องและสะดวกต่อการใช้สอย					
28.	สื่อการสอนมีความทันสมัยและมีปริมาณเพียงพอที่สามารถนำมาใช้ได้					
29.	การเก็บรักษา และการจ่ายแจกมีขั้นตอนดำเนินการเป็นระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสม					
30.	การป้องกันการชำรุด หรือเสียหายมีระบบการเฝ้าระวัง คู่มือ และคำแนะนำเป็นแนวทางการดำเนินการ					

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31.	การบำรุงรักษา การตรวจสภาพ และการแก้ไขมีระบบที่ช่วยให้ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพและประสิทธิภาพ					
32.	โต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องใช้ภายในห้องเรียนมีสภาพเหมาะสม การจัดวาง และติดตั้งถูกต้องตามมาตรฐาน					
33.	ห้องเรียน/ปฏิบัติการ สำนักงาน ห้องพักผ่อน สภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้					
	ด้านงบประมาณ					
34.	การจัด โครงสร้างการเงินและบัญชีอย่างถูกต้องตามระเบียบ และข้อบังคับที่กำหนดไว้ตามระเบียบการคลัง					
35.	การจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน โครงการ/แผนงาน และการศึกษาวิจัยมีความเหมาะสมเป็นธรรมชาติ					
36.	การจัดการทรัพยากร และสภาพแวดล้อมขององค์กรเอื้อต่อการสร้างรายได้ เช่น การเปิดสถานที่บางส่วนเป็นสถานที่จัดการประชุม สัมมนา และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ					
37.	การวางระบบบัญชีและการเงิน ตลอดจนงานการบันทึกหลักฐานและรายละเอียดงบประมาณตามระเบียบวิธีที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ และเป็นปัจจุบัน					
38.	การกำกับดูแล การควบคุม และการจูงใจเพื่อการใช้ทรัพยากรบริหารที่เป็นเงินและพัสดุในการจัดการศึกษาอย่างประหยัดคุ้มค่า					

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
39.	การกำหนดกฎ ระเบียบ และขั้นตอนในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาองค์กรตามแผนยุทธศาสตร์มีความชัดเจน					
40.	การบริหารระบบการเงินและบัญชีมีหลักฐานและรายละเอียดที่ถูกต้อง โปร่งใส สามารถพิสูจน์ และตรวจสอบได้					
41.	การกำหนดแผนปฏิบัติการ และปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการเงินเป็นวาระสำคัญที่องค์กรถือปฏิบัติ					
42.	บุคลากรทุกระดับจะได้รับการวางตัวเพื่อการปฏิบัติงานด้านการเงินถูกต้องตามกฎระเบียบทั้งตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ และภาระงาน					
43.	การเบิกจ่ายเงินทุกประเภท และค่าใช้จ่าย เชื้อถือและไว้วางใจได้ มีความถูกต้องตามกฎระเบียบว่าด้วยการเงิน และการพัสดุ					
44.	ระดับหน่วยปฏิบัติจะวางแผนงบประมาณระดับปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผนแม่บทขององค์กร					
45.	แผนปฏิบัติการระดับหน่วยจะขึ้นอยู่กับวงจรมงบประมาณ โดยมีความยืดหยุ่น และพร้อมเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม					
46.	การวางแผนงบประมาณประจำปีเป็นแผนงานและเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงาน					
47.	การบริหารงบประมาณ และการเงินมีการดำเนินการในลักษณะหมุนเวียนเป็น "วงจรมงบประมาณ" (Budget Cycle) ที่ถูกต้อง					

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
48.	การจัดลำดับวงงบประมาณ ตั้งแต่ 1) การขออนุมัติ 2) การพิจารณา 3) ค่าใช้จ่าย และ 4) การตรวจสอบการใช้จ่าย มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้					
	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
49.	องค์กรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ ปรัชญา และค่านิยม ฐานนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้					
50.	แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและโครงการนำหลักการที่ทันสมัยจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาดำเนินการ					
51.	การพัฒนาหลักสูตร และการสร้างคุณภาพ การศึกษากำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สังคม และวัฒนธรรม					
52.	การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการบริหาร และการจัดการภายในองค์กร					
53.	การใช้ระบบฐานข้อมูลให้เป็นแหล่งค้นคว้า ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง					
54.	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา					
55.	การจัดกิจกรรม และการถ่ายทอดกิจกรรม การเรียนการสอนมีการนำเทคนิควิธีการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					

ข้อที่	ปัจจัยการบริหาร	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
56.	การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้มีกระบวนการที่สัมพันธ์กันในทุกระบบย่อย โดยมีระบบการจัดการที่ประสานเชื่อมโยงกันสู่การปฏิบัติ					
57.	การพัฒนากระบวนการสารสนเทศและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพทำให้การบริหาร การวางแผน การจัดการ และการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 3 :

แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตามมาตรฐานการศึกษา 10 ด้านที่กำหนดขึ้นจากกรอบเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย $\surd$ หรือ X ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	คุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และแผนงาน					
1.	การวางแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ และนโยบายสอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนากองทัพและประเทศชาติ					
2.	บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร					
3.	การบริหาร การวางแผนและการจัดการเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นสำคัญ					
	ด้านการเรียนการสอน					
1.	หลักสูตรมีมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งในด้านคุณภาพทางวิชาการและวิทยาการทางทหารตอบสนองต่อนโยบายของกองทัพและความมั่นคงของประเทศชาติ					
2.	กระบวนการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา					
3.	การวัดผล การประเมินผล มีระเบียบวิธีที่สามารถนำมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนตลอดเวลา					

ข้อที่	คุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านกิจกรรมพัฒนานักเรียนนายร้อย					
1.	การจัดกิจกรรมทั้งภายใน และภายนอก สถาบันมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา					
2.	กระบวนการเรียนศึกษา อบรมมุ่งให้ผู้เรียน เกิดความคิด และวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีคุณลักษณะที่ดีในการเป็นผู้นำ					
3.	ในแต่ละปีการศึกษาผู้เรียนจะได้รับการ ฝึกอบรม และพัฒนาจิตใจด้านคุณธรรม จริยธรรม					
	ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์					
1.	การศึกษาวิจัยและผลงานวิชาการ ได้รับการ ส่งเสริมและนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง					
2.	การจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาวิจัย และงาน สร้างสรรค์ ตลอดจนนวัตกรรมในการ พัฒนากระบวนการปฏิบัติงานทำให้หน่วย ระดับปฏิบัติสามารถจะดำเนินงาน ได้อย่าง ราบรื่นและต่อเนื่อง					
3.	แผนงาน / โครงการ/กิจกรรมที่ปฏิบัติแล้ว จะได้รับการวิเคราะห์ และแปลผลเพื่อการ นำมาปรับปรุง และกำหนดเป็นแผนพัฒนา ในปีต่อไป					

ข้อที่	คุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการบริการวิชาการ					
1.	การกำหนดแผน และนโยบายการบริการ วิชาการแก่สังคม และองค์กรประชาชนมี รูปธรรมชัดเจน					
2.	การจัดทำโครงการ/แผนงานเผยแพร่ความรู้ที่ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมีการปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอ					
3.	การพัฒนาวิชาการแขนงต่าง ๆ มีการประสาน ความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ					
	ด้านปัจจัยสนับสนุนการสนับสนุน					
1.	สถานที่พัก อาคารเรียนและสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกเอื้อต่อการเรียนรู้					
2.	การเรียนการสอนมีคอมพิวเตอร์และระบบ อินเทอร์เน็ตสำหรับเชื่อมโยงเครือข่ายการ เรียนรู้กับสถาบันอื่นมาดำเนินการ					
3.	เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ และสื่อการสอน ทันสมัยและเพียงพอต่อการจัดการเรียน การสอน					
	ด้านการบริหารและการจัดการ					
1.	การวางแผน การบริหาร และการจัดการ องค์กรจะยึดธรรมเนียมขององค์กรเป็นสำคัญ					
2.	การบริหารระดับองค์กรเน้นความสอดคล้อง กับแผนแม่บทของหน่วยงานหลัก					
3.	การกำหนดบทบาท หน้าที่ ภารกิจ และ ความรับผิดชอบของบุคลากรมีกฎ ระเบียบ คำสั่งปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร					

ข้อที่	คุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการเงินและงบประมาณ					
1.	การบริหารงบประมาณ และการเงิน เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ ของทางราชการและระเบียบกระทรวง การคลัง					
2.	หลักเกณฑ์งบประมาณ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณมีความสอดคล้อง กับภารกิจของสถาบัน					
3.	การบริหารการเงิน และงบประมาณมี ระบบการติดตาม ตรวจสอบ และ วิเคราะห์การใช้จ่ายได้ตลอดเวลา					
	ด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพ					
1.	การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามี คณะกรรมการรับผิดชอบ					
2.	การจัดระบบ และกลไกการประกัน คุณภาพมีการนำผลการประเมินมาใช้ใน พิจารณาคัดสินใจเพื่อการปรับปรุงและ พัฒนางานอย่างค่อเนื่อง					
3.	การเผยแพร่ผลการตรวจสอบ/กิจกรรม แสดงประสิทธิผลของการประกันคุณภาพ ภายในให้แพร่หลายภายในองค์กร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทราบ					
	ด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา					
1.	คุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยที่ สำเร็จการศึกษารวมตามที่หลักสูตร กำหนดไว้					

ข้อที่	คุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.	การศึกษาทั้งทางวิชาการและวิทยาการ ทางทหารมีความสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ					
3.	การดำเนินการตามแผนการศึกษาส่งผล ต่อคุณภาพการศึกษา และคุณธรรม ของผู้สำเร็จการศึกษาโดยสามารถนำ ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไป ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ขอบคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

พ.อ.เปรมชัย สโรบล

ภาคผนวก จ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)**Reliability Coefficients**

N of Cases = 30.0

N of Items = 92

Alpha = .9848

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	SEX	1.2000	.4068	30.0
2.	AGE	2.5333	.8996	30.0
3.	EXPRE	3.0333	1.7317	30.0
4.	EDUCA	1.8000	.9965	30.0
5.	STATUS	1.4667	.6288	30.0
6.	A1_A	3.9000	.9595	30.0
7.	A2_A	4.0667	.7849	30.0
8.	A3_A	4.0333	.7649	30.0
9.	A4_A	3.5000	1.2247	30.0
10.	A5_A	3.9333	1.1427	30.0
11.	A6_A	3.5000	1.0422	30.0
12.	A7_A	3.5667	1.0726	30.0
13.	A8_A	3.4333	1.1043	30.0
14.	A9_A	3.6333	.9643	30.0
15.	A10_B	3.8667	.8604	30.0
16.	A11_B	4.0667	.7849	30.0
17.	A12_B	3.7000	.9879	30.0
18.	A13_B	3.8667	.7761	30.0
19.	A14_B	3.8667	.8604	30.0
20.	A15_B	3.8667	.8996	30.0
21.	A16_B	3.9333	.9072	30.0
22.	A17_B	3.6333	1.0981	30.0
23.	A18_B	4.0667	.7849	30.0
24.	A19_B	3.7667	1.0726	30.0
25.	A20_B	4.0000	.5872	30.0
26.	A21_B	4.1000	.6618	30.0
27.	A22_B	4.2000	.7144	30.0
28.	A23_B	3.7333	.8277	30.0
29.	A24_B	3.7000	.7944	30.0
30.	A25_C	3.7667	1.0400	30.0
31.	A26_C	3.6333	1.2994	30.0
32.	A27_C	3.4000	1.1326	30.0
33.	A28_C	3.1667	1.4162	30.0
34.	A29_C	3.4000	1.1626	30.0
35.	A30_C	3.4000	1.2758	30.0
36.	A31_C	3.0667	1.0807	30.0
37.	A32_C	3.5667	.8976	30.0
38.	A33_C	3.6333	.9279	30.0
39.	A34_D	3.6667	.9589	30.0
40.	A35_D	3.4667	1.1958	30.0
41.	A36_D	3.3000	.8769	30.0
42.	A37_D	3.5000	1.0748	30.0
43.	A38_D	3.3667	1.0981	30.0
44.	A39_D	3.6333	.9643	30.0
45.	A40_D	3.7333	1.0807	30.0
46.	A41_D	3.8333	1.0199	30.0
47.	A42_D	3.7000	.8367	30.0
48.	A43_D	3.9667	.8503	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
49.	A44_D	3.7333	.9444	30.0
50.	A45_D	3.7333	1.0148	30.0
51.	A46_D	3.7333	1.0148	30.0
52.	A47_D	3.8667	.9371	30.0
53.	A48_D	3.8000	1.0635	30.0
54.	A49_E	3.7333	1.0148	30.0
55.	A50_E	3.7667	.8976	30.0
56.	A51_E	3.6333	.7649	30.0
57.	A52_E	3.7667	.8976	30.0
58.	A53_E	3.7000	1.1188	30.0
59.	A54_E	3.7000	1.1188	30.0
60.	A55_E	3.7667	.9353	30.0
61.	A56_E	3.6333	1.0334	30.0
62.	A57_E	3.8000	.9613	30.0
63.	B1_A	4.0667	.7849	30.0
64.	B2_A	3.9667	.8087	30.0
65.	B3_A	3.8333	.9129	30.0
66.	B1_B	3.8333	.8339	30.0
67.	B2_B	4.1000	.8449	30.0
68.	B3_B	3.9667	.7649	30.0
69.	B1_C	4.1000	.8030	30.0
70.	B2_C	4.1667	.8339	30.0
71.	B3_C	4.2333	.7279	30.0
72.	B1_D	3.6000	.9322	30.0
73.	B2_D	3.5333	1.0080	30.0
74.	B3_D	3.5333	.9371	30.0
75.	B1_E	4.0333	.8087	30.0
76.	B2_E	3.6333	.8503	30.0
77.	B3_E	3.5333	.9732	30.0
78.	B1_F	3.7667	.8584	30.0
79.	B2_F	3.6333	.8503	30.0
80.	B3_F	3.3000	.9879	30.0
81.	B1_G	4.0333	.7649	30.0
82.	B2_G	3.9000	.7589	30.0
83.	B3_G	3.9333	.8277	30.0
84.	B1_H	3.9333	.9072	30.0
85.	B2_H	4.0000	.9469	30.0
86.	B3_H	3.6333	1.1290	30.0
87.	B1_I	3.9333	.7849	30.0
88.	B2_I	4.0000	.7878	30.0
89.	B3_I	3.8667	.9371	30.0
90.	B1_J	4.0333	.8087	30.0
91.	B2_J	3.9667	.8899	30.0
92.	B3_J	3.9000	.8449	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 92

Alpha = .9848

ประวัติผู้วิจัย

ยศ – ชื่อ	พ.อ.เปรมชัย	สโรบล
ตำแหน่ง	อาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์	
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	
ประวัติการศึกษา		
ปริญญาตรี		
ปีการศึกษา	2521	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	2523	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	2530	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ปริญญาโท		
ปีการศึกษา	2535	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	2541	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ปริญญาเอก		
ปีการศึกษา	2546	เข้าศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน		
	2525	ประจำแผนกสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลอานันทมหิดล
	2528	ประจำแผนกเวชระเบียนและสถิติ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
	2538	ประจำกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า